

**TC
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
Fen Bilimleri Enstitüsü**

**DİYARBAKIR DİCLEKENT BULVARI ÜZERİNDE BULUNAN KONUT
YAPILARINDAKİ CEPHELERİN İMAJ, KİMLİK VE ANLAM BOYUTUNDA
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Selin ERDOLU (YAKUT)

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
(MİMARLIK ANABİLİM DALI)**

**DİYARBAKIR
HAZİRAN-2008**

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca araştırmamın her aşamasında değerli ilgi ve bilgisiyle s¼rekli bir sabırla bana yol g¼steren ve çalışmalarıma ışık tutan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. F. Demet AYKAL'a ř¼kranlarımı sunarım. Anketlerimin uygulanmasında yardımcı olan Mimar İlham YILMAZ'a desteklerinden dolayı teřekk¼r ederim. Eğitim hayatım boyunca maddi, manevi hiçbir desteği esirgemeyen aileme, tezin ve dışındaki her şeyin sıkıntısını benimle paylaşmaya ve elinden gelen her t¼rl¼ yardımcıla y¼k¼m¼ hafifletmeye çalışan eşim Hakan YAKUT'a teřekk¼r ederim.

İÇİNDEKİLER

Amaç	i
Özet	ii
Summary	iv
1.GİRİŞ	1
2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	4
3. METOT	7
4. ÇEVRE-BİREY-KONUT İLİŞKİSİ	8
4.1. Çevre Sistemi	8
4.2. Çevresel Değerlendirme	10
4.3. Birey Çevre Etkileşimi	12
5. İMAJ, KİMLİK VE ANLAMIN, BİREY-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ BAKIMINDAN ÖNEMİ	14
5.1. Çevresel İmaj	14
5.2. Çevresel Kimlik	15
5.3. Çevresel Anlam	19
5.4. İmaj-Kimlik-Anlamın Birey Çevre Etkileşimindeki Önemi	22
6. KONUT TİPİ YAPILARDA CEPHE OLUŞUMUNDA KULLANILAN BAZI MİMARİ YAKLAŞIMLAR VE CEPHEDE İMAJ-KİMLİK-ANLAM ARAYIŞLARI	
6.1. Konut Cephe Oluşumunda Kullanılan Bazı Yaklaşımlar	22
6.2. Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışları	25
6.2.1.Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışlarında Biçim Kullanımı	26
6.2.2. Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışında Malzeme Kullanımı	27
6.2.3. Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışında Renk Kullanımı	29

7. DİYARBAKIR GELENEKSEL EVLERİ PLAN ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRESEL ETKİLERİN PLANLAMAYA ETKİLERİ	29
7.1. Diyarbakır Geleneksel Evleri Yapım, Plan ve Cephe Özellikleri	30
7.2. Diyarbakır Geleneksel Evlerinin Plan ve Cephelerinin İmaj, Kimlik, Anlam Boyutunda Yorumlanması	33
8. DİYARBAKIR DİCLEKENT BULVARI'NDAKİ KONUT TİPİ YAPI CEPHELERİNDE İMAJ-KİMLİK VE ANLAM İNCELEMESİ	35
8.1. Diyarbakır'da Konutlaşma Süreci	35
8.1.1. Diyarbakır Diclekent Bulvarı'nda Konutlaşma Süreci	37
8.2. Diyarbakır Diclekent Bulvarı'ndaki Konut Tipi Yapılarda İmaj, Kimlik ve Anlam Değerlendirilmesinde İzlenen Yöntem ve Sınırlılıklar	39
9. BULGULAR	48
9.1. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Tipi Yapıların Tanıtılması	48
9.1.1. Değerlendirme	83
9.2. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Tipi Yapıların Cephe Analizleri	83
9.2.1. Değerlendirme	118
9.3. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Tipi Yapıların Kullanıcı Analizi	121
9.3.1. Eğitim Durumu	121
9.3.2. Meslek Grupları	122
9.3.3. Diyarbakır'da Oturma Süreleri	122
9.3.4. Konutu Kullanım Süreleri	123
9.4. Kullanıcıların Konuta Müdahaleleri ve Konutu Tercih Nedenleri	123
9.4.1. Konut Sahiplerinin Konut Oluşumuna Katkıları	123
9.4.2. Konut Yapılarının Tercihinde Etkili Olan Kriterler	124
9.4.3. Konut Yapılarındaki Dış Cephe Değişiklikleri	125
9.4.4. Konut Yapıları İle İlgili Kullanıcı Yorumları	126
9.4.5. Konutta Biçimsel Farklılığın Kullanıcı Bakımından Önemi	127
9.4.6. Kullanıcının Konut Yapısında Farklılık Kriterleri	128
9.5. Konut Yapılarında Mimarın Kullandığı Tasarım İlkeleri, Oluşturmaya Çalıştığı İmaj- Kimlik, Anlam Analizi	129

10. SONUÇ VE ÖNERİLER	133
11. EKLER	138
12. KAYNAKÇA	143
ÇİZELGE LİSTESİ	149
ŞEKİL LİSTESİ	151
RESİM LİSTESİ	153
ÖZGEÇMİŞ	154

AMAÇ

Bu çalışmada, Diyarbakır da yeni yapılanmakta olan Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapıları imaj-kimlik-anlam analizi yapılmak üzere seçilmiştir. Diyarbakır Diclekent Bulvarı üzerinde yer alan binaların uygulanmasında yaşanan bazı olumsuzluklar (çevre kirlenmesi, görsel kirlenme, mevcut kimliğin yok olması) ve bu yerleşmelerde imaj-kimlik-anlam oluşturma adına yapılanlar, bu araştırmanın yönlendiricisi olmuştur.

Belirlenen alanda yapılan çalışmada, kullanıcıların konut tipi yapıların ve çevrelerine ilişkin imaj, kimlik ve anlam üzerine düşüncelerini belirlemek, tasarımcının binaya yüklemek istediği anlam ve oluşturmak istediği imaj ile kullanıcıların hissettiklerini karşılaştırmak hedeflenmektedir. Yapılan bu araştırmalar ve kullanıcı memnuniyeti üzerine yapılan anketler doğrultusunda, kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılayacak, sürekliliği sağlayacak, yöresel ve modern birleştirerek kentin kimliğini koruyacak imaj, kimlik ve anlam boyutunda yapılabilecekler ile ilgili önerilerin oluşturulması amaçlanmıştır.

ÖZET

Tüketim kültürünün başlıca dayanağı farklı olmak, fark edilmektir. Bu kültürün bir getirisi olarak mimar ve yapı üreticisi (müteahhit), satışa yönelik olarak, önerdikleri farklı formları, çeşitli malzeme ve renk kullanımıyla desteklemekte, 'farklı' bir imaj, kimlik ve anlam arayışına gitmektedirler.

Çalışmada, Diyarbakır Diclekent Bulvarı'ndaki 33 konut binasında cephe hareketleri, kaplama malzemesi, renk kullanımı ve biçimsel form analizi konu edilmektedir. Kullanıcıların konut binaları ve çevrelerine ilişkin imaj, kimlik ve anlam üzerine düşüncelerini belirlemek, tasarımcının binaya yüklemek istediği anlam ve oluşturmak istediği imaj ve bulvar genelinde imaj, kimlik ve anlam analizi amaçlanmaktadır. Bu çalışma on bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünü giriş bölümü oluşturmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Diyarbakır'da kimlik ve imaj-kimlik ve anlam ile ilgili, daha önce yerli ve yabancı çalışmalar incelenmiştir.

Üçüncü bölümde; çalışmada uygulanan metot açıklanmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, doğal ve yapısal çevrenin özgün nitelikleri ve yeni yapılar arasında kurulması gereken optimum ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca çevresel değerlerin korunması, bireyin görsel ve psikolojik temelli çevresel beklentilerini karşılayabilen çevre-konut ilişkisi incelenmiştir.

Beşinci bölümde, çevre-birey-konut etkileşiminde imaj-kimlik ve anlam arayışı ana başlığı altında, çevresel imaj, çevresel kimlik, çevresel anlam ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri tanımlanmaya çalışılmıştır.

Altıncı bölüm, konut tasarımında kullanılan mimari yaklaşımların tanımlamalarını içermektedir. Ayrıca alanda bulunan binalarda yapılacak imaj, kimlik ve anlam analizlerinde kullanılan üsluba bağlı yaklaşım, bağlamcı yaklaşım ve kuralcı yaklaşım tanımlamaları örneklemelerle yapılmıştır.

Yedinci bölümde, alan çalışmasına yardımcı olabilmesi için Diyarbakır geleneksel evlerinin plan özellikleri ve planlamaya etki eden çevresel etmenler çeşitli alt başlıklarla incelenmiştir.

Sekizinci bölümde Diyarbakır'da konutlaşma süreci, Diclekent Bulvarı'nda yapılaşma ve araştırmanın sınırlılıklarını içermektedir.

Dokuzuncu bölüm, Diyarbakır Diclekent Bulvarı'nda yer alan 33 konut yapısının tanıtımını, cephe hareketi, kaplama malzemesi, renk kullanımı ve biçimsel form analizin ile ilgili sınıflandırmalarını ve değerlendirmelerini içermektedir. Kullanıcı ve mimar anketleriyle ilgili bulgular da bu bölümde ele alınmıştır.

Sonuç bölümünde ise binalar üzerinde yapılan değerlendirmeler kullanıcı anketleri ve mimar görüşmeleri ışığında, Diclekent Bulvarı'nda yer alan binalarında imaj, kimlik ve anlam arayışları belirlenmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

Main base of consumption culture is 'to be noticed' and 'to be different'. Aiming to sell of, this culture created a situation which architect and constructor started searching for a different form for a different 'image-identity and meaning' by using alternative materials and colors.

In the study; the main subject of the research is to establish façade movements, coating materials, color usage and form analyzing on 33 apartment house of Diclekent Boulevard in Diyarbakir. Related on the apartment houses and dominant values of the area where it is situated in, the works are based on understanding of the users preference, enjoyments and evaluations; determination of user opinions on the image identity and meaning of buildings and their surroundings; and study on communication between the designers and users of structural environment. This study to is consist of ten chapters.

First chapter of the study is introduction.

Second chapter of the study checked last foreign labour in connection with identity, image-identity and meaning in Diyarbakır.

Third chapter of the study is expounded used method of study.

Fourth chapter of the study checked the optimum relation that has to be established between the authentic characteristics of the natural and structural environment and new building. In addition to the protection of the environmental values it creates an environmental system that replies the individual's environmental expectations based on the visual and psychological needs.

Fifty chapter of the study to worked environment image, environment identity, environment meaning and relations of between these.

Sixty chapter of the study take place architecture approach of used in apartment houses design. In addition to doing sampling with analysis of relation image identity and meaning of apartment houses in this area

Seventy chapter of the study checked frontage charm and plan characteristic of traditional houses in Diyarbakir.

Eighth chapter of the study checked process domiciled of Diyarbakir, structuring of Diclekent Boulevard and limited horizon of thesis.

Ninety chapter of the study defined façade movements, coating materials, color usage and form in 33 the apartment house of Diclekent Boulevard, Diyarbakir and contested result. The answers for the questions on the aim of the area work are tried to be found by the polls given to the users and designers.

However final chapter of the study defined that while the interviews are made with the designers and the polls given to the users, searching identity and meaning of apartment house of Diclekent Boulevard in Diyarbakir

1. GİRİŞ

Mimari eserler ait oldukları zamanı, buldukları şehrin tipolojisini, tasarım kriterlerini yansıtarak kimlik kazanırlar. Aynı zamanda döneme ait politik, sosyal ve ekonomik değişimler de eserler üzerinde etkili olurlar. Dolayısıyla 1980 sonrasında yaşanan politik sosyal ve ekonomik dönüşümlerin yansımaları mimarlık alanında da yaşanmıştır. Bilim adamlarına göre Türkiye’de modern sonrası olarak tanımlanan süreç, “Modernizm” dönemi ile üst üste gelmiştir. Türkiye’de 1980 sonrası yaşanan bu dönemdeki mimarlık, bir karışıklık, arayış ve çeşitlilik içermektedir. Türkiye’de gerek mimari tutumlar gerekse yapılar, kategorize edilmesi zor bir çeşitlilik göstermektedir. Bu kategoriler kültürel olaylar ve mimari eğilimler üzerine yapılacak değerlendirmelerle elde edilmektedir. Bunlardan en dikkat çekicileri çoğulculuk-çeşitlilik, postmodernizm ve popülizm gibi kavramlardır (1).

1950’li yıllardan sonra; Türkiye’de değişen sosyo-ekonomik koşullar, göç olgusu, bütüncül bir planlama anlayışının eksikliği ve dolayısıyla plansız gelişme başlamıştır. Bunun sonucunda modern hareketin Türkiye’ye yansımaları diyebileceğimiz geleneksel mimari öğeleri ve kültürel değerleri önemsemeyen kimliksiz apartmanlaşma, “tarihi dokuyu yok sayan” bir anlayışla ortaya çıkmıştır.

Tarihi yok sayan zihniyet altında 3–4 parsel birleştirilerek yapılan apartmanlar, yoğun konut talebinden dolayı 5–6 kat yüksekliğinde oluşturulmuş ve hala oluşturulmaya devam etmektedir. Mimari elamanlarda da farklılıklar yaşanmıştır. Apartman tarzıyla düz teras çatıların yerine eğimli çatılar, sıva ve boyanın kullanıldığı cepheler, boyu eninden fazla pencerelerin yapılmasının yanında, görsel ve fonksiyonel önemi olan saçakların mimarimizden kalkması, mimari anlayışı daha fazla farklılaştırmıştır.

Daha önceleri sadece bir aile tarafından kullanılan geleneksel Türk evlerinin yerine; her katında 2–3 dairenin bulunduğu apartman tipi konut yapıları ortaya çıkmaya başlamıştır. Dolayısıyla her katında 2–3 ailenin yaşadığı 2 veya 3 yatak odası, salon anlayışı ile yapılmış apartman modelleri benimsenmeye başlanmıştır. Yeni bir mimari öğe olarak her aileye ait balkonlar tasarlanmıştır. Geleneksel süslemelerden eser kalmamıştır. Parsel derinliğinden dolayı yapıların ortasında yardımcı mekânların baktığı aydınlıklar

oluşturmuştur. Geleneksel konut tipinin tek aileye hizmet eden (ataerkil-geniş aile olsa dahi) plan şeması, çok aileye hizmet eden kalıplaşmış daireler kompleksi halindeki, apartman tipi plan şemalarına dönüşmüştür. Mimari biçimin özüne ilişkin değişikliklerin yanı sıra biçimsel değişimler de, asırlarca süren kültürel devamlılığı önemsinmeyen, kimliksiz, tekdüze/monoton mimarinin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

19. yüzyılda haneler 1000–2000 iken 1950’lerde 50000-100000’e çıkmıştır. Artan konut ihtiyacını karşılamak amacıyla hızlı ve seri üretim süreci ile birlikte modüler planlama yoğunlaşmıştır. Bu da standardizasyonu beraberinde getirmiştir. Böylece, 20. yy’da modernizemin etkisiyle ortaya çıkan dev kamu binaları ölçeğindeki konut yapıları, 1950’lerde artık sadece daha büyük yapılmış bir bina olarak kalmıştır. Her yönde gelişen imar planları yerine, şehrin merkezinin sabit kaldığı ve şehrin dışında yeni bir yerleşim kurulmasını (uydu kent) öngören imar planları yapılmaya başlamıştır. 1960’ların sonuna doğru çok sayıda yapı yapılması, yön ve tanımlı dış mekân problemini ortaya çıkarmıştır. 1960’lardan itibaren modern akım uluslararası olma üslubunu abartmıştır (2).

20. yüzyılda kentler genel olarak tarihteki en hızlı ve radikal dönüşümlerini yaşamıştır. Sanayi devrimi ile birlikte, sanayide insan gücüne duyulan ihtiyaç ve kırdaki ekonomik yetersizlik insanların önlenemez bir şekilde kente akmalarına neden olmuştur. Kentlerde yaşanan hızlı ve kontrol edilemez büyüme sonucunda, insanların bir araya gelecekleri mekânlar ve yöresel yerleşimlere özgü bütünsellik yitirilmiştir.

Günümüzde geleneksele özgü organik sokak dokusunun yerini gridler almıştır. Şehirler artık gridlerden, binalar ise dikdörtgen prizmalardan oluşmaya başlamıştır. Dünyanın farklı ülkelerindeki farklı şehirler, giderek daha çok birbirlerine benzemeye başlamıştır. Küreselleşme ve daha da önemlisi kitle iletişiminin geldiği nokta itibarıyla, dünyanın dört bir yanındaki farklı kültürlerden insanlar aynı yaşam biçimlerini paylaşmaya başlamıştır.

Oysa uyumlu mimari ve çevre öğeleri ile bireyin psikolojik gereksinimleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Bu ilişki düzenindeki görsel çevre öğeleri, pozitif-negatif öğeler,

doluluk-boşluk öğeleri, ışık-gölge ve yatay-düşey fon öğelerinden; psikolojik gereksinimler ise, birlik, emniyet, düzen, değişmezlik, durağanlık, süreklilik, odaklaşma, ölçek-oran, karşıtlık, belirsizlik, sürpriz, egemenlik, hareketlilik ve parlaklık öğelerinden oluşmaktadır (3).

Kentsel ve mimari kimliğin zaman içinde değişmesi doğaldır. Ancak değişimin ölçüsü kentin genel karakterini büyük ölçüde değiştirmeye, yok etmeye başladığında önemli sorunların varlığından söz edilebilir. Bu durum kentsel ve mimari açıdan kimlik çatışması veya kimlik kaosu şeklinde sonuçlanmaktadır (4).

Çalışmada gözlem, görüşme ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Yeni yapılan yapıların yörenin doğal ve yapısal çevresiyle ilişkisi, bireyin bina ve çevreyi tercih nedeni, ayrıca çevrenin imaj-kimlik-anlam boyutunda kullanıcıya sundukları, mimari tasarım kriterleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır. Konut yapılarının mimarları ile yapılan görüşmeler sonucunda konut cephe tasarımında mimarın kullandığı tasarım yaklaşımları da değerlendirilmiştir.

Yapılan alan çalışması sonrasında alandaki her konut yapısı, kendi içinde, cephe hareketi, kaplama malzemesi, biçimi ve renk kullanımı olmak üzere dört başlık altında değerlendirilmiştir.

Cephe hareketi başlığı altında kütlede kapalı çıkma, köşelerde vurgu, kademe, söve, yatay bant, salonda geniş pencere, dairesel pencere, çekme kat, köse balkon, Fransız balkon, kolonlu balkon, dış balkon, gömme balkon, eğrisel balkon ve üçgen alınlık kullanılıp kullanılmadığı incelenmiştir..

Kaplama malzemeleri boya, granit, yapay taş, cam mozaik (BTB), silikon cephe ve PVC olarak sıralanmıştır.

Renk kullanımları pastel ve parlak renkler olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Pastel renkler grubunda beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve ve tonları bulunurken, parlak renkler sarı, yeşil, mavi, bordo, mor, pembe ve kiremit rengi gibi renklere göre sınırlandırılmıştır.

Konut yapılarının biçimsel form analizleri ise, üçgen form, dikdörtgen form ve eğrisel form olarak gruplandırılarak ele alınmıştır.

2. ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarının cephelerinde imaj-kimlik ve anlam analizi yapabilmek için öncelikle Diyarbakır geleneksel konut mimarisini incelemek gerekmektedir. Bu amaçla Diyarbakır tarihi konut dokusu mimari açıdan incelenmiş, plan tipolojileri, mekân analizleri, yapı ve gereç ilişkileri gibi birçok konu tezlerde ve yayınlarda değerlendirilmiştir. Diyarbakır tarihi konut mimarisi üzerine yapılan tezlerden bazıları aşağıdaki gibidir;

- 1999 yılında N. Dalkılıç tarafından yapılmış olan “Geleneksel Diyarbakır Evlerinde Plan, Cephe ve Yapı Öğeleri Tipolojisi” başlıklı yüksek lisans tezinde, Diyarbakır Suriçi bölgesindeki konutların mimari özellikleri incelenmiş korunması için gerekli restorasyon teknikleri incelenmiştir (5).
- 1993 yılında F. D. Aykal tarafından yapılmış olan “Çevresel Etmenlerin Eski Diyarbakır Konut Mimarisine Etkileri ve Bu Sonuçlara Bağlı Olarak Yeni Yapılar İçin Tasarım Kriterlerinin Belirlenmesi”, adlı yüksek lisans tezinde Diyarbakır Evlerinin biçimlenişine etki eden etmenler genel olarak ele alınmış ve mekân oluşumları üzerinde durulmuştur (6).
- 1993 yılında A. Bekleyen tarafından yapılan “Eski Diyarbakır Evlerinin Kitlesel Biçimlenmesini Etkileyen Asal Etmenlerin Belirlenmesi”, adlı yüksek lisans tezinde ise Diyarbakır evlerinin biçimlenişine ve plan oluşumuna göre sınıflandırmalar yapılmıştır (7).

Bunların dışında özellikle konut yapılarının cephelerinde ve diğer yapılarda kimlik, imaj ve anlam arayışları ile ilgili araştırmalar da yapılmıştır. İlk konutlaşmalarda önem verilmeyen ve bir standart form ve cepheyle süregelen yapılaşma artık yerini yeni arayışlara bırakmıştır. İnşaat sektöründeki ve malzeme bilgisindeki değişmelerle

beraber imaj, kimlik ve anlam arayışları da önem kazanmıştır. Yapılardaki imaj, kimlik ve anlam arayışları üzerine yapılan çalışmalardan bazıları aşağıdaki gibidir;

- 2006 yılında B. Bilgenoğlu tarafından yapılmış olan “Changing Identity Of Space/ Place: The Case Of Bars Street In Bodrum” başlıklı yüksek lisans tezinde, yer/mekân kimliğinin oluşumunda rol alan somut etkenler ve bunlar arasındaki ilişkilerin değişimi incelenmiştir (8).
- 2006 yılında M. Oral tarafından yapılmış olan “Günümüz Cami Mimarisinde Kimlik ve Nitelik Sorunu-Konya Örneği” başlıklı doktora tezinde, cami mimarisindeki simgesel değerlerin yozlaşmasını, cami mimarisinde yaşanan kimlik problemlerinin, kalitesizliğin ve nitelik sorunlarının nedenleri incelenmiştir (1).
- 2006 yılında Ş. G. Beyhan ve S. M. Ünügür tarafından yapılmış olan, “Turizm Yapılarında Kimlik Sorunu ve Belek-Kemer Örnekleme Çalışması” başlıklı çalışmada, kimlik sorunu; turizm olgusu ve kimlik kavramı bağlamında incelenmiştir (9).
- 2005 yılında Ş. G. Beyhan ve S. M. Ünügür tarafından yapılmış olan “Çağdaş Gereksinimler Bağlamında Sürdürülebilir Turizm ve Kimlik Modeli” başlıklı çalışmada, çok boyutlu bir sistematik geliştirilerek, bölgesel-kimlik analizi çevresinde oluşturulan model ile kimlik analizleri ve bunların değiştirilip değiştirilemeyeceğinin boyutları incelenmiştir (10).
- 2005 yılında C. Kaçar tarafından yapılmış olan “1990 Sonrası Ankara Apartman Konutlarında Mimari İmaj Arayışları: Çiğdem, Çukurambar ve Mustafa Kemal Mahalleleri” başlıklı yüksek lisans tezinde, gecekondulu sürecinden dönüşen üç bölgede, 90 sonrası yapılan apartmanların cephe hareketleri, cephe kaplama malzemeleri ve renk kullanımları incelenmiştir (11).
- 2002 yılında G. Örer tarafından yapılmış olan “Konut-Kimlik Ev-Modeli ve Modelin Bir Örnek Olarak İstanbul Kentinde Uygulanması” başlıklı doktora

tezinde, insanların yaşamlarını sürdürdükleri mekânların, çeşitli faktörlere bağlı olarak ortaya çıkardıkları oluşumlar incelenmiş ve bu oluşumlardan yola çıkılarak bir model oluşturulmuştur (12).

- 2001 yılında M. Kancıoğlu tarafından yapılmış olan “Çevresel İmaj-Kimlik-Anlam Bağlamında Akdeniz Bölgesi’ndeki Turizm Binalarının İncelenmesi” başlıklı doktora tezinde, Akdeniz Bölgesi’ndeki turizm alanlarındaki yapılarda bireyin psikolojik gereksinimlerini karşılamaya yönelik çevresel imaj-kimlik-anlam oluşumları incelenmiştir (13).
- 1997 yılında A. Turhan tarafından yapılmış olan “Gökçeada Sivil Mimari Örnekleri Cephe Analizleri” başlıklı yüksek lisans tezinde, Gökçeada da yaşamış farklı kültürlerin ve farklı alanların yapılara getirdikleri ve götördükleri incelenmiştir (14).
- 1996 yılında O. Hacıhasanoğlu tarafından yapılmış “Kimlik Sorunu; Mimarlığın Evrensel ve Yerel Boyutları” başlıklı çalışmada, kimlik sorunu, mimarlığın evrensel boyutu, sürdürülebilirlik, korumacılık, kültürel süreklilik gibi kavramlarla; yerel boyutları göz önüne alınarak incelenmiştir (4).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı gibi ülkemizin çeşitli bölgelerindeki yapıların cephelerinde imaj, kimlik ve anlam konuları araştırılmış, cephe analizleri yapılmıştır. Çalışmaların bir kısmı tarihi dokuyu ilgilendirirken, diğer bölümü başka çalışma alanlarında ele alınmıştır. Daha önceleri teknoloji bu kadar gelişmiş olmamasına rağmen kent dokusunda yapı cephelerinde kent dokusuna anlam katan bir kimlik oluşturulmuştur. Günümüzde ise teknolojik gelişmeler en üst düzeylere ulaşmıştır. Bu gelişmeler yapı cephelerine iyi yönde katkılar sunarken, kimlik boyutunda bazen bir kaosa neden olmaktadır. Bu varsayımınla yola çıkılarak, teknolojik gelişmelerin bu kadar arttığı günümüzde Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarının cephelerinde imaj, kimlik ve anlam arayışları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Kullanıcıların bu yapıları tercih nedenleri, mimarın kullandığı mimari yaklaşımların karşılaştırılması ve bunun sonucu oluşan olumlu ve ya olumsuz yapılaşmaları ortaya

koymayı hedefleyen bu çalışma, daha önce Diyarbakır ölçeğinde ele alınmamış bir konu olma özelliği taşımaktadır.

3. METOT

Bireyin psikolojik temelli ihtiyaçları, çok geniş kapsamlı çevresel ve mekânsal beklentileri içermektedir. Mevcut çevre ile yeni yapılar arasında kurulması gereken optimum ilişki, belirli imajı yansıtabilen çevrelerin oluşturulabilmesi, mevcut kimliğin korunması, anlam ifade eden çevrelerin yaratılması gibi konuları da kapsamına almaktadır. Bireyin önemli psikolojik ihtiyaçlarından bazıları olan çevresel imaj, kimlik ve anlamın incelenmesi, bu araştırmanın temel konusunu oluşturmaktadır.

Bireyin; bina ve çevresinde oluşturulan imaj-kimlik-anlam hakkındaki görüşlerini belirlemek; bu bağlamda mimarın bir arayışı olup olmadığını tespit etmek ve ayrıca yapısal çevrenin tasarımcıları ile kullanıcıları arasındaki iletişimi irdelemek amacıyla alan çalışması yapılmıştır. Bu alan çalışmasında 33 adet apartman tipi konutun cepheleri, biçim, kaplama malzemesi, cephe hareketleri ve renk kullanımları açısından incelenmiş, konutların durumları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Seçilen bölgede yasal yapılaşma 1995 yılında başlamış, yap-sat sistemiyle ve müteahhit eliyle apartman tipi konutlar yapılmıştır. Yapılan alan çalışması sonrasında her konut kendi içinde cephe hareketi, kaplama malzemesi, renk kullanımı ve biçimi olmak üzere sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalar doğrultusunda konut yapılarına ait cephe analizleri yapılmıştır.

Bu analizler kimlik boyutunda;

- Dikkat çekmesi,
- Kitlesel bir bütünlük olması
- Odak noktası olması
- Çevreler armoni olması

Anlam boyutunda;

- Semantik anlam
- Sentaktik anlam
- Pragmatik anlam

İmaj boyutunda ise;

- Fiziksel özellikler,
- Konum özellikleri
- Sembolik öğeler bulundurması nitelikleri ile incelenmiştir.

Değerlendirmelerin yapılabilmesi için alan çalışmasında, gözlem, görüşme ve anket yöntemleri kullanılmıştır. Kullanıcılar ve mimarlarla yapılan anketler ile alan çalışmasının amacına yönelik sorulara cevap aranmıştır.

4. ÇEVRE-BİREY-KONUT İLİŞKİSİ

Bireylerin bulunduğu çevreyi algılama, bilme ve değerlendirmesi farklılıklar göstermektedir. Bireyler arasındaki bu farklı yorumlamalar çeşitli faktörlere bağlıdır. Bu faktörlerden bazıları bireyin kişilik özellikleri, o anda içinde buldukları ruhsal durum, o mekâna ait beklentiler, sosyal statü, gelir düzeyi vb. olarak sıralanabilmektedir. Bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra, psikolojik gereksinimlerinin karşılanmasında mimarlık disiplini için önemli bir konu olmaktadır. Yoğun birey gruplarına hizmet verebilen mekân cephelerinin planlanması, tasarlanması ve uygulanması sürecinde maksimum çözüm bulunabilmesi gibi önemli bir problem çözümünü de beraberinde sunmaktadır.

4.1. Çevre Sistemi

Çevre genelde ekolojik anlamda kullanılan bir sözcük olmakla birlikte, yaşam ortamı içerisindeki tüm ilişkilerin ortak sistemi olarak da değerlendirilebilir. Çevre bir anlamda coğrafik, fiziksel, teknik, kültürel, tarihsel ve beşeri ortam öğelerinin bir bütünü olarak da tanımlanabilir.

Çevre sistemini açıklamaya çalışan bazı çevre modelleri bulunmaktadır. Bu çevre modellerinden bazılarının yaklaşımları şöyle özetlenebilir;

Steele, insanın içinde yer aldığı çevre sistemini birbiriyle bağlantıları bulunan dört çevre birimi olarak açıklar (15):

- Jeo-fiziksel çevre: Tüm doğal oluşumlar (Yeryüzü, gökyüzü, vb.)
Tüm büyük ölçekli yapay ürünler (Yollar, binalar vb.)
- Teknik-fiziksel çevre: Tüm küçük ölçekli yapay ürünler (Mobilyalar, makineler vb. gibi)
- Sosyal çevre: Birey veya grubu çevreleyen psiko-sosyal özellikler (Fikirler, kurallar, değer yargıları vb.)
- Kültürel çevre: Birey veya gruba ait kültürel özellikler (Ortak tarih ve gelenekler, ortak dil vb.)

Rapoport, insanı saran çevreyi dört çevre birimi olarak açıklar:

- Danışsal çevre: Birey ya da grupların eylemlerinin oluşturduğu bir sistem
- Algısal çevre: Bireyin çevreyi algılaması veya anlamlandırması sonucunda zihinde oluşturduğu bir çevre sistemi
- İşlemsel çevre: Birey veya grubun eylemlerini gerçekleştirdikleri mimari mekânlar sistemi
- Coğrafi çevre: Diğer çevre birimlerini, saran doğal çevre sistemi (16).

Voogd, çevresel kaliteyi oluşturan bileşenleri, sürdürülebilirlik, işlevsellik, sağlık, hoş olma, çeşitlilik, güzellik, emniyet ve canlılık olarak açıklamaktadır (17). Tarihi, kültürel ve doğal değerler kent ölçeğinde çevre mekânlarıyla birlikte kentin karakteristik yerleşim biçimini ve kimliğini oluştururlar.

Çevrenin algılanması, bilinmesi ve değerlendirilmesinin sürekliliği, çevrenin duyu organları ile hissedilmesi, çevrenin algılanış biçimin anlaşılması ve çevrenin niteliklerinin tanınması sonucunda, seçim yapma karar verme sürecidir (16).

Yapay çevre elemanlarının kent dokusu içinde kimlik elemanları olarak değerlendirilmesinde görüntü, anlam ve konum faktörü etken olur:

- Nesnelerin formu, strüktürü, oranları, dokusu, simgesel durumu, kullanılan malzeme gibi açılardan oluşturduğu özgün görsel etki görüntü faktörünü meydana getirir,
- Nesnelerin doğal çevre elemanlarıyla, kent eylem alanlarıyla ve diğer yapma çevre elemanlarıyla ilişkisi açısından bulunduğu özgün yer ve konumun oluşturduğu etki konum faktörüdür,
- Nesnenin işlevsel önemi veya şehrin tarihi gelişme sürecinde kazandığı anlamın özgün, sembolik değerinin oluşturduğu etki ise anlam faktörünü oluşturur (18).

Çevrenin, ayırt edici özellikleri veya farklı ruhu yansıtması nedeniyle her ne kadar benzer çevreler oluşturulsa bile; her çevrenin farklı çağrışımlara, kendine özgü imaj-kimlik ve anlama sahip olması kaçınılmazdır. Çünkü çevre kendisini oluşturan önemli öğelerden biri olan yapıların cepheleri, konumları ve anlamları gibi faktörlerden dolayı farklı değerlendirilebilmektedir.

4.2. Çevresel Değerlendirme

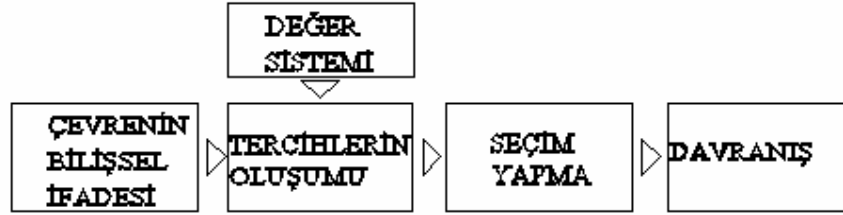
Çevresel değerlendirme, çevrenin niteliklerinin tanınması sonucunda belirli seçimler yapabilme, karar verme ve davranışlarda bulunma süreci olarak tanımlanabilmektedir.

Rapoport, çevrenin imajlara göre değerlendirilmesine ilişkin model önermekte; bu görüşe göre, çevre seçeneklerinin, zihinsel bilme stili, kişilik gibi filtrelerden geçerken içinde bulunan fiziksel, toplumsal ve kültürel ortamın etkisi altında elenerek sayıların azaldığını ifade etmektedir. Sayıları azalan bu seçenekler ise, ideal imajlar gibi öznel ölçütleri içeren filtrelerden geçerek tekrar elenmekte ve böylece son seçim yapılabilmektedir (Şekil 4.1.).

Şekil 4.1. Çevrenin İmajlara Göre Değerlendirilmesi (17)

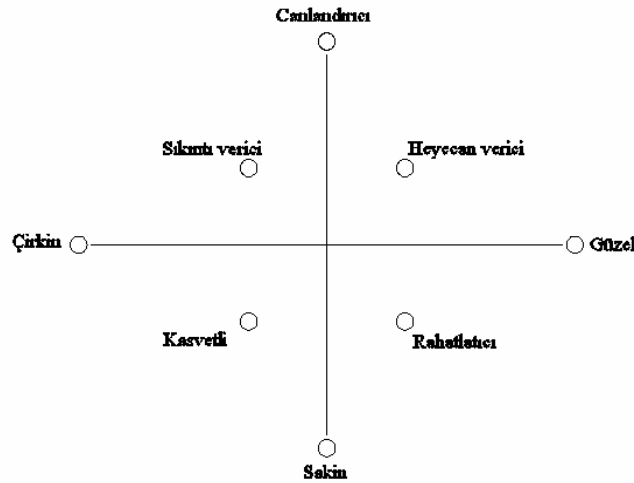
Timmermans, bireyin çevreye ait seçim ve kararlarının, bireyin çevre hakkındaki bilişsel ifadesi ile değer sisteminin ortak etkileriyle oluştuğunu önermektedir (Şekil 4.2.) (14).

Şekil 4.2. Çevresel Değerlendirme Modeli (14)

Nasar, çevresel değerlendirmeyi, bireysel hislerin bir ifadesi olduğu savından yola çıkarak iki aşamaya ayırmaktadır. Birincisi, çevrenin görsel kalitesinin kavranılmasına ilişkin algısal-bilişsel yargılamaları; ikincisi ise; hislerden oluşan duygusal yargılamaları içermektedir (19).

Russel, bireyin çevresel nitelikleri değerlendirmede kullandığı ana tanımlayıcıları ve ilişkileri içeren bir model geliştirerek, etkin değerlendirmeyi iki sürece ayırmaktadır. Bu süreçlerden birisinde güzel-çirkin arasındaki ayrım; diğerinde ise, canlandırıcı-sakin arasındaki diğer ayrım yapılmakta olup, genel bir değerlendirmeyi içermektedir. Şekil 4.3.'den de anlaşılacağı gibi, ikili değerlendirmeler sonucunda, mekân içinde bireyin hissettiği duygular, heyecan verici veya kasvetli olabilmektedir (Şekil 4.3.) (20).

Şekil 4.3. Bireyin Çevresel Nitelikleri, Değerlendirmede Kullandığı Ana Tanımlayıcılar ve İlişkileri (20)

Aynı binayı veya çevreyi algılama, bilme ve değerlendirilmenin farklılaşması, bireyin kişilik özelliklerinin, o anki ruh durumunun, o andaki mekâna ait beklentilerinin veya anılarının, ait olduğu sosyal ve kültürel ortamların, sosyal statüsünün, gelir düzeyinin, vb. durumların birbirinden farklı oluşundan kaynaklanmaktadır. Bireylerin cepheleri değerlendirmesinde kişilik özelliklerine bağlı yorum farklılıkları önem taşımaktadır. Bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının yanı sıra, psikolojik gereksinimlerinin karşılanmasını gerekli kılan mimarlık disiplini için bu konu önem taşımakta olup; bireylerin farklı istek ve beğenilere sahip olmaları nedeniyle, yoğun birey gruplarına hizmet verebilen mekânların planlanması, tasarlanması ve uygulanması sürecinde optimum çözüm bulunabilmesi gibi önemli bir problem çözümünü beraberinde sunmaktadır (14).

Çevrenin değerlendirilmesinde, mekânların, binaların sadece görünen, açık işlevleri değil; gizli ve simgesel işlevlerinin de etkili olduğu bilinmektedir. Mekânların gizli ve simgesel işlevleri, çevrenin psikolojik, toplumsal ve kültürel yönlerini içermekte; mekânın birey için taşıdığı öneminin belirlenmesinde etkin rol oynamaktadır.

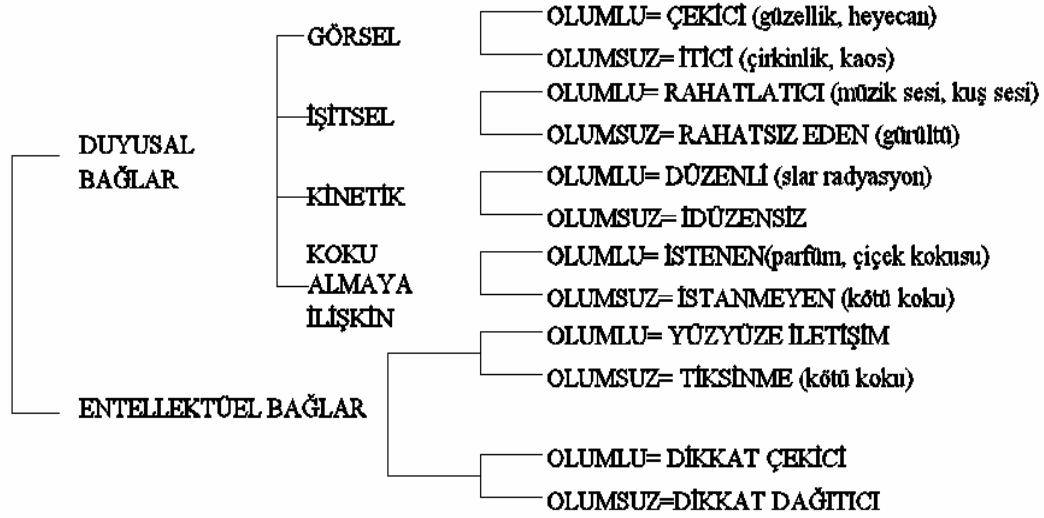
4.3. Birey Çevre Etkileşimi

Birey çevre etkileşim sisteminin kapsamında bireyin doğal, yapay ve sosyo-kültürel çevresiyle iletişimi ve hatta bu iletişimin onun iç dünyasına yansıma biçimi de yer almaktadır. Çevresel stresin oluşmasında etkili olan faktörler, çevresel uyarı kaynakları, organizmik faktörler ve kültürel faktörler olmak üzere üç gruba ayrılabilir. Çevresel stres oluşturan uyarı kaynakları biyokimyasal olgular, fiziksel olgular, psikolojik olgular ve sosyo kültürel olgular olarak nitelendirilebilir. Çevresel stresi belirleyen adaptasyon seviyesi, birey kapasitesi ve çevresel etki arasındaki ilişkiye bağlı olarak belirlenmektedir (21).

Çevresel etkileşimin artışı ile birey kapasitesinin artışı aynı oranda olduğu zaman adaptasyon sağlanabilmekte; aksi halde ise uyumsuz davranışlar ortaya çıkabilmektedir (21).

Branz, birey ile toplumsal, doğal ve yapay çevreler arasında bulunan duyusal, entelektüel ve işlevsel bağlara değinerek bir model önermektedir. Birey ve çevresi

arasındaki ilişkilerde bu bağların hepsinin aynı değerde olmadığını savunarak; yapay çevreyi biçimlendirmede duyuşsal ve entelektüel bağların önemini vurgulamaktadır. Bu bağların, olumlu ve olumsuz yönleri bulunduğunu belirtmektedir (Şekil 4.4.).

Şekil 4.4. İnsan ve Çevresi Arasındaki Algısal Bağlar (14)

Birey-çevre iletişim sonucunda birey çevresini yorumlamakta; kısa-orta-uzun süreli olmak üzere zihninde bilgi birikimleri oluşmaktadır. Bireyin deneyimsel alt yapısını oluşturacak bilgi birikimlerinin temeli çocukluk ve gençlik yaşlarına dayanmaktadır. Bu birikimler, bireyin çevreyi algılama ve değerlendirmesinde esas belirleyici faktörü oluştururlar. Bireyin eski ve yeni deneyimlerine ilaveten, bireyin o andaki ruh durumu kişilik özellikleri, kültürü, eğitimi, mesleği, yaşı vb. faktörler kaçınılmaz olarak çevre ile iletişimin yönünü tayin ederler (14). Çevresel niteliklerin değişimi bireyin hayata bakışını, yaşam biçimini, ruhsal durumunu tamamen etkileyebilmekte ve hatta tamamen farklılaştırabilmektedir.

Birey çevre etkileşimi sonucunda, çevre bireye fiziksel gereksinimlerini karşılayan ortamlar sunduğu gibi, psikolojik gereksinimlerini karşılayan bazı özellikleri de beraberinde sunmalıdır. Bu özellikleri karşılamaya yönelik olan çevresel imaj, kimlik ve anlam oluşturulması süreçlerinden bahsedilebilir.

5. İMAJ, KİMLİK VE ANLAMIN, BİREY-ÇEVRE ETKİLEŞİMİ BAKIMINDAN ÖNEMİ

Bireyin çevreyi anlamlandırmasında, bireysel deneyim, kişilik özellikleri, bireyin duygusal yapısı ve ortamda bulunma amacı gibi özellikler etkili olabilmektedir. Bu nedenle çevrenin yorumlanması sahip olduğu veya tasarımcının yüklemeye çalıştığı anlamdan farklı olabilmektedir.

5.1. Çevresel İmaj

Çevresel imaj ile ilgili olarak birçok bilim adamı farklı yorumlamalarda bulunmuşlardır. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

Çevresel imaj Aydınlı'ya göre, bireyin çevresiyle tarihsel, ekonomik, politik, sosyal ve kültürel ilişkileri neticesinde amaçlı olarak seçtiği ve kalıcı etki yaratan biçimsel özelliklerin bilişsel ve duyuşsal alanda bir bütün oluşturduğu bir zihinsel şemasıdır (22).

Lynch, çevresel imajı, fiziksel dış dünyanın insan zihninde yer alan, genelleştirilmiş resmi olarak tanımlamıştır. Rapoport ise; bireyin deneyimlerine dayalı olarak çevreyi algılaması neticesinde nesnelerin biçimlenerek şemaya dönüşmesi olarak tanımlamaktadır (23).

Boud-Bovy ve Lawson, imajı bütün hedef bilgilerin, etkilerin, ön yargıların, hayal güçlerinin ve duyuşsal düşüncenin ortak bir ifadesi olarak tanımlamaktadır (24).

Yürekli, çevresel imajın, bitmiş ve tamamlanmış bir şey olmayıp çelişkiler ve eksiklikler gösterdiğine değinerek, gerçek çevre imajı arasında birebir ilişki olmadığını belirtmektedir (25).

Harrison ve Howard, okunabilir ve bireyi düşünceye sevk eden binalarda olması gereken üç özelliğe değinmektedir (26);

- Binanın fiziksel görünümüyle ilgili özellikler (stil, renk gibi görsel özellikler),
- Binanın konumuna ilişkin özellikler (referans noktası veya merkezi bir noktaya yakın oluşu gibi),
- Binanın sembolik öğeler sunması (kültürel birlikteliği ifade eden semboller vb.)

İmajların nitelikleri ise Kancıoğlu tarafından şöyle sıralanmıştır (13):

- İmajlar, bireyin dış dünya ile düzenli bir ilişki kurmasına yardımcı olur.
- İmajlar, bir nesnenin özel bir şekli olup, soyut ve somut uyarıcı bilgilerden oluşan zihinsel şemalardır.
- İmajlar, bireylerin duygu ve tecrübelerine dayalı olarak şekillenir.
- İmajlar, fikirleri, değerleri, inançları, ideal düşünceleri ortaya koymanın etkin bir tarzıdır.
- İmajlar, bireyin çevreyi tanımasına ve dolayısıyla güven hissinin oluşumuna yardımcı olur.
- İmajlar, bireyin çevresine karşı olan tepki ve davranışları etkiler.

Çevresel imaj, bütün dış etkilerin, hedef bilgilerin, ön yargıların, hayal güçlerinin ve duyuşal düşünceinin ortak ifadesi olarak da yorumlanabilir.

Çevresel imaj; gözlemci ve çevresi arasındaki iki yönlü bir etkileşim ürünü olarak ortaya çıkmaktadır. Çevre, belirgin özellikleri ve ilişkileri sunar; gözlemci; amaçları doğrultusunda bu bilgileri seçer, sınıflandırır ve etkili olanları hafızasına yerleştirir ve yorumlar. Mimari boyutta da bu bilgiler yapı cephelerine ve planlamaya etki etmelidir.

5.2. Çevresel Kimlik

Ülkemizde kimlik konusu, daha çok iki ekseninde gündeme gelmektedir. Bunlardan birincisinde kimlik, mimari ürünün kültürel varlığına dayanarak doğulu-batılı, ulusal-evrensel, geleneksel-çağdaş gibi farklılıklar içeren bir üslup tartışması olarak ele alınmaktadır. İkincisinde ise, mimari ürünü diğerlerinden farklı kılacak olan dil arayışlarının türünü ve sonuçta varılan özneliğin, çeşitliliğin sınırları araştırılmaktadır.

Cumhuriyet dönemi süresince kimlik sorusu, doğu-batı, ulusal-evrensel, dindarlık-laiklik gibi ikilemlerin çevresinde oluşturulmuştur. Kimlik genel anlamda incelendiğinde aynı olma “*identical*” kavramı ile karşılaşmaktadır. Kimlik “*identity*” bu çerçevede gerçeğini aynen yansıtmaya anlamına gelmektedir. Bu tanımla çevre ve toplum için kimliksizlik söz konusu olamaz. Çünkü her çevre kendine özgü ve göreceli iyi ve kötü ayırt edici özelliklere sahiptir (5).

Kimlik doğadaki herhangi bir canlıyı veya objeyi başka canlı veya objelerden ayıran, öncelikle onu görsel, işitsel vb. diğer duyuyla algılanan, kendine özgü olma durumudur (27). Kimlik durağan değildir; zamana, duruma, yere göre değişir. Kimliğin geçmişi dolayısıyla da belleği olduğu gibi geleceği de vardır. Geçmişten günümüze kadar mimari doku gözlemlendiğinde de bu değişimi görmek mümkündür.

Kimlik bir varoluş tarzının ürünü olarak da tanımlanabilmektedir. Bir kimliğin oluşumu, belli koşulların sürekliliği neticesinde gerçekleşmektedir. Bu koşulların bazıları şunlardır (28):

- Kültürel miras ve gelenekler,
- Toplumun gereksinimlerinin nitelik ve karakteri,
- Coğrafya, topografya, iklim, doğa ve doğanın engebelerinden meydana gelen faktörler,
- Ulusun ürettiği teknoloji,
- Değişen şartlara uyabilme yeteneği.

Bireyin kimliği “bireyin belli bir kimse olmasını sağlayan çeşitli şartların tümü” olarak tanımlanmaktadır (29). Bir toplum ya da çevreyi bu anlamda ele aldığımızda topluma veya doğal/yapay çevreye ait kimliğin toplum veya çevrenin belirli bir toplum ya da çevre olması sonucuna bağlı olarak diğerleriyle farklılaştığı özelliklerle oluşması beklenir (5). Bireysel kimliğin oluşumunda grup ve toplum kimliğin rolü büyüktür. Beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları, demografik yapı (nüfus büyüklüğü, yapısı, yoğunluğu, yaş grupları vb.) kurumsal yapı (politik, yönetsel, hukuksal, ekonomik vb.) ve kültürel yapıya yönelik elemanlardan oluşmaktadır (30).

Mekânın kimliği ise, mekâna ait özelliklerden değil, kullanıcı ile mekân arasındaki iletişimin sonucunda ortaya çıkan özel bir durumun ifadesidir. Mekâna kimlik kazandıran öğeler; Reply'e göre; fiziksel yapı, barındırdığı aktiviteler ve fiziksel yapı içinde bu aktiviteleri gerçekleştirecek olan kullanıcıların yüklediği anlamlardır.

Abel, mekânın kimliğinin oluşturulmasında etkileyici olabilme özelliği üzerinde durulması gerekliliğini ve bununla sınırsız sayıda fikirleri sunabilen biçimsel ifadeye dayanarak yapılabileceğini savunmaktadır (31).

İsimsiz ve kimliksiz eylem anlamsızdır. Çünkü birey onunla özdeşleşemez, onu anlayamaz. Güvenç, bu eylemlerin süreklilik kazanması için şöyle demektedir. Tarihsel olarak insanlar kullanabildikleri yararlı şeyleri korurlar. Katıldıkları, katkıda buldukları, kendilerine manen bir pay çıkardıkları kimlikleri yaşatırlar. Mekânda biçimde bize "Kimlik" sağlayacağını umduğumuz etnik ulusal bilgilerin duyarlılıkların fiziksel ve toplumsal zeminlerden oluşturacağımız düşünce ve düşlemlerimiz yenilenme gücü bulunduğu bizi bugüne taşıyan düşüncede kendilerini güçlendirir olabilecektir (32).

Mimari fiziksel özelliğin bir kimlik oluşturabilmesi için de:

- Dikkat çekici ve toplum tarafından kabul edilmiş olması,
- Kitlesele etki bırakması,
- Yerleşimde odak noktası niteliği taşıması,
- Çevresi ile ilişki ve armoni içinde olması gibi unsurlardan bahsedilebilir (37).

Kentsel kimlik bir kentin, çevrenin doğal, yapay elemanları ve sosyo kültürel özellikleriyle tanımlanmaktadır (5). Doğal çevre kapsamında binalar, anıt yapıları, kent bölgeleri, yollar, meydanlar ve kent mobilyaları kentsel kimliği oluşturan elemanlardır (3). Kentsel kimlik karmaşık bir yapıya sahip olmasına karşın, kentlerin belirgin, öne çıkan özellikleri kentsel kimlikleri ile belirleyici olmaktadır. Kentsel kimlik içinde yer alan binaların, bina gruplarının, kentsel bölgelerin ve bunlarda uygulanan kuralların kentsel kimliği belirlemesi söz konusu iken, değişen kültürel kimlik ve kentsel kimliğin mimari kimliği de değiştirdiği gözlemlenmektedir. Mimari kimlik, bina ve yakın çevresi için mimar ve/veya kullanıcı tarafından ayırt edici özellikler ile belirlenebilir (5).

Kent kimliği kavramı çerçevesinde ele alınan kentin sahip olduğu doğal çevre verilerinin iyi analiz edilmiş olması, korunması, iyileştirilmesi ve vurgulanması, kentin olumlu kimliğinin korunması ve güçlendirmesi anlamına gelir ve kentsel algılama daha olumlu olarak sağlanır (18).

Kenti geçmişten geleceğe bir süreklilik içinde algılamak ve kavramak gerekir. Kentin kimliği sorunu kente gelip yerleşenlere, kentlileşenlere yeni kent bilinci kazandırmakla olur. Kent bilincini kazandırmak, kentin sadece bir çalışma, kazanma, ulaşma, tüketme, oturma yeri olmaktan kurtulup bir yaşama ve yaşatma, eğitim ve kültür merkezine dönüşmesiyle gerçekleşir (32).

Kent kimliği oluşturan özelliklerden bazıları şöyle sıralanabilir;

- Coğrafi Özellikler (Örnek: İstanbul, Boğazı ile; Venedik, Kanalları ile anlam kazanmıştır).
- İklimsel Özellikler (Örnek: Akdeniz Bölgesi, ılıman iklimiyle kimlik kazanmıştır).
- Anıt Yapıları (Örnek: İstanbul camileri, Paris Eiffel Kulesi, Moskova Kremlin Sarayı ile).
- Kent meydanları veya sokakları (Örnek: Venedik S. Marco Meydanı, Londra Hypark ile tanınır).
- Folklorik veya sosyo kültürel özellikler (Örnek: Viyana Valsleri, Rio Karnavalı ile ünlüdür) (34).

Kentlerin genel karakterleri, bulunduğu doğal çevrenin belirgin özellikleri ile çağlar boyunca onun üzerindeki yapılanmaların, peyzaj düzenlenmemelerinin mimari ve tarihsel özelliklerinin birikimi sonucu belirlenir. Tarih, mimarlık ve kentleşme kültürünün dinamizmi, İstanbul, Venedik, Roma, Siena, San Francisco, Paris gibi kentleri ölümsüz kılar. Geçmişte atılan doğru kentleşme tohumları kentleri tarihe maletmiş ve kişiliklerini oluşturmuştur (35). Yeni kentleşme olguları ise, bu tarihsel oluşumlar çizgilere kitlelere, doğal veriler, siluet verileri ve algılama ilkeleri ışığında yaklaştığı zaman uyum sağlanabilir.

Bir yörenin veya kentin kimliğinin belirlenmesinde, yörenin doğal özelliklerine ait veriler, planlama karar ve uygulamaları gibi kanun koruyucu düzenlemeler; yapısal çevrenin mimari üslubu, dili gibi mimari özellikler; toplumun sosyo-kültürel değerleri olarak sayılabilecek faktörlerden bir veya bir kaç etkin rol oynamaktadır (34).

Mimari kimlik, kent planlama kararları, imar ve koruma planları ve uygulamaları, mimari üsluplar, geçerli mimari dil, malzeme ve yapı teknolojisi kullanımı ile toplumun bina ve çevre kalitesine verdiği değerlerle belirlenebilir (5).

Yapay, doğal ve toplumsal çevreyi bir bütün bir eko sistem olarak düşündüğümüzde, yer duygusu kavramının özüne uygun olarak, yapay çevrenin oluşumunun ne kadar doğal, mevcut yapay ve toplumsal çevreye bağımlı olduğunu kavrayabiliriz. Bu bakış açısından yaklaşıldığında, kültürel, kentsel ve mimari kimliğin sürdürülebilmesinde, tasarımcı, planıcı, karar verici ve kullanıcıların bu etkileşimi kabul edip, geleceğe yönelik olarak bırakılabilecek olumlu bir şeylerin olması için davranış ve tutumlarına bu yaklaşım çevresinde yön vermeleri doğru olacaktır (5).

Tarihsel ve kültürel süreklilik tutuculuk anlamına gelmemeli, tarihi, kültürel ve mimari mirasın korunması ve zarar verilmeden yeni kuşaklara değişen şartlara uyum gösterecek kavramlarla aktarılmasıdır. Mimari anlamda tarihsel ve kültürel süreklilik kötü kopyalar yapmaktan çok ilerde bir yaklaşım olmalıdır. Mimarlığın yerel boyutlarında, mimarlığın veya kent planlama işinin yapıldığı yer ve bu çevreye ilişkin olarak tasarlama ve planlamadaki davranış biçimleri veya tutumları, kaynakların doğru kullanımı ve yetkin sınırlamalar, mimarlığın evrensel boyutunda yer alan kavramların doğru uygulamasını gündeme getirebilir (5).

5.3. Çevresel Anlam

Bireylerin duygusal olarak etkilenebilecekleri özellikleri bünyelerinde barındıran doğal ve yapay çevreler, duygusal olarak hissedilebilir olmalarının yanı sıra bazı sözsüz mesajlar ve anlamlar da içermektedir.

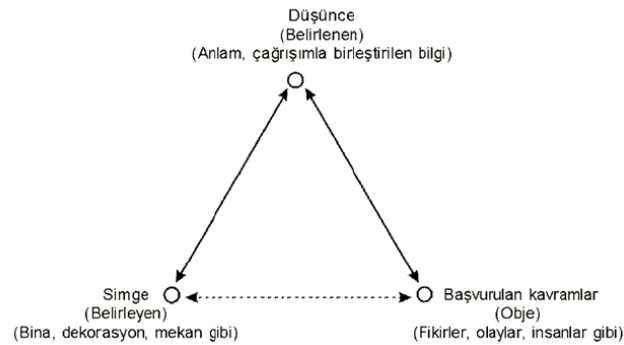
Rapoport, bireylerin çevrelerini bilişsel şemalarına dayalı olarak anlamlandırdığı ve ortamın anlamının, bireyin davranışını yönlendirdiğini belirtmektedir (36). Anlam konusundaki çalışmalarını ise üç temel prensibe dayandırmaktadır;

- Dilbilimin kurallarına dayandırılan semiyotik modellerin kullanıldığı yaklaşımlar,
- Sembollerini incelemeye yönelik yaklaşımlar,
- Sözsüz iletişime dayalı olarak geliştirilen yaklaşımlar (36).

Krampen, anlam konusundaki yaklaşımları semiyotik ve çevresel psikoloji olmak üzere ikiye ayırmaktadır.

- Semiyotik yaklaşımda anlam, işaretlerin özelliğinden kaynaklanmakta olup; bireyin yorumuna dayanmaktadır.
- Çevresel psikolojide anlam, esas olarak çevre ve birey davranışı ilişkisine, yani etki ve tepkinin ortak sürecinin ürünüdür (37).

Lang, semiyotik yaklaşımı, simge, düşünce ve başvuru kavramlarının birbirleriyle ilişkilerini gösteren semiyotik üçgenle ifade etmektedir. Bu modelde, yapısal çevre belirleyen; belirlenen ise, yapısal kurgu ile birleştirilen anlamlar ve düşüncelerdir ve bunlar, çoğu zaman başvuru kavramlar farklı olduğundan, bir birey veya gruptan diğerine farklılık göstermektedir (Şekil 5.1.) (38).

Şekil 5.1. Semiyotik Üçgen Modeli (38)

Hjelmslev'e ait semiyotik modelde ise, işaret edilen/işaret edene benzer bir biçimde, içerik/ifade olarak işaretler iki düzeye bölünmektedir. Ayrıca, bu iki düzlem, biçim ve öz olarak iki alt bölünmeyi gerektirmektedir (Şekil 5.2.) (39).

Şekil 5.2. Hjelmslev'in Bölünme Modeli (39)

Morris semiyotik anlamı üç guruba ayırarak incelemektedir:

- Semantik (dizimsel) anlam: Elemanların bir araya gelişleri ve oluşturduğu yerleşim düzeninin sunduğu anlam,
- Sentaktik anlam: Elemanların temsil ettiği fikir veya tutuma bağlı olarak ilişkilendiren anlam,
- Pragmatik (yararsal) anlam: Elemanların temsil ettiği sembol ile kullanıcısı arasındaki ilişkiye bağlı olarak oluşan anlam (40).

Bonta ve Blau, nesnelerin, biçime ve anlama ilişkin olmak üzere iki farklı yönüne değinerek; anlamın, biçimin bir soyutlaması olduğunu; biçimin özelliklerinden, anlamın ise değerlerden oluştuğunu ifade etmektedir (41). Richardson göre ise, nesnelerin anlamlarını, bireysel hisleri içermenin ötesinde, bireylerin ona gösterdikleri tepkinin bir yorumu olarak nitelendirmektedir (42).

Weber bir nesnede mevcut olabilecek bilgiyi, estetik ve anlamsal olarak üzere ikiye ayırmaktadır;

- Estetik bilgi: Duyguları ve gizli hisleri ortaya çıkaran dönüştürülemeyen bilgi,
- Anlamsal bilgi: İşaretler aracılığıyla yorumlanabilen, temsili sunuşları içeren bilgi (43).

5.4. İmaj- Kimlik-Anlamın Birey Çevre Etkileşimindeki Önemi

Çevresel imaj, kimlik ve anlam kavramları, birbirleriyle yakın ilişkili ve benzer özelliklere sahip olmakla birlikte bazı özel hususlardan dolayı birbirlerinden ayırt edilebilirler.

Çevresel kimlik, toplumun farkına vardığı çevresel değerlerden oluşur. Çevresel imaj ve anlam ise, bireyin çevreyi değerlendirmesine bağlı olarak belirlenir. Çevresel anlam, çevrenin sunduğu sözsüz mesajları, bireyin duygusal algısıyla kavraması neticesinde belirlenen özelliklerden oluşmaktadır. Çevresel kimlik, birey-çevre iletişimi neticesinde, çevrenin özgün ve belirgin karakterini oluşturan niteliklerin farkında olunması ile belirlenir. Kimliği belirleyen birey; oluşturan ise çevresel özelliklerdir. Çevresel imaj, gerçek çevrenin kişisel yoruma dayalı olarak, zihinde şema haline dönüşmesi sürecidir (13).

6. KONUT TİPİ YAPILARDA CEPHE OLUŞUMUNDA KULLANILAN BAZI MİMARİ YAKLAŞIMLAR VE CEPHEDE İMAJ-KİMLİK-ANLAM ARAYIŞLARI

Konut yapılarının özellikle kültürel ve tarihi çevre değerlerinin yoğun olduğu bir yörede olması, mevcut çevre ile yeni yapılar arasında kurulan optimum ilişkiyi öncelikle gerekli kılmaktadır. Ayrıca, bireyin psikolojik gereksinimlerine cevap verebilecek olan çevresel imaj-kimlik-anlam oluşturulabilmesi de önemle üzerinde durulması gereken bir sorundur. Diyarbakır'da yeni gelişmekte olan bir bölge olan Diclekent Bulvarı üzerindeki yapıların cephelerinin tasarlanma sürecinde de bu amaçların araştırılmasına yönelik olarak çeşitli üslup, biçim ve arayışlar üzerinde durulması gerekmektedir.

6.1. Konut Cephe Oluşumunda Kullanılan Bazı Yaklaşımlar

Konut tasarım sürecinde etkisi olan arsa sahibi, kooperatif yönetimi, müteahhit veya inşaat şirketlerinin dışında, bölgede planlama kriterlerini belirleyen, imar planlarının hazırlanması ve bunların kontrolü yetkisini elinde bulunduran belediyeler de önemli bir role sahiptirler. Hazırlanan imar planları, bölgede yer alacak yapıların sınırlarını

tanımlayarak tasarım sürecinde ilk etkeni oluştururlar. Konutlar tasarlanırken farklı planlama prensipleri kullanılarak tasarlanmaktadır. Bu planlama prensipleri zaman içerisinde farklı yaklaşımlara dönüşebilmektedirler.

Baytin, yeni yapı tasarımında kullanılan mimari yaklaşımları üç ana başlık altında değerlendirmektedir:

- Üsluba bağlı yaklaşımlar: Kuramsal olmayan yöreselci tarz ile kuramsal mimari üslupları içeren bu yaklaşım, yeni yöreselcilik ve tarihselcilik olmak üzere iki kısımda incelenmektedir.
- Bağlamcı yaklaşımlar: Yeni tasarımların mevcut çevre ile uyumunu ön plana alan bir yaklaşım tarzı olup; bağlamcılık, mekâncılık ve ekolojik yaklaşım olmak üzere üç ana gruba ayrılmaktadır.
- Kuralcı yaklaşımlar: Mevcut çevrelerdeki yeni bina tasarımları üzerinde sınırlayıcı ve belirleyici etkileri olan imar kuralları, koruma kurul kararları ile tasarım uzmanları tarafından ortaya konulan yapılanma koşullarını içeren yaklaşımlardır (44).

Broadbent, mimari formun oluşumunda kullanılan tipolojik (ikonik), pragmatik, analogik, kanonik olmak üzere dört tip tasarlama sistemi olduğuna değinmektedir.

Kanonik tasarlama; belirli ızgara, ölçü ve oranlar yoluyla mimari biçimlerin oluşturulduğu bir yaklaşımdır.

Analogik tasarlama; benzetme süreçleri aracılığıyla mimari biçimlerin oluşturulduğu bir yaklaşımdır.

Pragmatik tasarlama; mevcut malzemeyi kullanarak deneme-yanılma yoluyla en gelişmiş sonuç biçimine ulaşan, bu bakımdan neden ile sonuç arasındaki ilişkiyi esas alan bir biçimlendirme yöntemidir.

Tipolojik tasarlama; iklimsel, kültürel ve toplumsal etkenlerle oluşturulmuş geleneksel veya yöresel çevreler, tasarımcının biçimlendirme etkinliğini yönlendiren imaj kaynağını oluşturmaktadır (14).

Smith, Coyne ve diğ., tipolojik, pragmatik, analogik ve kanonik yaklaşımların yanı sıra tasarımcının etkinliğini daha çok düşünce ve süreç bazına dayandıran ve biçimin düşünülmesindeki yöntem farklılıklarına dayanan bir diğer grup yaklaşımı önermekte; rutin (durgun), yenilikçi ve yaratıcı tasarım olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Rutin tasarım, mimari problemlerin mevcut biçimlerle çözülmeye çalışıldığı, bireysel yaratıcılığın olmadığı bir yöntemdir. Yenilikçi tasarımda bir tipin yeniden üretilmesinden çok, değiştirilmesi uyarlanması yoluyla yeni biçimler elde edilmektedir. Yaratıcı tasarımda ise, yeni öğeler ve yeni ilişkilerle tamamen yeni bir prototip yaratılmakta olup; daha çok yaratıcılık ön plandadır (45).

Turuthan, konut cephe tasarımında biçimin oluşturulmasına yönelik yöntemleri, aktarma, sıralama ve dönüştürme olarak üç gruba ayırmaktadır:

- Aktarma yönteminde, yeni bir biçimi oluştururken, bilinen biçimlerin öğelerinden, bu öğeler arası ilişkiler, ölçüler ve oranlardan çeşitli şekillerde yararlanılmaktadır,
- Sıralama yönteminde, mevcut bir biçimin aynen aktarılmasıyla başlayan tasarlama faaliyeti, daha sonra bu biçimin problemi çözecek şekilde değiştirilmesi veya yeniden düzenlenmesi olarak ortaya koyulmaktadır,
- Dönüştürme yönteminde, henüz yaşanmamış yeni bir durumu tasavvur ve ifade etmek amacıyla yeni düzenlerin yaratılması söz konusudur (46).

Biçimin oluşturulmasına ilişkin olarak belirlenen aktarma, sıralama, dönüştürme süreçleri; referans öğelerinin aynen veya değiştirilerek kullanıldığı süreçler ile yoruma dayalı süreçler olmak üzere farklı başlıklarda da değerlendirilebilir.

Diyarbakır Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarının cephe-tasarlama sürecindeki imaj, kimlik ve anlam arayışları üzerinde yapılan incelemede, bu arayışlar sonuçta üç grup altında değerlendirilebilir:

- Yeni yöreselci yaklaşımlar
- Kuralcı yaklaşımlar
- Yeni arayışlardan etkilenen yaklaşımlar (modern, dekonstrüktivist vb. gibi)

6.2. Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışları

Mimaride 'imaj, kimlik ve anlam', kurum veya kullanıcının sınıfsal özelliklerini ortaya koyma aracı olarak kullanılmaktadır. Kurum yapılarında, kurum kimliği ve ticari etiket ön plana çıkarılırken, kullanıcıların kişisel özellikleri göz ardı edilmektedir. Konutlarda ise kullanıcıların kendilerini ortaya koyması için en uygun ortamlardır.

Çoğunlukla büyük ölçekli, müze, kültür merkezi, ofis ve yönetim binaları gibi yapılarda gözlenen biçimsel simgesellik, konut yapılarında kendini daha sadeleştirilmiş halleriyle göstermektedir. Konut yapılarında kendilerini daha sadeleştirilmiş olarak gösteren biçimsel simgesellik, konutların statü gösterme amacıyla sorgulanmaya başlamasından beri bu yapıların sunum ve pazarlama şekillerinde bir değişim gözlenmektedir. Üst gelir sınıfı kullanıcılara yönelik inşa edilen, pazarlama ve tasarım unsurunun ön plana çıkarıldığı şehir dışı site yerleşimlerinde özellikle vurgulanan 'country', 'bağ evleri', 'konak', 'Türk Evi' gibi simge ve anlatımlar dikkat çekmektedir. Geleneksele öykünme, alıntılar yapma, bazı elemanları çağrışım amaçlı kullanarak nostalji yoluyla kaliteyi çağrıştırmaya gibi yöntemlerle alıcıya ulaşmak amaçlanmaktadır.

Apartman tipi konutlarda da benzer bir tutum sergilenmekte, birimlerin oluşturduğu blok bir bütün olarak ele alınarak, imaj, kimlik ve anlam arayışları cephe ölçeğinde sınırlı kalmaktadır. Tip plan uygulanan blok tipi konutlarda, balkonların eğrisel veya diyagonal gibi biçimlerle farklılaştırılması, çıkma ve geri çekme gibi uygulamalar yapıların dış cephelerine hareketli bir etki vererek 'farklı' bir görüntü elde edilmeye çalışılmaktadır (47). Fakat bu yaklaşımlar da kimi zaman kalabalıklık ve düzensizlik, kimi zaman ise ölçeksizlik hissi verebilmektedir.

Satış amaçlı imajlar oluşturulurken, kullanılan malzemeler ve bunların strüktürle dil birliği içinde olmaması, eklenti kalması mimari kültürle bağdaşmasa da tüketilebilirlik açısından tercih edilir hale gelmiştir (48). Ürünü 'kitsch'¹ haline getiren bu tutum, satış aldatmacası olarak da tanımlanabilir (48). Tekil konutlarda bu tip bir tutum daha rahat gözlenebilmektedir. Mal sahibi, toplumsal ve ekonomik statüsünü göstermek ve prestij sağlamak amacıyla mimardan 'değişik', 'zengin', 'gösterişli' bir yapı talep

¹ Kitsch: Var olan bir sanat tarzının aşağı bir kopyası

edebilmektedir. Mimarın bu yönde yaptığı çalışması ise kolayca ‘kitsch olma’ sınırlarında gezer hale gelebilmektedir (49).

6.2.1. Konut Cephe Oluşumunda İmaj, Kimlik, Anlam Arayışlarında Biçim Kullanımı

Binanın biçimlenişini etkileyen çeşitli etmenler vardır. Bunlardan bazıları; mimarının oluşumuna katılan temel öğeler, yapının hizmet ettiği eylemler ve gereklerini tanımlayan ‘işlev’, yapının kendisini taşıması ve bir hacim oluşturabilmesi için çeşitli elemanlarca kurulan düzen, ‘taşıyıcı sistem’, binanın biçimlenişini olarak sıralanabilmektedir. Yapının ‘estetik’ boyutunun önem kazanması ise insanın güzel olanı arzulamasından ve ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. Biçimi ise bahsedilen tüm etmenlerin birlikteliği, binanın bütünü ve bunun insanla ilişkisi oluşturmaktadır.

Yürekli, mimari ürünün diğer yapılar içinde farklılık ortaya koyabilmesi için izlenen yöntemleri aşağıdaki başlıklar altında irdelemektedir:

- ‘Yalıtım’; oluşturulan biçimin çevreyi oluşturan bileşenlerden, basit biçimsel farklılıklarla ön plana çıkarılmasıyla,
- ‘Rölatif ölçü’; biçimin çevre bileşenlerine oranla büyük boyutsal farklılıklarla belirlenmesiyle,
- ‘Kontur farklılığı’; biçimin gökyüzündeki silüetinin belirginleştirilmesi ve (ya) mekânsal ayrımlar, malzeme farklılıklarıyla,
- ‘Yüzey’; bulunduğu çevre içinden farklı renk, doku, ölçü kullanımıyla sağlanır (25).

Aydınlı, mimarlığın yalnızca barınma sorunlarını çözmekle ilgilenmediğini, her yapının bir heykel gibi plastik değer olduğunu, iletişim değeri taşıdığını ve anlam yüklendiğini belirtmektedir. Hem simgesel, hem de işlevsel anlamda ele alınan yapıların tasarım süreçleri de, Aydınlı’nın belirttiği değerler göz önünde tutularak gerçekleştirilmektedir (22). Mimari ürünün bu özellikleri, değerlendirmelerin form ve cephe üzerinden yapılmasını sağlamıştır.

Çevre bileşenleri olarak nesnelerin görsel nitelikleri, form, renk, doku vb. öğelerle tanımlanır. Form ise, maddesel anlamda bir nesnenin genel biçimini belirleyen

sınırlarının sürekliliği ile oluşan biçimsel düzeni ifade eder. Mimarlıkta form kavramı ise kütlelerin veya mekânın sahip olduğu biçimin bütünsel düzenidir. Kütle formu, tasarım ürününün fiziksel ve toplumsal ilişkilerinin belirleyeni, simgesel anlamlar taşıyan ögesidir. Dolayısıyla tasarımlarda form kararı büyük önem taşımaktadır (50).

6.2.2. Konut Cephe Tasarımındaki İmaj, Kimlik, Anlam Arayışında Malzeme Kullanımı

Bugüne kadar konut yapılarında strüktür ön planda tutulmuş, malzeme çoğunlukla göz ardı edilmiştir. Ancak mimarlık tarihi, aynı zamanda malzemenin gelişimini de içermektedir. Çoğunlukla malzeme göz ardı edilmiş olmasına rağmen, mimarlığın başarısız olduğu durumlarda genellikle malzeme hatalı bulunmuştur. Örneğin modern mimarlığın başarısızlığı brüt betonun soğuk ve karanlık görünümü ile özleştirilmiştir. Buna zıt bir şekilde malzemeler, görülmesi istenmeyenleri gizlemek, daha etkili, kaliteli bir görünüm sergilemek, örneğin kalitesiz görüntülü apartman bloklarının mozaik, tas, vb. malzemelerle süslenerek pazarlanması amacıyla kullanılmışlardır.

Malzemenin niteliği yüzeyin dokusundan anlaşılabilir. Yapılarda kullandığımız birçok malzemenin; ahşap, taş, alçı, seramik, cam, metal, plastik vb. farklı dokusu vardır. Dokusuz bir obje 'soyut' olarak görünür, belirli bir dokusu olan obje daha somut ifade oluşturarak diğer objeler arasından kolaylıkla fark edilerek ayrılabilir ve algılanabilir. Mimari cephede kullanılan malzeme yapının karakterini belirlemekte ve ona renkle birlikte kimlik kazandırmaktadır (51).

Malzeme, dil ve anlam açısından çeşitlilik göstermektedir. Çok eski çağlardan başlayarak sürekli kullanılmış bütünleyici bir eleman olmasının yanı sıra, estetik açıdan da mekânlara katkıda bulunmuştur. Kullanılan farklı malzemeler sahip oldukları renk ve doku ile hislere hitap eder, farklı anlamlar barındırırlar. Rapoport ve Cooper son 30 yıldır konutun sembolik anlamı konusunda çalışmalar yapmış, kültürel değerler birlikteliğinde, kişisel ve sosyal sembol olarak konutun fonksiyonunu analiz etmişlerdir. Teknolojinin gelişmesi, malzemelerin istenilen biçimde işlenmeleri ve dayanımlarının artırılması yönünde kolaylıklar sağlarken doğal malzemelerin yerini alan pek çok yapay malzemenin de yapılara girmesine neden olmuştur. Yapı elemanlarından yüzey

kaplamalarına kadar, hemen tüm uygulamalarda kullanıma imkân veren plastik ve türevi malzemelerin gelişimi sonucu, kullanıcıya sonsuz doku alternatifleri sunulmaktadır. Gelişen teknolojinin günümüz mekânlarına taşıdığı bu çeşitlilik, mimaride yüzey dokusunun dilini oldukça güçlendirmiştir. Günümüz mekânlarında göze çarpan en büyük özellik, farklı malzemelerin bir arada kullanılıyor olmasıdır. Geçmişte olduğu gibi bugün de belirgin bir eğilimden söz etmek oldukça zordur. Bu durum da doğal olarak mekânlarda görüntüsel anlamda bir kargaşa, yani kimliksizlik oluşturmaktadır (52).

Konut yapılarındaki cephelerin farklı doku ve renkte malzemelerle bütün olarak veya kısmi kullanımlarla kaplanması söz konusu olmaktadır. Bu malzemelerin seçiminde ise ekonomik durum etkili olmaktadır. Granit veya mermer kaplamanın maliyeti ile PVC kaplamanın maliyeti arasındaki fark yapının cephesinin görünümünü belirleyen nokta haline gelmektedir.

Maliyet etkeninin dışında müteahhidin kültürel yapısı ve önceki pratikleri seçimde etkili olabilir. Daha önce farklı bir bölgede çalışmış bir müteahhit Diclekent Bulvarı'nda cam mozaik süsleme, otantik desen uygulaması yapabilmektedir. Mimarların cephe kaplamalarında belirleyiciliği ise, müteahhidin onu sürece dahil etmesiyle ilgili görünmektedir.

6.2.3. Konut Cephe Tasarımındaki İmaj, Kimlik, Anlam Arayışında Renk Kullanımı

Yapıların algısında önemli elemanlardan birisi de renk kullanımındır. Lang, şekil, örüntü, mekân, malzeme, aydınlatma ve rengi yapılaşmış çevrenin anlam taşıyan değişkenleri olarak tanımlamaktadır. Uyumlu bir çevre yaratılırken, toplumun ve bireyin görsel ve estetik konforu da gözetilmelidir. Görsel konfor ise renk ve malzeme elemanlarının doğru ve yerinde kullanımıyla sağlanabilir.

Mimarların yapılarında renk tercihleri iki farklı yaklaşımla sınıflandırılabilir. Rengi sembolik olarak kullanan birinci grup mimarlardan Graves rengi formun göstergesi olarak, Outram ise rengi bir katkıyı, yani mimariyi gerçek kılmak üzere kullandıklarını

söylemişlerdir. Libeskind, Eisenman ve Tschumi gibi dekonstrüktivist mimarlar ise rengi sembolik bir araç olarak kullanmışlardır (53).

İkinci tür kullanım ise rengin yapı formuyla ve çevre ile bütünleştiği, uyum gözetilerek yapılan uygulamalardır. Le Corbusier, F. L. Wright ve Richard Meier bu grupta yer alan mimarlardandır (53).

Mimarlığa kimlik, ait olma, sahiplenme gibi davranış biçimleri açısından bakıldığında renk, insanın çevreyle olan ilişkisini önemli bir boyutta etkileyebilmektedir. Bilinçli bir kullanımla renk, bir çevrenin kimlik kazanmasını ve aidiyet gereksinimlerinin karşılanmasını sağlayabilmektedir.

Yapılan araştırmada, dönem ve bölgelere göre mimarın ve müteahhidin renk tercihinin farklılık gösterdiği, ‘popüler’ olanın değiştiği görülmektedir. Mimarlarla yapılan görüşmelerde cephede kullanılan renklerin neredeyse tamamen müteahhidin belirleyiciliğinde olduğu, daha önceden elde kalan veya müşterinin beğendiği bilinen renkleri tercih ettiği görülmektedir.

7. DİYARBAKIR GELENEKSEL EVLERİ PLAN ÖZELLİKLERİ VE ÇEVRESEL ETKİMLERİN PLANLAMAYA ETKİLERİ

Diyarbakır, sönmüş volkan olan Karacadağ’dan Dicle’ye uzanan geniş bazalt platosunun doğu kenarında, 100m yükseklikte, yarım çanağı andıran bir zemin üzerinde kurulmuştur. Tarihin her döneminde büyük medeniyetlerin, kültürel ve ekonomik hareketlerin merkezi olmuştur. Diyarbakır, Hurilerden Osmanlılara kadar uzanan yoğun tarihinde, 26 medeniyete beşiklik etmiş, başta kalkan balığı şeklinde olan ve kenti kuşatan surların geldiği, her medeniyetten kalan eserlerle bezeli bir kenttir (54).

Diyarbakır geleneksel konutları, yüzyılların verdiği bir deneyimle gelişerek tarihsel kimliğine ve iklimin şartlarına en uygun duruma gelmiş ve böylece kendine özgü özellikler taşıyan bir mimari oluşturmuştur. Kentin sahip olduğu sert karasal iklim nedeniyle, yazları 40–50 C’ye varan sıcak ve kurak, kışlar yağışlı ve soğuktur. Karasal iklimin etkisi, avlu oluşturmayı ve gölge oluşması için sokakları dar yapmaya; kenti

sınırlayan surların içinde yapı yapma zorunluluğu, konutların bitişik yapılmasına neden olmuştur. Yapı malzemesi olan bazalt taşın kullanımı ile birlikte, avlulu geleneksel konutlar geniş bir avlu etrafına dizili odalardan ve eyvanlardan oluşmuştur (6).

7.1. Diyarbakır Geleneksel Evleri Yapım, Plan ve Cephe Özellikleri

Geçmişte, Diyarbakır geleneksel konut kullanıcısının aile yapısı, gerek siyasal ve gerekse sosyal yapı konumuyla birçok jenerasyonu bir arada barındıran, büyük ataerkil bir niteliğe sahipti. Ailenin sosyal yapısını oluşturan aile bireylerinin meslekleri, eğitimleri, din ve dilleri, ekonomik yapıları, birey sayıları, aktiviteleri, akrabalık ilişkileri, gelenek ve görenekleri, Diyarbakır geleneksel konut mimarisinde harem ve selamlık bölümlerinin oluşmasına neden olmuştur. Ekonomik yapısı güçlü olan ailelerin konutlarında konutun içinde ve avlu, eyvan gibi konut halkının iletişim içinde olduğu mekânlarda, ekonomik gücün yansıması doğrudan plan ve cephelerde görülür. Dolayısıyla geleneksel Diyarbakır konutları, geçmişteki yaşam tarzının, kültürün ve fiziksel etmenlerin mekâna yansımasına güzel bir örnek olarak verilebilir.

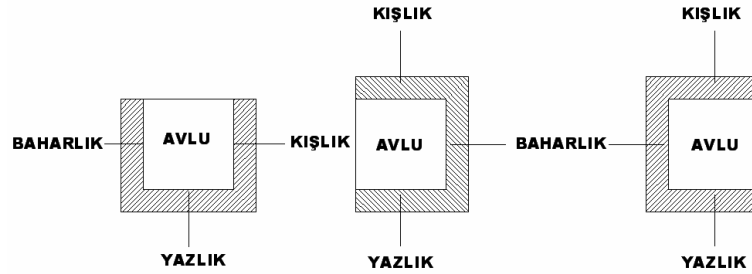
Mahremiyet kavramının fazla gelişmesi ve buna bağlı olarak konutların içe yönelmesi sonucunda, dış mimariye önem verilmemiş ve ikinci plana itilmiştir. Konutlar, bodrum, zemin, bazen de ikinci bir kattan ibarettir. Üst katlarda, sokağı görmek ve yer kazanmak için “şahnişin” denilen sokağa çıkmalar yapılır, ancak pencereler sadece sokağı görecektir şekilde yerleştirilir, karşı konuta açılmazlar (7).

Diyarbakır geleneksel konutlarında esas malzeme olarak kullanılan bazalt, oldukça sert, sağlam ve siyah renkli volkanik bir taştır. Boşluklu ve hafif olanı dişi taş adı ile anılır ve genellikle duvar ve döşeme kaplamaları olarak kullanılır. Boşluksuz ve ağır olanı ise erkek taş olarak bilinir ve genellikle sütun, sütun başlıkları, havuz ve taşıyıcı duvarlarda yer yer kullanılmıştır. Diyarbakır’da, bazı duvar ve sütunlarda kalker taşına da rastlanılır. Siyah bazalt taşının koyu ve kasvetli havasından kurtulmak ve bezeme yapmak amacıyla, duvarlarda beyaz derz ve nakışlar yapılmıştır. Avluya açılan pencere üstlerinde ve duvarlarda yapılan bu nakış ve süslemelerin fazlalığı, konut sahibinin zenginliğinin ve toplumdaki saygınlığının da göstergesi olmuştur (6).

Diyarbakır geleneksel konutlarında odalar, mevsimlere göre düzenlenmiştir. Genelde yaz ve kış mevsimi için yapılan odaların yanı sıra, bazı konutlarda ilkbahar ve sonbahar için de odalar yapılmıştır. Yazlık odalar; kuzeye bakarlar ve hiç güneş almazlar. Bu odaların kapıları, aynı cephede bulunan eyvana açılır. Eyvanların üç tarafı tamamen kapalı, avluya bakan kuzey yönü ise açıktır. Konutun büyüklüğüne göre, eyvanlarda bir veya daha fazla kemer yer alabilmektedir. Kışlık odalar ise, güneye bakarlar ve kışın güneş alırlar (6). Konutun tuvaleti, dış kapının yakınındadır. Mutfak ise ev hanımının yemek yaptığı, çocuklarına baktığı tek kemerli eyvan şeklinde yapılan, aktif bir yer konumundadır.

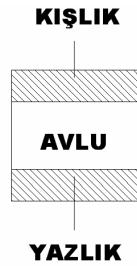
Diyarbakır geleneksel konutlarında avlu ve eyvanın plan üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Genel olarak incelendiğinde, Diyarbakır konutlarında gözlemlenen beş tür plan tipi aşağıdaki gibi sıralanabilir (Şekil 7.1-5.) (8).

Tipi Plan: Avlunun üç çevresi odalarla çevrili olan plan tipidir. Avlunun bir duvarı ise sokağa bakmaktadır (Şekil 7.1).

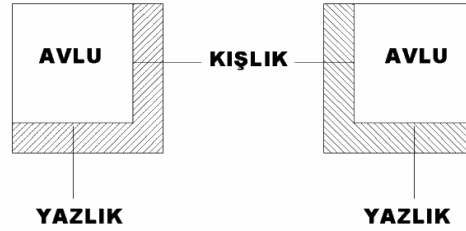
Şekil 7.1. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde U Plan Tipi (8).

I Tipi Plan: Bu tip planda avlunun karşılıklı iki kenarına odalar dizilidir. Açıkta kalan diğer iki kenarlarda, bazen bahçe, bazen de giriş kapısı yer almaktadır (Şekil 7.2.).

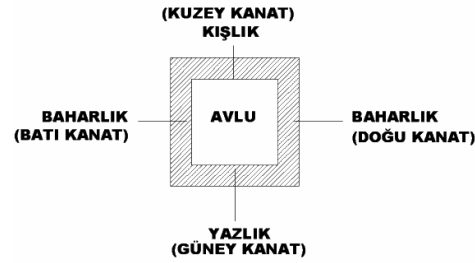
Şekil 7.2. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde I Plan Tipi (8).

L Tipi Plan: Avlunun komşu iki kenarı odalarla çevrilidir. Açıkta kalan duvarların önü bahçe olarak düzenlenmiştir(Şekil 7.3.).

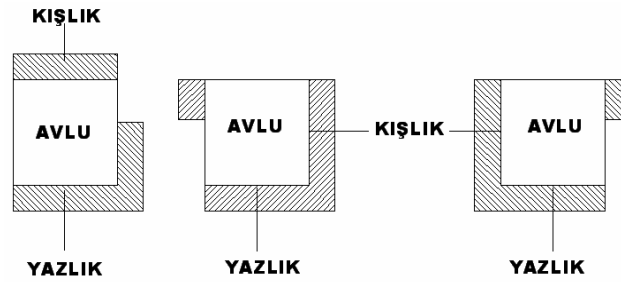
Şekil 7.3. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde L Plan Tipi (8).

İç Avlulu Plan Tipi: Avlunun dörtkenarı, odalarla çevrilidir. Bütün mevsimler için bölümler, bu tip planlarda mevcuttur. Ortada havuz bulunmaktadır. Diyarbakır evlerinin çoğu, bu tipte planlanmış, ancak bir kısmı plan olarak değişime uğramıştır (Şekil 7.4.).

Şekil 7.4. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde İç Avlulu Plan Tipi (8).

Dış Avlulu Plan Tipi: Bu tür planlara çok ender olarak rastlanmaktadır. Daha çok ilk plan tipi deforme olmuş evlerin son hali, bu plan tipini oluşturmaktadır (Şekil 7.5.).

Şekil 7.5. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde Dış Avlulu Plan Tipi (8).

7.2. Diyarbakır Geleneksel Evlerinin Plan ve Cephelerinin İmaj, Kimlik, Anlam Boyutunda Yorumlanması

Geleneksel Diyarbakır evleri incelendiğinde; planlamaların insanların ruhsal, fiziksel ve fonksiyonel yapısı göz ardı edilmeden yapıldığı gözlenmektedir. Planlamalar halkın yaşayışına, iklim ve malzeme durumuna göre yapılmıştır.

Diyarbakır karasal iklim kuşağında yer almaktadır. Kışların soğuk yazların sıcak ve kurak geçtiği Diyarbakır'da evlerin yönlendirilmesi tamamen iklimsel verilere göre yapılmıştır. Evlerin kışlık bölümleri avlunun kuzeyindeki kanadı yani cephesi güneyi bakacak şekilde konumlanmışken, yazlık kanadı avlunun güney kanadında yani kuzeye cepheli olarak konumlanmıştır. Yapıların kuzey cephelerinde günümüz balkonuna eşdeğer olan eyvanlar konumlandırılmıştır. Cephelerin yönlendirilmesinin dışında, farklı cephelerde, farklı doluluk ve boşluk oranlarının ayarlandığı görülmektedir. Yine iklim verilerinden yola çıkılarak evler hakim rüzgar açık ve mümkün olduğu kadar bu yönden havalandırılması sağlanmıştır. İklim faktörü nedeniyle Diyarbakır geleneksel konutlarında duvar kalınlıklarına da dikkat edilmiştir.

Diyarbakır geleneksel konutlarının yapılanmasında mahremiyet ayrı bir önem taşımaktadır. Konut yapılarının sokak tarafında yüksek duvarlar yapılmış, planlama içe dönük olarak yapılmıştır. Geleneksel konutların yapım malzemeleri yöreyle uyumlu olarak seçilmiştir.

Diyarbakır geleneksel konutları incelendiğinde mekân özelliklerinin cephelerden anlaşıldığı görülmektedir. Mekânlar arasındaki farklılıklar, “pencerenin veya pencere dizisinin” sayısı, boyutu, orantısı ve şekillenmesiyle sağlanmıştır. Çoğu zaman mekân birimi kütlelerin ana yüzeyden dışa veya içe doğru kayarak cephenin üç boyutlu bir özelliğe ulaşması ile gerçekleştirilmektedir (55).

- Geleneksel Diyarbakır evlerinde girinti ve çıkıntı olayı dış cepheye cumbalar vasıtasıyla yansıtılmıştır. Avluya bakan cephelerde ise farklılık, pencere, kapı ve eyvan kemeri dizisinin sayısı, boyutu, orantısı ve şekillendirilmesiyle sağlanmıştır. Bu cepheler genellikle düz yapılmıştır. Üst kattaki cumbanın

avluya yönlendirildiği birkaç ev mevcuttur. Üst katlardaki diğer çıkıntı ise altta konsollarla taşınan gezemektir².

- Dış cephe mimarisi oldukça sadedir. Dış cephedeki mimari elemanlar basit bir giriş kapısı, küçük pencereler ve cumbadan oluşmaktadır. Kapıların üstünde taş konsollara oturmuş saçaklar bulunmaktadır. Giriş katlarında yer alan pencereler küçük bant pencereler şeklindedir. Genellikle cumbaların yan taraflarında pencereler yer alır. Bütün bu elemanların hepsinin birden dış cephede yer aldığı ev örneği sayısı oldukça azdır. Genellikle dış cepheler basit bir şekilde, sağır duvarlar şeklinde bırakılmıştır.
- Dış cephe mimarisinin sadeliğine karşın, içe dönük olan avlu cepheleri, özellikle büyük zengin evlerinde, çok zengin bir mimariye sahiptir. Cephede beyaz derzler, kalker taşları, pencereler, süslemeli parmaklıklar, yüksek kemerli eyvan boşlukları ve farklı kemer türleri kullanılmıştır. Bütün bu öğeler cepheye zenginlik kazandıran öğeler olmuştur (5).

Diyarbakır geleneksel evlerinde kimlik incelediğinde, kitlesel bir etki bırakması, yerleşimde odak noktası olması ve çevresel verilere uygun olması gibi fiziksel kriterleri sağladığından Diyarbakır geleneksel evlerinin bir kimliği olduğunu söyleyebiliriz. Aynı şekilde Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarına bakıldığında sadece çok küçük bir oranda dikkat çekici bazı yapıların bulunduğu, kitlesel bir etki bırakmaması, odak noktası olmaması ve çevresel verilere uygun olarak tasarlanmamalarından dolayı bu bölgedeki konut yapılarında bir kimlik olduğunda bahsedilemez.

Diyarbakır geleneksel evlerinde anlam incelendiğinde ise, tamamen pragmatik bir anlam olduğundan söz edebiliriz. Yani konut yapılarının oluşumunda kullanılan elemanlar tamamen kullanıcı gereksinimleri ve konforu göz önüne alınarak oluşturulmaktadır. Aynı şekilde Diclekent Bulvarı'ndaki konut yapıları incelendiğinde elamanların yerleşim düzeninde bir anlam olmadığı görülmüştür. Aynı zamanda bir fikir ve tutum birliği de söz konusu değildir. Bu nedenle kullanıcı konforu ve gereksinimleri ile ilgili noktada da problemler olduğu görülmüştür.

²Gezemek: Eski Diyarbakır evlerinde ikinci katta açık geçiş holü

Diyarbakır geleneksel evleri incelendiğinde konut cephelerinde de kapı-pencere- eyvan kemerleri belirli bir düzen ve oranla yerleştirilerek binalar genelinde bir imaj oluşturulmaya çalışılmıştır. Diyarbakır'daki yeni yerleşim bölgeleri incelendiğinde böyle bir oranın önemsenmediği görülmektedir. Yeni yapılarda daha çok bir konforsuzluk ve karmaşanın hakim olduğu görülmektedir.

8. DİYARBAKIR DİCLEKENT BULVARI'NDAKİ KONUT TİPİ YAPI CEPHELERİNDE İMAJ-KİMLİK VE ANLAM İNCELEMESİ

Diyarbakır'da yeni yapılanmakta olan Diclekent Bulvarı'ndaki konut yapılarında imaj-kimlik ve anlam analizinin yapılabilmesi için Diyarbakır'ın konutlaşma sürecinin nasıl geliştiğini bilmek gerekir.

8.1. Diyarbakır'da Konutlaşma Süreci

Diyarbakır'da konutlaşma süreci, Dünya ve Türkiye'dekine paralel olarak 1950'li yıllardan itibaren başlamıştır (56). 1955-60 döneminde Diyarbakır'da, kentsel organizasyon, sur içindeki geleneksel kent alanlarının dışına yönelmiştir. Sur içindeki mülk sahipleri, parselasyonu yapılan ve imara açılan sur dışındaki, bir ya da iki katlı ayrıık düzende inşa edilen bahçeli evlere taşınmışlardır (56). Geniş alanlar kamulaştırılmıştır. 1955'lere doğru sur dışına çıkılmaya ve kat mülkiyetinin gelmesiyle bahçeli iki katlı evlerden, çok katlı yapılara geçilmeye başlanmıştır. 1960'lı yılların başlarına kadar fiziksel bozulma olmadan kentleşme devam etmiştir. Bu durum 1965'lerden itibaren nüfus baskısı artınca 5-8 katlı sağlıklı konutların yapımı artmıştır. Bu gelişmelerle tarihi doku gittikçe bir çöküntü alanına dönüşmüştür (57). Konut ihtiyacı ilk etapta sur dışındaki bölgelerde düzenli yapılar şeklinde gelişmişse de, hızla artan nüfusun barınma ihtiyacı hızlı ve çarpık yapılaşma ile çözülmeye başlanmıştır. Yaşanan göç sürecine rağmen, belediye hizmetleri ile diğer kamusal hizmet ve desteklerin eksikliği sorunun daha da büyümesine neden olmuştur (57). Diyarbakır'da 1950'li yıllara kadar kent merkezindeki kentli nüfusun yerini kırsal alandan göç edenlerin alması ve yeni gelenlerin konut sorununu kendilerine göre çözmeleri kent merkezinin dış mahallelerini kısmen de olsa bir gecekondu alanına dönüştürmüştür (58).

1970'lerin başından itibaren kentteki birçok yer mevzi imar planlarıyla yerleşmeye açılmıştır. Bölgede yüksek rant oluşumu, kira gelirlerinin artması, banka kredilerinin sağladığı kolaylıklar, ticaretin doğurduğu yüksek gelir gurubu, büyük toprak sahiplerinin kentte oturma eğilimlerinin hızlanması gibi nedenlerle önemli bölgeler beton yığınları haline gelmiştir. Diyarbakır, Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlerimize oranla az nüfuzlu bir kent olmasına rağmen, konut ve arsa uygulamalarının kontrol edilmemesi gibi önemli bir sorunla karşı karşıya kalmıştır (56).

Diyarbakır'da 1980'li ve 1990'lı yıllarda farklı bir ivme kazanmıştır. 1970'li ve 1990'lı yıllarda yaşanan iç göçler ile nüfusun hızla artması hızlı yapı üretme isteği, beraberinde kaçak yapılaşma ve gecekondulaşmayı da yaygın bir yöntem haline getirmiştir. Diyarbakır'da yaşanan yasal olmayan yapılaşmanın önemli bir bölümünü kendi arsası üzerine ruhsatsız şekilde, imar planına aykırı olarak inşa edilen yarı-gecekondu oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra gerek başka şahıslara ait gerekse de belediye ve hazine arazileri üzerinde inşa edilmiş pek çok gecekondu ve apartman kondu da bulunmaktadır (58).

Diyarbakır'da göç 5 Nisan, Cumhuriyet, İplik Fabrikası ve Beşyüzevler gibi hiçbir altyapı hizmetinin gitmediği yeni semt ve mahalleler doğururken, Bağlar, Şehitlik, Ofis, Yenişehir, Suriçi gibi kentin eski yerleşim alanlarının değişimine ve özellikle bu bölgelerde düşey büyümelerle konut ve nüfus yoğunluklarının artmasına neden olmuştur (64). Gözeli, Yolaltı ve Dokuzçeltik gibi köy yerleşmeleri kent alanına katılmış, özellikle Seyrantepe, Şemsiler, Huzurevleri, Kayapınar, Dicle Mahallesi ve Ben'u-Sen gibi mahallelerde yapılaşma katlanarak artmıştır (58).

Diyarbakır kent merkezindeki konut alanlarının yüzölçümü 598 hektar olup, bu alan içinde 66.500 civarında konut bulunmaktadır. Konutların yaklaşık 16.000'i, % 24'ü Suriçi Bölgesi'ndeki toplam 15 mahallede, geri kalan % 76'sı ise Kale-Kent dışında 1930'lardan sonra oluşan 15 mahallede bulunmaktadır. Diyarbakır'da, kilometrekareye düşen kişi sayısı 1927 yılında yaklaşık 13 kişi iken, 2000 yılında 90 kişiye yükselmiştir. Diyarbakır kent merkezinde ise yüz metrekaareye (m²) yaklaşık 15 kişi düşmektedir. (DİE, 2000:25) (59).

8.1.1. Diyarbakır Diclekent Bulvarı'nda Konutlaşma Süreci

Çalışma alanı olarak seçilen Diclekent Bulvarı son 15 yılda imara açılan bir bölgedir. Diyarbakır da yeni yerleşim bölgelerinden biri olan Diclekent Bulvarı Kayapınar Belediyesi sınırları içerisinde bulunup Urfa yolu ile Elazığ yolu arasında geçiş konumunda yer almaktadır. Kayapınar beldesinin ilk yerleşim bölgesi Peyas köyüdür. 1991 yılında Peyas köyü beldeye dönüştürülmüştür.

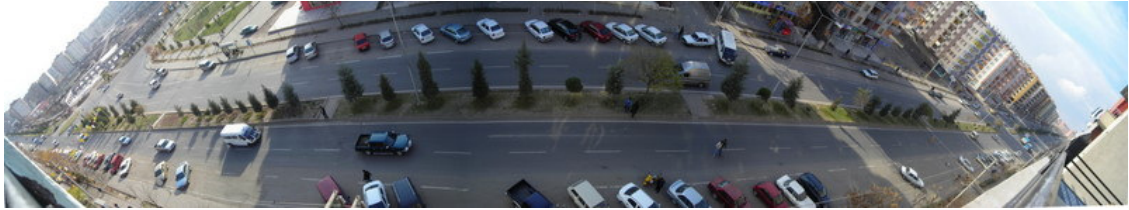
Belediyenin kurulduğu 1991 yılında belde nüfusu resmi rakamlarla 3 bin iken, 1994 yılında 20 bin, 1997 yılında 42 bin, 2000 yılı nüfus sayımında 68 bin olduğu saptanmıştır. Son beş yılda yoğun göç alan beldenin nüfusunun 150 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu nüfus artışı, paralel olarak Diclekent Bulvarı ve Kayapınar genelinde artan bir inşaat potansiyelini beraberinde getirmektedir (Şekil 8.1.).

Resim 8.1. Diclekent Bulvarı uydu görüntüsü

Diclekent Bulvarı'nda ana caddenin sağında ve solundaki parsellerde resmi kayıtlara göre ilk konut yapılaşması 1995 yılında yapılan 5 bloklu Güneydoğu yapı koop. ile başlamıştır. 1998 yılında 4, 1999 yılında 9, 2000 yılında 6, 2001 yılında 7, 2002 yılında 2, 2003 yılında 7, 2004 yılında 17, 2005 yılında 26, 2006 yılında 2, 2007 yılında 5 blok olmak üzere 90 blok ruhsatlı olarak inşaa edilmiştir. Ruhsatsız olarak inşaa edilmiş olan 19 blok bulunmaktadır. Rakamlardan da anlaşılacağı gibi 1995 yılında başlayan konut yapılaşması 2004 ve 2005 yıllarında çok büyük bir artış göstermiştir.

Diclekent Bulvarı'nda ilk yerleşim dönemlerinde yani 1995 yılında yapılan ilk konutlar Z+5 şeklindeyken zaman içinde değişime uğramış daha çok katlı konut blokları yapılmıştır. Tekli bloklar halinde başlayan yapılaşma daha sonraki dönemlerde yerini çok bloklu sitelere bırakmıştır (Şekil 8.2.).

Resim 8.2. Diclekent Bulvarı panoramik görüntü

Diclekent Bulvarı'ndaki ana yol kenarındaki 109 binanın içerisinde 33 konut yapısı çalışma alanı olarak seçilmiş ve bu yapılara ait cephelerde üzerinde imaj, kimlik ve anlam araştırması yapılmıştır.

8.2. Diyarbakır Diclekent Bulvarı'ndaki Konut Tipi Yapılarda İmaj, Kimlik ve Anlam Değerlendirilmesinde İzlenen Yöntem ve Sınırlılıklar

Bir yapı ya da yapı grubuna anlam veren, kimlik kazandıran, dolayısıyla bir imaj yaratan bazı kriterler vardır. Farklı kişiler imaj, kimlik ve anlam için farklı kriterler belirlemiştirler. Diclekent Bulvarı'nda yapılan araştırmalar doğrultusunda bulvar üzerindeki cepheleri değerlendirmek için yapılan literatür taraması sonucunda konumuza yakın bulunan yaklaşımlar belirlenmiştir. Konu bu yaklaşımlara ait alt başlıklarla ele alınmıştır.

Belirlenen yaklaşımlar imaj, kimlik ve anlam boyutlarında gruplandırılmış olup aşağıdaki gibi ele alınmıştır.

Bir yapının kimlik kazanabilmesi için;

- Dikkat çekici ve toplum tarafından kabul edilmiş olması,
- Kitlesele etki bırakması,
- Yerleşimde odak noktası niteliği taşıması,
- Çevresi ile ilişki ve armoni içinde olması gibi gerekmektedir (33).

Bir yapının anlam kazanması için;

- Semantik (dizimsel) anlam: Elemanların bir araya gelişleri ve oluşturduğu yerleşim düzeninin sunduğu anlam,
- Sentaktik anlam: Elemanların temsil ettiği fikir veya tutuma bağlı olarak ilişkilendiren anlam,
- Pragmatik (yararsal) anlam: Elemanların temsil ettiği sembol ile kullanıcısı arasındaki ilişkiye bağlı olarak oluşan anlam (40).

Aynı şekilde bir yapının imaj kazanması için de;

- Binanın fiziksel görünümüyle ilgili özellikler(stil, renk gibi görsel özellikler),
- Binanın konumuna ilişkin özellikler (referans noktası veya merkezi bir noktaya yakın oluşu gibi),
- Binanın sembolik öğeler sunması (kültürel birlikteliği ifade eden semboller vb.) gerekmektedir.

Konut yapılarında imaj, kimlik ve anlam analizi yapabilmek için cephelerde bulunan kaplamalar, hareketler, renk ve form değerlendirilmiştir. Dolayısıyla bulvarda yer alan konut yapıları çeşitli alt başlıklar altında toplanmıştır. Bu analizi görsel olarak ifade edebilmek için her alt başlık için bulvarda bulunan üç konut yapısından örnekler verilmiştir

Cephe hareketleri:

Cephe hareketleri, kapalı çıkma, köşelerde vurgu, cephede kademe kullanımı, söve ve yatay bantlar, salonlarda geniş pencereler, dairesel pencereler, balkonlarda kolon kullanımı, çekme kat uygulaması, köşe, dış, gömme ve eğrisel balkon, Fransız balkon ve üçgen alınlık başlıkları altında toplanmıştır. Bu tanımları görsel olarak ifade edebilmek için her alt başlık için bulvarda bulunan üç konut yapısından örnekler verilmiştir (Resim 8.3-8.17).

Resim 8.3. Üçgen Alınlık

Resim 8.4. Çekme Kat

Resim 8.5. Dairesel Pencere

Resim 8.6. Dış Balkon

Resim 8.7. Eğrisel Balkon

Resim 8.8. Fransız Balkon

Resim 8.9. Gömme Balkon

Resim 8.10. Kademe

Resim 8.11. Kapalı Çıkma

Resim 8.12. Kolonlu Balkon

Resim 8.13. Köşe Balkon

Resim 8.14. Köşelerde vurgu

Resim 8.15. Salonda büyük pencere

Resim 8.16. Söve

Resim 8.17. Yatay Bant

Kaplama malzemeleri:

Kaplama malzemeleri ise granit, yapay taş, yapay taş, cam mozaik (BTB), seramik, PVC ve boya olarak sınıflandırılmıştır. Kaplama malzemeleri net olarak ortaya

koyulabilmesi amacıyla her bir başlık için üçer örnek seçilmiştir (Resim 8.18-8.23). Bazı kaplama mazlemelerine bulvar genelinde çok az rastlanmaktadır.

Resim 8.18. Boya

Resim 8.19. Cam Mozaik (BTB)

Resim 8.20. Granit

Resim 8.21. PVC

Resim 8.22.Yapay Taş

Resim 8.23. Silikon Cephe

Renk analizi:

Renk kullanımı pastel renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahverengi) ve parlak renkler (sarı, yeşil, mavi, bordo, kiremit, mor, vb.) olarak iki gruba ayrılmıştır. Renk analizinin net olarak ortaya koyulabilmesi amacıyla her bir baslık için üçer örnek seçilmiştir (Resim 8.24-25).

Resim 8.24. Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, bordo, kiremit, mor, vb.)

Resim 8.25. Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahverengi)

Biçimsel Analiz:

Biçimsel analizin net olarak ortaya koyulabilmesi amacıyla her bir başlık için üçer örnek seçilmiştir (Resim 8.24-8.25).

Resim 8.26. Dikdörtgen Form

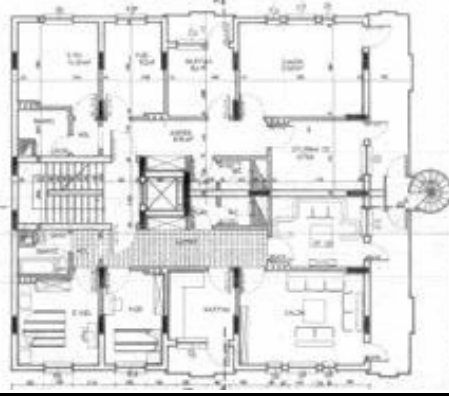
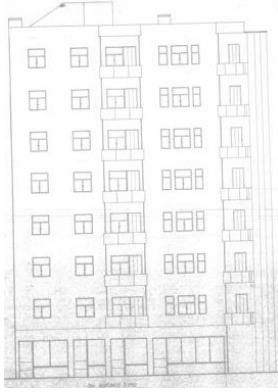
Resim 8.27. Eğrisel Form

9. BULGULAR

Diclekent Bulvarı üzerindeki 33 konut yapısı imaj, kimlik ve anlam bakımından değerlendirilmiştir. Bu değerlendimelerde, kullanıcılarla yapılan anketler, tasarımcılarla yapılan anketler ve cephe analizleri kullanılmıştır. Kullanıcılar ile yapılan anketler doğrultusunda kullanıcı özellikleri, konut oluşumuna katkıları, konutu tercih sebepleri gibi sonuçlar detaylı bir biçimde ortaya koyulmaktadır. Tasarımcılar ile yapılan anketlerle tasarımcının binaya katmak istediği anlam, kazandırmak istediği kimlik, irakmak istediği imaj gibi veriler elde edilmiştir. Cephe analizleri kapsamında cephe hareketleri, kaplamaları, renkleri ve yapılarda biçim kullanımları değerlendirilmiştir.

9.1. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Yapılarının Tanıtılması

Diyarbakır Diclekent Bulvarı üzerindeki 33 konut yapısında alan çalışması yapılmıştır. Konut yapılarının isimleri, ruhsat tarihleri, yapım sistemi, kaç katlı oldukları, proje müellifi, normal kat planı, yapılması gereken bina cephesi, binanın son durumunu belirten resimler ve kullanıcıların yaptığı değişimler incelenmiştir. Bu inceleme ve bulguların rahatlıkla anlaşılabilmesi için her yapı için bir form oluşturulmuştur. İncelenen konutlar ve numaraları Çizelge 9.1’de görülmektedir. Çizelge 9.2.-9.34’te ise bu sınıflandırmalar altında yapılan araştırma verilmiştir.

KONUT NO	1
APARTMAN ADI	KARAPINAR AP.
RUHSAT TARİHİ	30.12.1999
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS
KAT SAYISI	B+Z+7
PROJE MÜELLİFİ	TÜLAY PUSAT
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
	
BİNANIN SON DURUMU	
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI	
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.	

Çizelge 9.2. 1 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	2	
APARTMAN ADI	BAHÇELİEVLER SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	11.08.1999	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7	
PROJE MÜELLİFİ	NESLİHAN ALTUNKALEM	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
		
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
		

Çizelge 9.3. 2 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	3	
APARTMAN ADI	TERMİL 1 AP.	
RUHSAT TARİHİ	22.12.1999	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	MART 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

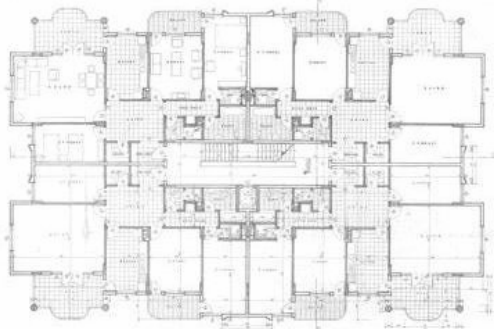
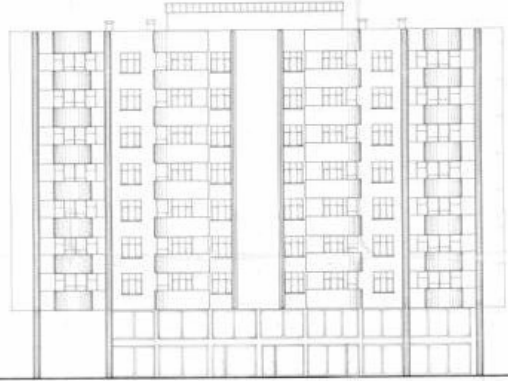
Çizelge 9.4. 3 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	4	
APARTMAN ADI	ÖZAKLAR SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	11.02.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7(3 BLOK)	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.5. 4 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	5	
APARTMAN ADI	ÖZAKLAR SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	11.02.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7(3 BLOK)	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.6. 5 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	6
APARTMAN ADI	ÇAĞDAŞ 1 AP.
RUHSAT TARİHİ	18.08.1998
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS
KAT SAYISI	B+Z+7
PROJE MÜELLİFİ	METİN ASLAN
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
	
BİNANIN SON DURUMU	
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI	

Çizelge 9.7. 6 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	7	
APARTMAN ADI	NUR POLAT KONUT YAPI KOOP.	
RUHSAT TARİHİ	26.02.2007	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+6+DUBLEKS	
PROJE MÜELLİFİ	METİN ASLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.8. 7 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	8	
APARTMAN ADI	ÇAĞDAŞ AP.	
RUHSAT TARİHİ	30.09.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+13	
PROJE MÜELLİFİ	METİN ASLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
	NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
	BİNANIN SON DURUMU	
	UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI	

Çizelge 9.9. 8 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	9	
APARTMAN ADI	ÜNSA İNŞAAT 2.	
RUHSAT TARİHİ	03.12.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+14	
PROJE MÜELLİFİ	TÜLAY PUSAT	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI		YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.10. 9 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	10	
APARTMAN ADI	BARAN YAPI KOOP.	
RUHSAT TARİHİ	11.08.2000	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+6(3 BLOK)	
PROJE MÜELLİFİ	AHMET CENGİZ	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.11. 10 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	11	
APARTMAN ADI	YORULMAZ İNŞAAT	
RUHSAT TARİHİ	03.10.2006	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+11	
PROJE MÜELLİFİ	ÖZCAN AYDIN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.12. 11 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	12	
APARTMAN ADI	HEVİNDAR 1 SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	06.06.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+8	
PROJE MÜELLİFİ	ELİF GÜVEN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.13. 12 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	13	
APARTMAN ADI	HAYDAR BABA AP.	
RUHSAT TARİHİ	23.06.2006	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+14	
PROJE MÜELLİFİ	METİN ASLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.14. 13 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	14	
APARTMAN ADI	UMUT SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	02.09.2003	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+7	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.15. 14 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	15	
APARTMAN ADI	BEDİR İNŞAAT	
RUHSAT TARİHİ	03.04.2007	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+9	
PROJE MÜELLİFİ	ÖZCAN AYDIN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.16. 15 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	16	
APARTMAN ADI	HEVİNDAR 2 SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	25.07.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+10	
PROJE MÜELLİFİ	ELİF GÜVEN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.17. 16 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	17	
APARTMAN ADI	MİLSAN İNŞAAT	
RUHSAT TARİHİ	28.08.2006	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+12(2 BLOK)	
PROJE MÜELLİFİ	MERTHAN ANIK	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

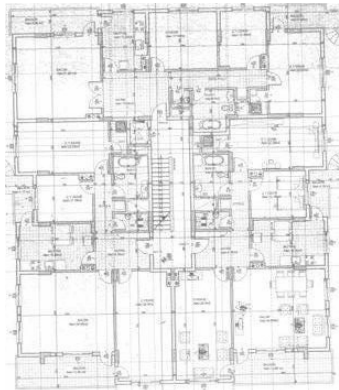
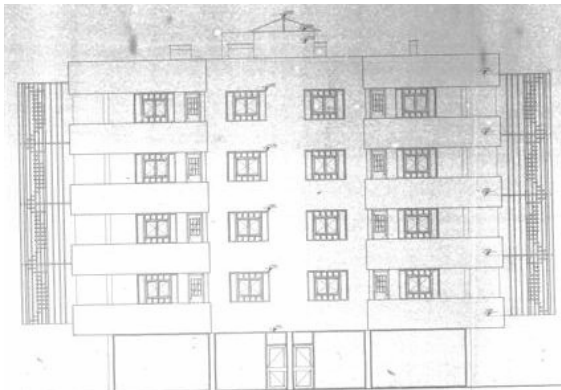
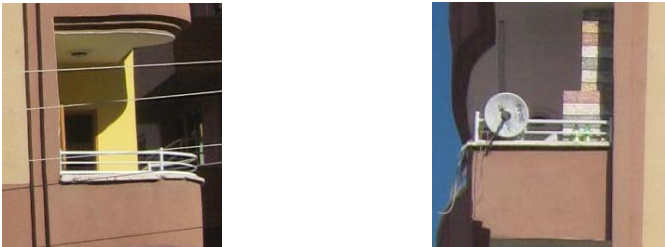
Çizelge 9.18. 17 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	18	
APARTMAN ADI	GÜNEŞ KONUT YAPI KOOP.	
RUHSAT TARİHİ	12.03.2007	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+10	
PROJE MÜELLİFİ	SERDAL ARSLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
CEPHEDE HERHANGİ BİR DEĞİŞİKLİĞE RASTLANMAMIŞTIR.		

Çizelge 9.19. 18 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	19	
APARTMAN ADI	IŞIK AP.	
RUHSAT TARİHİ	03.12.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+7	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.20. 19 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	20
APARTMAN ADI	HELİN AP.
RUHSAT TARİHİ	31.05.2001
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS
KAT SAYISI	B+Z+4(3 KAT KAÇAK)
PROJE MÜELLİFİ	METİN ASLAN
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
	
BİNANIN SON DURUMU	
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI	
	

Çizelge 9.21. 20 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	21	
APARTMAN ADI	KANDEMİR AP.	
RUHSAT TARİHİ	15.12.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+6+DUBLEKS	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.22. 21 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	22	
APARTMAN ADI	ÜNSA İNŞAAT	
RUHSAT TARİHİ	26.03.2004	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+10+DUBLEKS	
PROJE MÜELLİFİ	TÜLAY PUSAT	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.23. 22 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	23	
APARTMAN ADI	ALFİ 2 AP.	
RUHSAT TARİHİ	03.12.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+10+DUBLEKS	
PROJE MÜELLİFİ	VEYSEL ŞENER	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

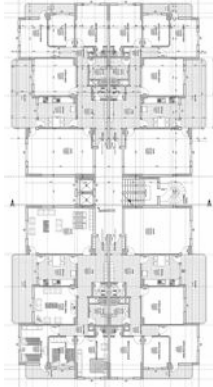

Çizelge 9.24. 23 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	24	
APARTMAN ADI	BEDİR İNŞAAT İKİZ KENT	
RUHSAT TARİHİ	25.03.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+11(2 BLOK)	
PROJE MÜELLİFİ	VEYSEL ŞENER	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.25. 24 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	25	
APARTMAN ADI	BEDİR 5 AP.	
RUHSAT TARİHİ	22.10.2003	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+8	
PROJE MÜELLİFİ	VEYSEL ŞENER	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.26. 25 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	26
APARTMAN ADI	MİLENYUM AP.
RUHSAT TARİHİ	03.12.2004
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS
KAT SAYISI	B+Z+12
PROJE MÜELLİFİ	VEYSEL ŞENER
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ
	
BİNANIN SON DURUMU	
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI	

Çizelge 9.27 26 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	27	
APARTMAN ADI	WELAT SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	07.12.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+10+DUBEKS	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.28. 27 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	28	
APARTMAN ADI	ÖZKAYALAR AP.	
RUHSAT TARİHİ	07.12.2005	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+12	
PROJE MÜELLİFİ	BARIŞ CEYLAN	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

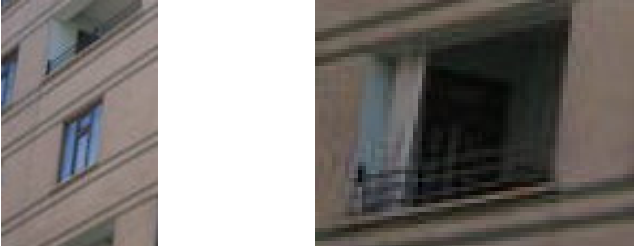
Çizelge 9.29. 28 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	29	
APARTMAN ADI	ERAY AP.	
RUHSAT TARİHİ	16.04.2007	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B1+B2++Z+7	
PROJE MÜELLİFİ	İLHAN KARAŞ	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.30. 29 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	30	
APARTMAN ADI	AYŞEN YAPI KOOP.	
RUHSAT TARİHİ	11.05.2000	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+8	
PROJE MÜELLİFİ	GÜL KIZMAZ	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.31. 30 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	31	
APARTMAN ADI	ESRA AP.	
RUHSAT TARİHİ	06.04.2001	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7	
PROJE MÜELLİFİ	MEHMET CEBE	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		
		

Çizelge 9.31. 31 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	32	
APARTMAN ADI	BARIŞ SİTESİ	
RUHSAT TARİHİ	13.08.1997	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+7	
PROJE MÜELLİFİ	MEHMET SÜRLÜ	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.33. 32 Nolu Konut Tanıtım Antedi

KONUT NO	33	
APARTMAN ADI	M. ÇELİK İNŞAAT	
RUHSAT TARİHİ	03.05.2006	
YAPIM SİSTEMİ	BETONARME KARKAS	
KAT SAYISI	B+Z+A+7	
PROJE MÜELLİFİ	BORA KARATAŞ	
İNCELENME TARİHİ	NİSAN 2008	
NORMAL KAT PLANI	YAPILMASI GEREKEN BİNA CEPHESİ	
BİNANIN SON DURUMU		
UĞRADIĞI DEĞİŞİM DETAYLARI		

Çizelge 9.33. 33 Nolu Konut Tanıtım Antedi

9.1.2. Değerlendirme

İncelemeler sonucunda, yapıların tasarlanmış olan cephelerinde bir takım değişiklikler tespit edilmiştir. Bu değişiklikler kullanıcının imaj, kimlik ve anlam boyutunda cephe oluşumunu etkilediğini göstermektedir. İncelemede daha çok donanım ekleme, balkon kapatma, güneş engelleyiciler, balkon boyama, korkuluk ekleme, pencerelerde çerçeve değişiklikleri gibi değişikliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, gerek tek yapı boyutunda gerekse bulvar boyutunda ciddi bir görsel karmaşaya neden olmaktadır.

9.2. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Tipi Yapıların Cephe Analizleri

Diclekent Bulvarı üzerinde yer alan konut yapıları 1995 yılında itibaren yapılmaya başlanmıştır. Yeni imar düzenlenmeleri ve yeni plan notları yapıların 1995 ve 2004 döneminde farklı şekillenmesine, sonraki dönemlerde ise daha farklı şekillenmesine neden olmuştur. 2004 yılı sonrası yapılan konut yapılarında, yeni imar notlarına uygun olarak kapalı çıkmanın olmadığı gözlenmiştir.

Bulvar üzerindeki son dönem konut yapılarında cephe kaplamalarında çeşitliliğe gidildiği görülmektedir. Genellikle yapılarda cephe kaplamaları binanın bir bölümünde yer almakta, boya ile tamamlanmaktadır. Yapılardan sadece bir kaçında kaplama malzemesinin yapının tamamında olduğu görülmektedir.

Bölgede genellikle parlak renklerin hakim olduğu görülmektedir. Pastel renk grubu ve parlak renk grubunun beraber kullanıldığı yapılar da bulunmaktadır.

Bulvardaki konut yapılarında ağırlıklı olarak dikdörtgen formda binalar yapıldığı görülmektedir. Son dönem yapılarında eğrisel formda binalar yapılmış olmakla beraber bu eğriselliğin daha çok balkonlarda yakalanmaya çalışıldığı görülmüştür.

İmaj, kimlik ve anlam boyutunda yapılan çalışmada doğru verilere ulaşabilmek için 33 konut tipi yapı seçilmiştir. Bu yapılar imaj, kimlik ve anlam kazanmada önemli olan cephe hareketi, kaplama malzemesi, renk kullanımı ve biçimsel yaklaşım boyutunda incelenmiştir. Bu amaçla her yapıya ait çizelgeler oluşturulmuştur.

Diclekent Bulvarı'ndan seçilen 33 konut yapısı, imaj, kimlik ve anlam bakımından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler için konut yapılarındaki cephe hareketleri, kaplama malzemeleri, renk kullanımları ve biçimsel yaklaşım durumlarına göre ele alınmıştır. Çizelge 9.35.-9.68'te bu sınıflandırmalar altında yapılan araştırma görülmektedir.

1 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	-	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	+		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.35. 1 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

2 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	-	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.36. 2 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

3 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi,kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.37. 3 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

4 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.38. 4 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

5 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	+			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	+						
Yatay bant	-						

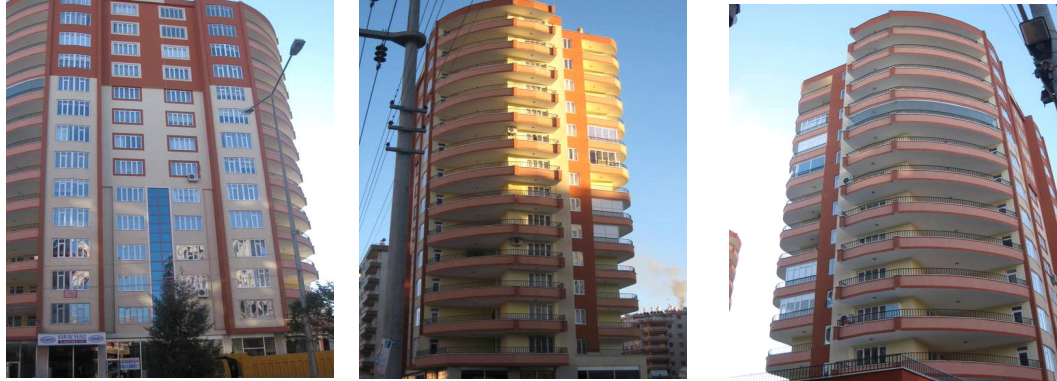
Çizelge 9.39. 5 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

6 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.40. 6 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

7 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.41. 7 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

8 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	+		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.42. 8 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

9 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	+		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.43. 9 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

10 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.44. 10 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

11 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	+			Granit	+	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	+						

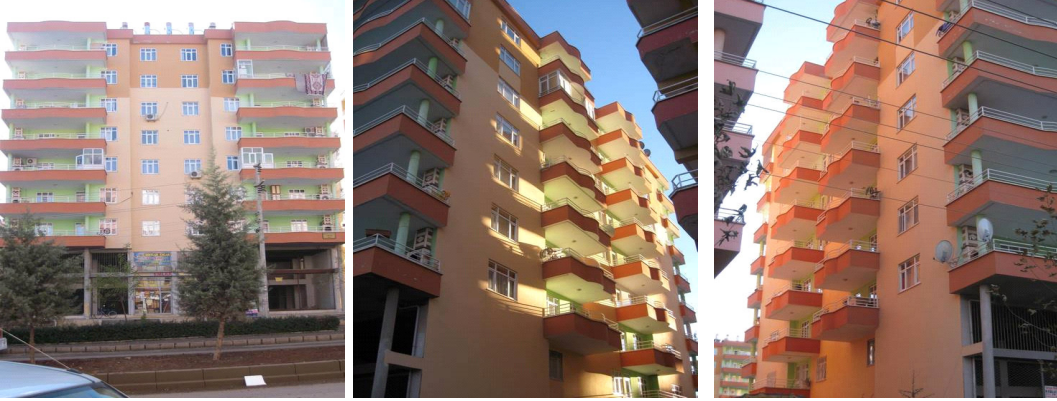
Çizelge 9.45. 11 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

12 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.46. 12 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

13 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	+						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.47.13 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

14 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.48.14 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

15 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	+			Granit	+	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi,kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.49. 15 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

16 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.50. 16 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

17 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi,kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.51. 17 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

18 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	+	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.52. 18 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

19 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi,kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.53. 19 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

20 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.54. 20 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

21 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.55. 21 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

22 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.56. 22 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

23 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.57. 23 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

24 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	+			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.58. 24 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

25 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.59. 25 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

26 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.60. 26 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

27 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	-	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	+		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.61. 27 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

28 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	+			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	-
Dairesel pencere	+			Granit	+	Eğrisel form	+
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	+						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.62. 28 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

29 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	+	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	+	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	+			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	-						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.63. 29 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

30 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	-	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	+	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.64. 30 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

31 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	-	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.65. 31 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

32 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	-	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	-			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	-			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	+	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	-						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	-						
Köşelerde vurgu	-						
Salonda geniş pencere	-						
Söve	-						
Yatay bant	-						

Çizelge 9.66. 32 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

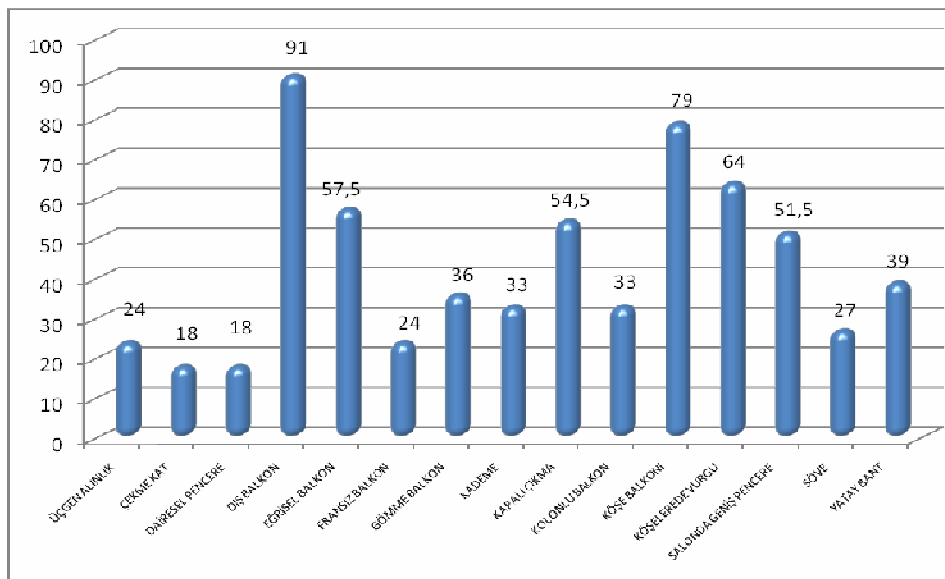
33 NOLU KONUT YAPISI CEPHE ANALİZİ							
CEPHE HAREKETLERİ		RENK KULLANIMI		MALZEME KULLANIMI		BİÇİMSEL YAKLAŞIM	
Üçgen alınlık	-	Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, mor, pembe)	-	Boya	+	Üçgen Form	-
Çekme kat	-			Cam Mozaik	-	Dikdörtgen form	+
Dairesel pencere	-			Granit	-	Eğrisel form	-
Dış balkon	+	Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahve)	+	PVC	-		
Eğrisel balkon	+			Yapay Taş	-		
Fransız balkon	+			Silikon Cephe	-		
Gömme balkon	-	K O N U T Y A P I S I					
Kademe	+						
Kapalı çıkma	+						
Kolonlu balkon	-						
Köşe balkonu	+						
Köşelerde vurgu	+						
Salonda geniş pencere	+						
Söve	+						
Yatay bant	+						

Çizelge 9.67. 33 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi

9.2.1. Değerlendirmeler

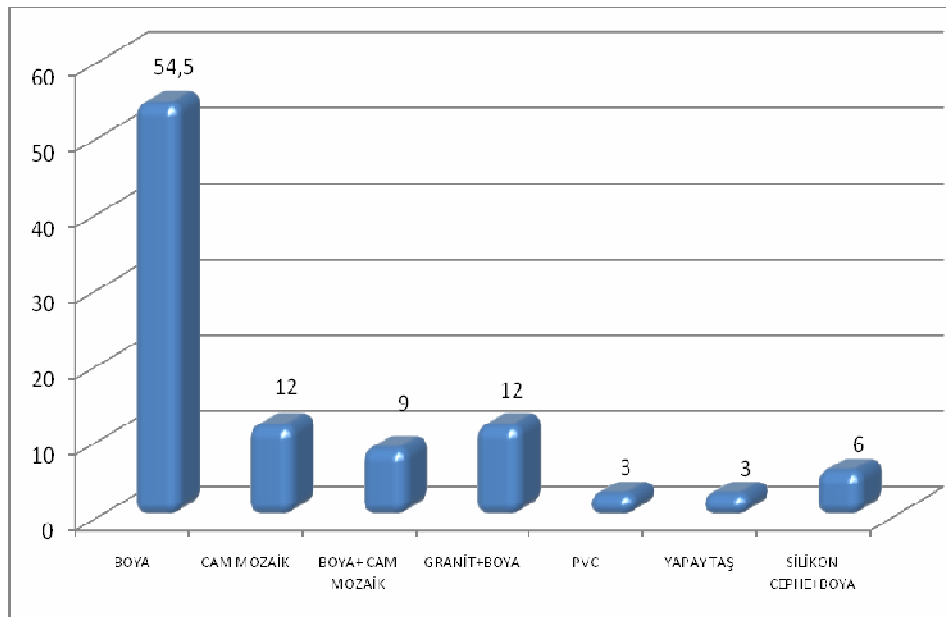
Diclekent Bulvarı üzerinde incelenen 33 konut yapısının %18'inde çekme kat ve dairesel pencere, %36'sında gömme balkon, %33'ünde kademe ve kolonlu balkon, %79'unda köşe balkonu, %57,5'unda eğrisel balkon, %51,5'inde salonlarda geniş pencere uygulaması, %64'ünde köşelerde vurgu yapıldığı gözlemlenmiştir. Konut yapılarında 2004 sonrası azalma göstermesi imar plan notlarında kapalı çıkmaya izin verilmemesinden kaynaklanmaktadır. İncelenen yapıların %54,5'unda kapalı çıkma yapıldığı görülmüştür. 2004 sonraki yapılarda bazı özelliklere daha sıklıkla rastlanmaktadır. Bu konut yapılarının %24'ünde üçgen alınlık ve Fransız balkon, %27'sinde söve, %39'unda yatay bant uygulamaları görülmüştür (Şekil 9.1).

33 konut yapısı incelendiğinde %91 oranla görülen dış balkon uygulaması, %64 oranla köşe balkonu uygulaması konut yapılarına anlam katmada pragmatik bir yaklaşımın kullanıldığını göstermektedir. Konut yapılarında kullanılan %79'luk oranla köşelerde vurgu konut yapısının dikkat çekiciliğini arttırmak için yapılan bir uygulamadır. Konut yapılarında kullanılan dikkat çekicilik kimlik kazandırmak için yapılmaktadır. %54,5 oranında görülen kapalı çıkmanın belli bir dönemde çok yoğun olması ve sonrasında azalma göstermesi kuralcı yaklaşımın da bulvar üzerinde etkin olduğunu göstermektedir.

Şekil 9.1. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Cephe Analizi

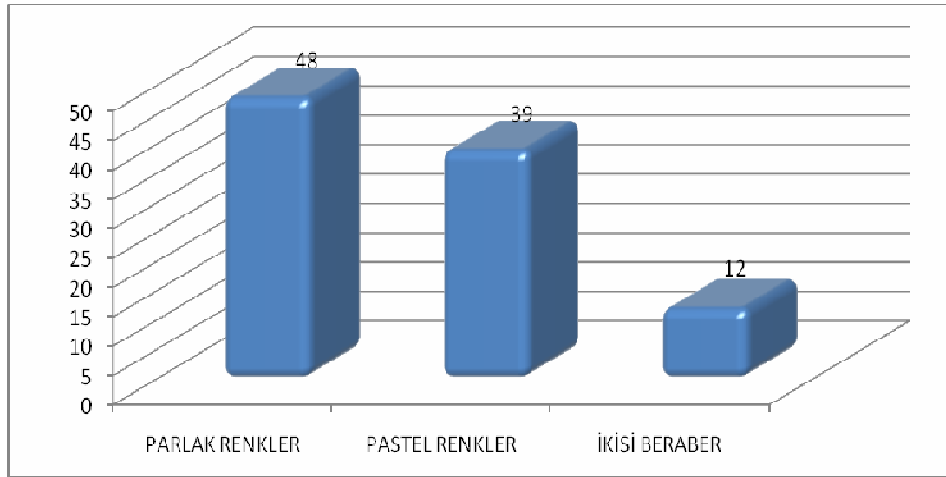
Diclekent Bulvarı'nda cephe kaplamalarında %54,5 oranında boya uygulaması görülmüştür. Diğer kaplama malzemelerinin kullanımlarında da genellikle boya ile beraber yapılan uygulamalara rastlanmıştır. Konut yapılarında %9 oranında BTB ve boya, %12 oranında granit ve boya, %6 oranında ise silikon cephe ve boya uygulamasına rastlanmıştır. Tek başına yapılan kaplama uygulamaları da görülmektedir. Konut yapılarının %12'sinde BTB, %3'ünde PVC kaplama, %3'ünde yapay taş kaplamasının yapıldığı görülmüştür (Şekil 9.2). Konut yapılarında %54,5 oranında kullanılan boyanın yapılarca imaj, kimlik ve anlam katmak adına hiçbir önemi bulunmamaktadır. Konut yapılarında büyük oranda boyanın tercih edilmesinin nedeni maliyet olarak gösterilmektedir. Bulvar genelindeki konut yapılarına bakıldığında kaplama malzemesinin bulvara imaj, kimlik ve anlam katmadığı saptanmıştır.

Şekil 9.2. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Kaplama Malzemeleri Analizi

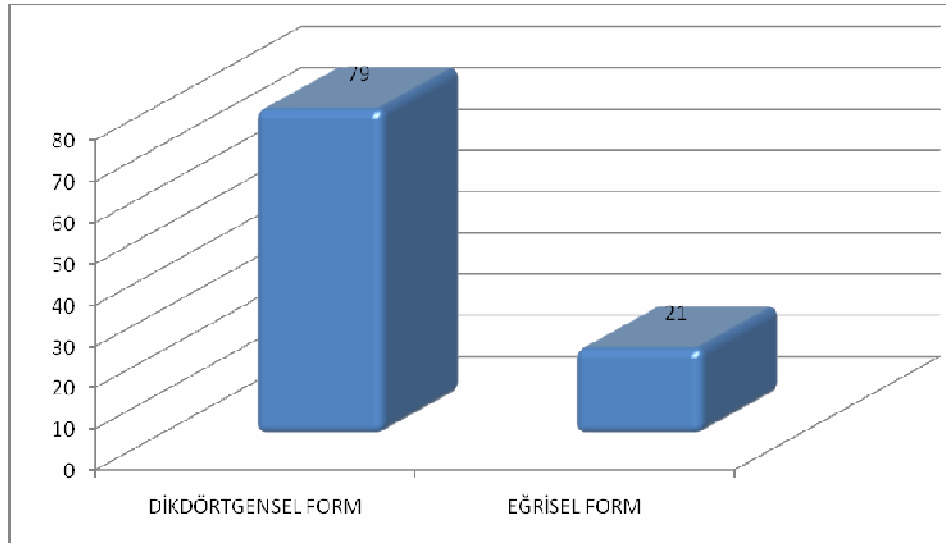
İncelenen konut yapılarında renk kullanımları da değerlendirilmiştir. Yapılarda %48 oranında parlak renk, %39 oranında pastel renkler kullanılmıştır. Konut yapılarının %12'lik bölümünde parlak ve pastel renklerin beraber kullanıldıkları görülmüştür (Şekil 9.3.).

Renk farklılıkları konut yapılarına imaj, kimlik ve anlam kazandırmada önemlidir. Kullanılan renklerin ilgi çekici olması, odak noktası olabilmesinde önem arz etmektedir. Bulvar geneline bakıldığında parlak renkler kullanılarak dikkat çekicilik arttırılmaya çalışılmıştır. Konut yapılarında tek bina olarak yaratılmaya çalışılan kimliğin bulvar geneline bakıldığında tamamen ortadan kalktığı görülmektedir.

Şekil 9.3. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Renk Analizi

Konut yapıları tasarlandıkları biçimlere göre de değerlendirilmiştir. Konut yapılarının büyük çoğunluğunun yani %79'luk bölümünün dikdörtgenel formla tasarlandığı görülmüştür. Yapıların %21'i eğrisel formlarla tasarlanmıştır (Şekil 9.4.). Konut yapıları form bakımından incelendiğinde farklılık yaratmak, yapının dikkat çekiciliğini arttırmak yani kendine ait bir imaj yaratmak amacıyla tasarlanmadıkları saptanmıştır.

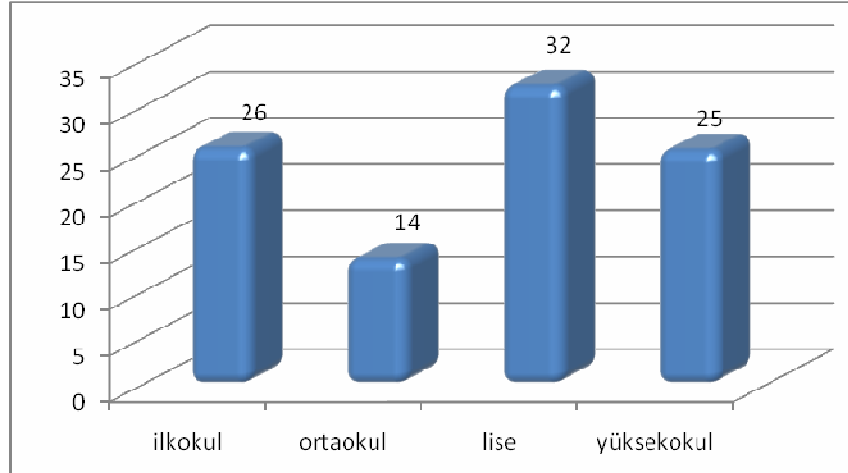
Şekil 9.4. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Form Analizi

9.3. Alan Çalışması Kapsamındaki Konut Tipi Yapıların Kullanıcı Analizi

Bu bölümde konut kullanıcılarının eğitim durumu, meslek durumları, Diyarbakır'da oturma süreleri ve konutta oturma süreleri gibi Diclekent Bulvarı'ndaki kullanıcı özelliklerine yönelik bulgular ortaya çıkarılmıştır.

9.3.1. Eğitim Durumu

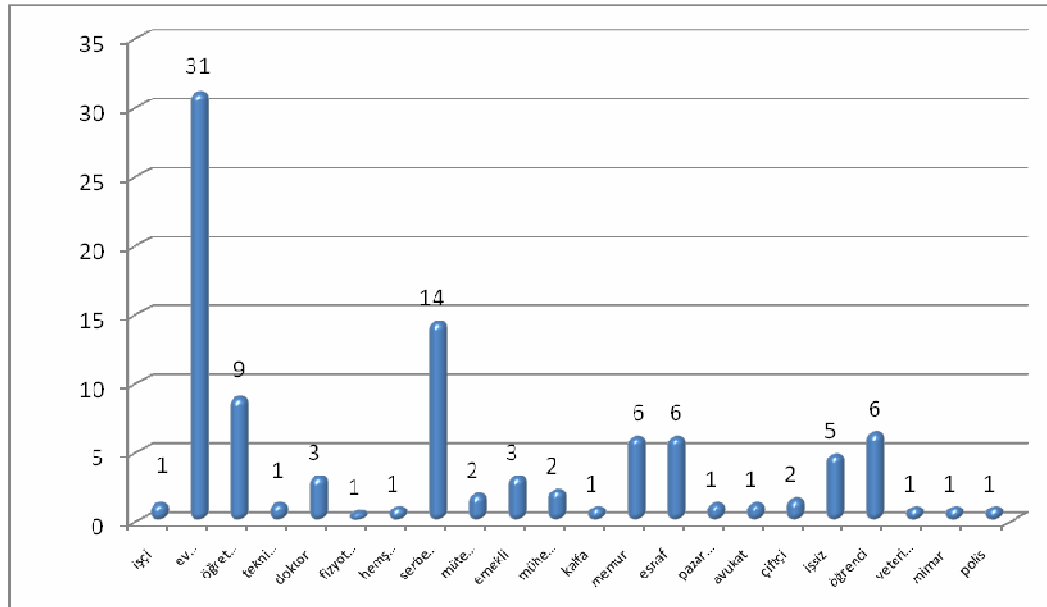
Kullanıcıların eğitim durumlarının incelenmesinde, sadece anket yapılan kişinin eğitim durumu değerlendirilmiştir. Eğitim seviyesi yapılan anketlerin sonuçlarını da etkilemektedir. Kullanıcılardan %26'sının ilkokul, %14'nün ortaokul, %32'sinin lise ve %25'inin ise yüksekokul mezunu olduğu tespit edilmiştir (Şekil 9.5.).

Şekil 9.5 Eğitim Durumları

9.3.2. Meslek Grupları

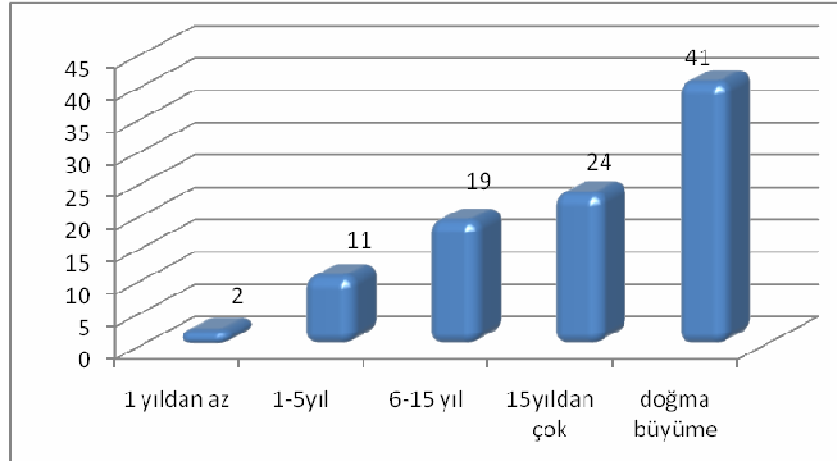
Yapılan anketler sonucunda farklı meslek gruplarının bulunduğu saptanmıştır. Anket yapılan kişilerin %31'inin ev hanımı olduğu görülmektedir. Ev hanımlarını, %14'lük bir oranla serbest meslek mensupları takip etmektedir. Sonra sırasıyla %9'unu öğretmenler, %6'sı memur, %6'sı öğrenci, %6'sı esnaf, geriye kalan %59'luk bölümü işsizler, işçiler, tekniker, doktor, fizyoterapist, hemşire, müteahhit, emekli, mühendis, kalfa, avukat, çiftçi, polis, mimar ve veterinerler oluşturmaktadır (Şekil 9.6.).

Şekil 9.6. Meslek Grupları

9.3.3. Diyarbakır'da Oturma Süreleri

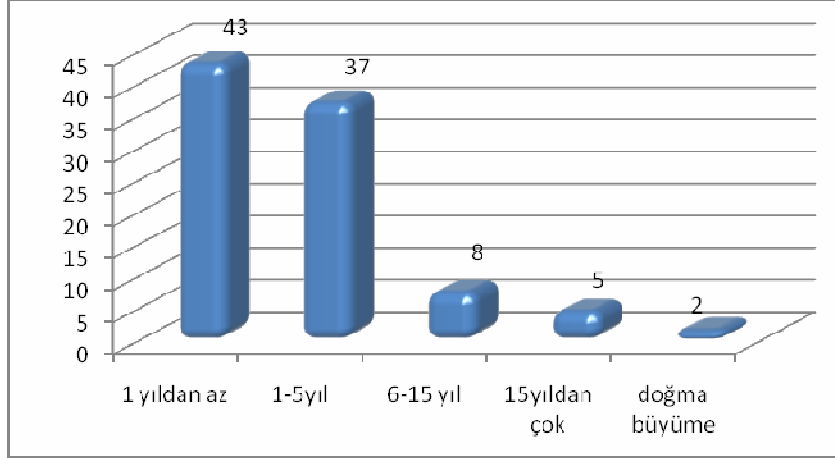
Kullanıcıların çoğunun doğma büyüme Diyarbakır'lı oldukları belirlenmiştir. Geriye kalanların ise %24'ünün 15 yıldan çok, %19'unun 6-15 yıl arası, %11'inin 1-5 yıl arasında %2'sinin ise 1 yıldan az zamandır Diyarbakır'da oldukları tespit edilmiştir (Şekil 9.7.).

Şekil 9.7. Diyarbakır'da Oturma Süreleri

9.3.4. Konutu Kullanım Süreleri

Diclekent Bulvarı'ndaki kullanıcıların konut kullanım süreleri araştırıldığında, %43'ünün 1 yıldan az zamandır, %37'sinin 1-5 yıl arasında, %8'inin 6 ile 15 yıldır, %5'inin 15 yıldan çok zamandır, %2'sinin ise doğma büyüme bu konutlarda yaşadıkları tespit edilmiştir (Şekil 9.8.).

Şekil 9.8. Konut Kullanım Süreleri

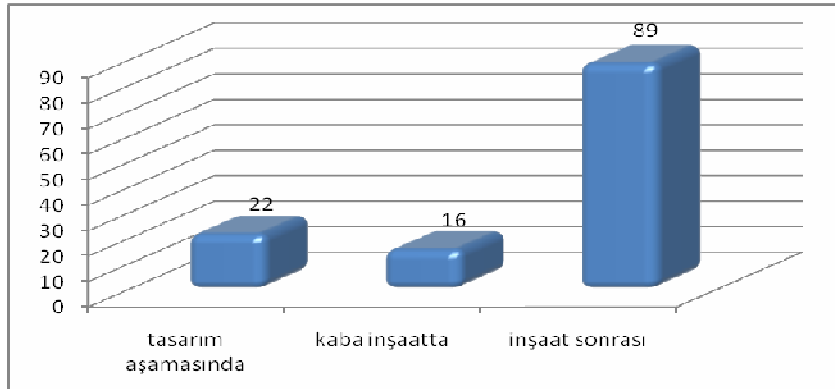
9.4. Kullanıcıların Konuta Müdahaleleri ve Konutu Tercih Nedenleri

Bu bölümde konut kullanıcılarının konut yapısının oluşumuna katkıları, konut yapısının mimari özelliğinin belirlenmesi, konut yapısına yapılan eklemeler, konut yapısının cephesi ile ilgili kullanıcı yorumları, konutta biçimsel farklılığın önemi, konutta farklılık yaratmak için gerekli kriterler gibi konut özelliklerine yönelik bulgular ortaya çıkarılmıştır.

9.4.1. Konut Sahiplerinin Konut Oluşumuna Katkıları

Bu bölümde konut sahiplerinin konut oluşumunda katkılarının olup olmadığı değerlendirilmiştir. Konut oluşumuna katkısı olanların, katkılarının tasarım sırasında mı, kaba inşaat safhasında mı ya da inşaat sonrasındaki dekorasyon aşamasında mı olduğu araştırılmıştır.

Diclekent Bulvarı üzerindeki 33 konut yapısı incelendiğinde konut yapılarının %35'inin oluşumunda kullanıcının etkisi olduğu saptanmıştır. Kullanıcıların bir kısmı sadece tasarımda, sadece kaba inşaat veya sadece inşaat sonrasında yapılan dekorasyonlarla konut yapılarında farklılaşma yaratırken bir kısmı bunların birkaçında yapısına müdahalede bulunduğu saptanmıştır. Kullanıcıların %89'u inşaat sonrası dekorasyonla konutuna katkı sağlarken, %22'si tasarım aşamasında %16'sı ise kaba inşaat sırasında konut oluşumuna katkı sağlamışlardır (Şekil 9.9.).

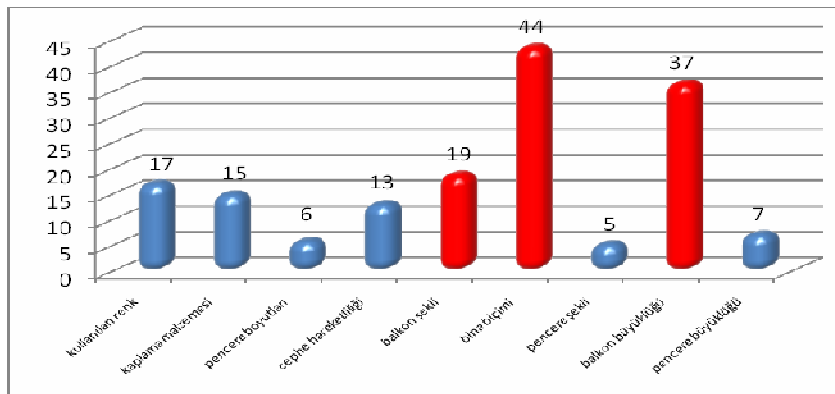

Şekil 9.9. Bulvar Genelinde Konut Oluşumuna Kullanıcıların Katkılarının Yüzdelerinin Belirlenmesi

9.4.2. Konut Yapılarının Tercihinde Etkili Olan Kriterler

Bu bölümde konutu bitmiş olarak satın alanların ya da kiracı olarak konutu kullananların konut seçiminde hangi kriterleri göz önünde bulduklarını saptamak amaçlanmıştır.

Diclekent Bulvarı üzerindeki konut binalarının en önemli tercih edilme nedenleri %44'lük bir oranla binanın biçimi, %37'lik bir oranla balkonların büyüklüğü, %19'luk bir oranla balkonların şeklidir (Şekil 9.10.).

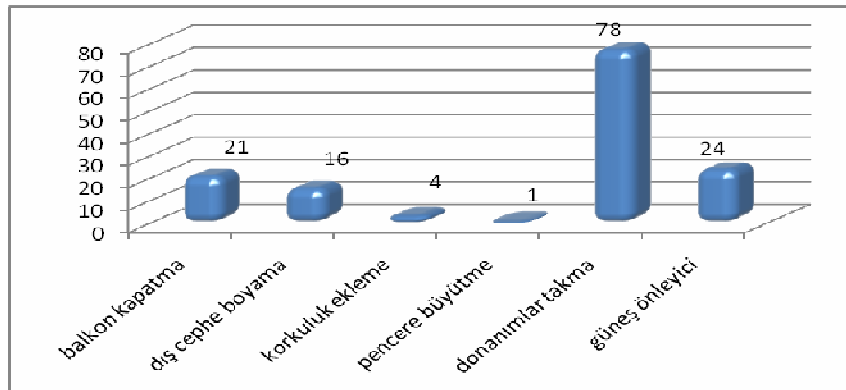
Şekil 9.10. Bulvar Üzerindeki Konut Yapılarının Tercih Edilme Nedenlerinin Yüzdelerinin Belirlenmesi

Konut yapılarının tercih edilme nedenleri incelendiğinde konut kullanıcılarının yapıları seçerken ilk olarak görselliğe sonrasında iklimsel gereklilikten dolayı balkonlara dikkat ettikleri saptanmıştır. Bu noktada kullanıcının imaj, kimlik ve anlam arayışında olduğu anlaşılmaktadır. Yapıların cephe tasarımlarında pragmatik bir yaklaşımın kullanıldığı, kitlesel bir etki bırakılmaya çalışıldığı ve yeni yöreselci bir üslupla tasarlandıkları belirlenmiştir.

9.4.3. Konut Yapılarındaki Dış Cephe Değişiklikleri

Bu bölümde konut yapılarında kullanıcıları tarafından yapılan ve dış cepheyi etkileyecek değişiklikler olup olmadığı, varsa bu değişikliklerin neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Bulvar üzerindeki konut yapıları değerlendirildiğinde konut yapılarının %32'sinin konutun dış cephesini etkileyecek değişiklikler yaptıkları saptanmıştır. İncelenen konut yapılarındaki değişiklik yapanların oranının az olmasının nedeni anket yapılan kullanıcıların eğitim seviyesi ile ilgili olduğu da saptanmıştır. Bu değişikliklerden en önemli olanı konut kullanıcılarının %78'inin yaptığı donanım (çanak anten, klima sistemi vb.) takarak yapıldığı saptanmıştır. Donanım eklemeyi %24'lük oranla güneş önleyiciler olarak tabir ettiğimiz perdeler, ahşap paneller vb. takip etmektedir. %21 balkon kapatma, %16 dış cephede yapılan boyama işlemleri, %4 korkuluk ekleme, %1 pencere büyütme bulvar genelinde yapılan konut yapısının dış cephesini etkileyen değişikliklerdir (Şekil 9.11.).

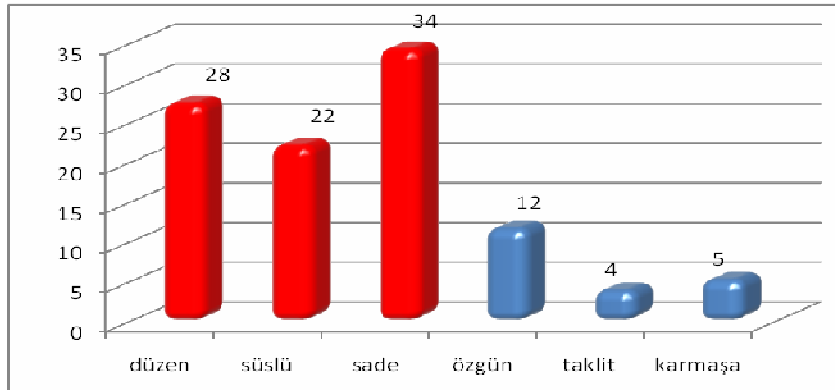
Şekil 9.11. Bulvar Üzerindeki Konutlardaki Dış Cephe Değişikliklerinin Yüzdelerinin Belirlenmesi

9.4.4. Konut Yapıları İle İlgili Kullanıcı Yorumları

Bu bölümde konut kullanıcılarının konut yapıları ile ilgili yaptıkları yorumları saptamak amaçlanmaktadır.

Bir binayı yorumlama ve anlamlandırma, okurun amacı ve niteliği kadar, bina ile kurulan ilişki düzeyi ve düzlemine de bağlıdır. Sıradan bir okuyucu için, cepheyi ve dış biçimlendirmeyi çözümlmek çoğu kez boşluğu çözümlmekten daha kolaydır. Oysaki üst düzey bir anlamlandırma ve okuma için boşlukların yaşanması ve okunması gerekmektedir. Ayrıca, mimari ürüne yönelik okuma ve yorumlamalar, tasarım bilinci, estetik duyarlılık ve giderek çevre bilincini oluşturan bir eğitim ortamının önemli bir parçasıdır (68).

Binaları değerlendirenlerin aynı kültüre sahip kişiler olmaması yaş farklılıklarının olması nedeniyle konut binalarının kullanıcıları tarafından yapılan değerlendirmeler sadece yaklaşık bir durumu göstermektedir. Bunların doğrultusunda konu yapıları ile ilgili olarak kullanıcılar bazı sıfatlarla tanımlamalar yapmışlardır. Bunlar %34'lük oranla sade, %28'lik oranla düzenli, %22'lik oranla süslüdür (Şekil 9.12.).

Şekil 9.12. Bulvardaki Konut Yapıları İle İlgili Konut Kullanıcılarının Yorumlarının Yüzdelerinin Belirlenmesi

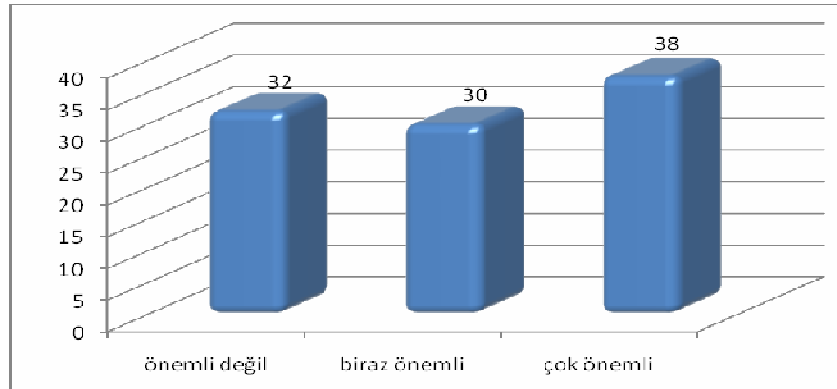
Çevresel tercih ve beğenilerin, birey veya birey gruplarına göre çok farklı olabilmesi; tüm bireyleri optimum olarak tatmin edebilen mimari çevrelerin oluşturulabilmesi konusundaki güçlüğü ve önemi göstermektedir. Bu nedenle; farklı olanakların ve seçeneklerin yaratılması önem kazanmaktadır. Bulvar genelindeki yapılarda kullanıcılar

kendi binalarını sade ve düzenli olarak bulmalarına rağmen bulvar geneline bakıldığında tanımlı bir kimlik olmadığı saptanmıştır.

9.4.5. Konutta Biçimsel Farklılığın Kullanıcı Bakımından Önemi

Bu bölümde kullanıcıların konutlarını seçerken biçimsel olarak diğer binalarla farklılık göstermesinin önemli olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarının kullanıcıları konut yapılarını seçerken biçimsel olarak farklı olması %38'i için önemliyken, %32'si önemli olmadığını, %30'u ise biraz önemli olduğunu düşündükleri saptanmıştır (Şekil 9.13.).

Şekil 9.13. Bulvar Üzerindeki Konut Yapıları İle İlgili Biçimsel Farklılığın Kullanıcı Tarafından Önemi Yüzdelerinin Belirlenmesi

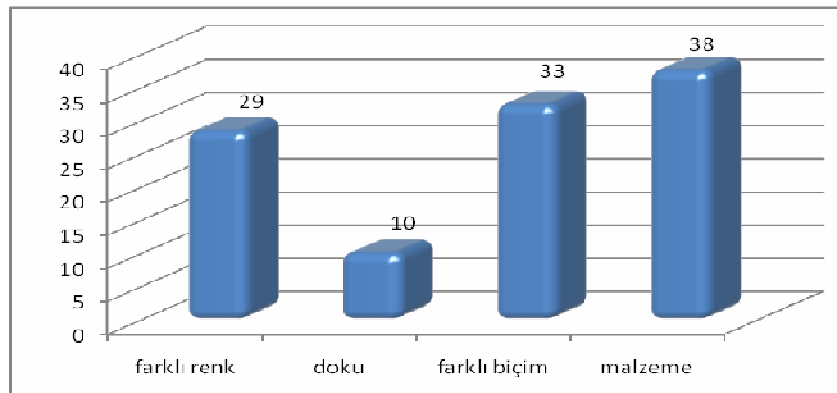
Yapılan alan çalışmasının sonucu olarak, kullanıcıların konut yapılarında imaja önem verdikleri ortaya çıkmaktadır. İmaj konut yapılarının okunabilirliği ve bireyi düşünmeye sevk eden fiziksel farklılıklarla ortaya çıkmaktadır.

Yapılan anketlerle elde edilen diğer bir sonuç ise konut yapılarında kullanıcıların cepheden önce konut yapısının işlevselliğine baktıkları ve iç konforun kullanıcıların çoğunluğu için daha fazla önem taşıdığıdır

9.4.6. Kullanıcının Konut Yapısındaki Farklılık Kriterleri

Bu bölümde kullanıcıların konut yapılarını değerlendirirken farklılık yaratabilmek için gerekli kriterin ne olduğunu saptamaya çalışmaktadır.

Bulvar üzerindeki konut yapılarının kullanıcıları yapıarda farklılık yaratabilecek kriterleri; %38'lik oranla malzeme, %33'lük oranla farklı biçim, %29'luk oranla farklı renk, %10 oranında doku olarak belirlemişlerdir.(Şekil 9.14).

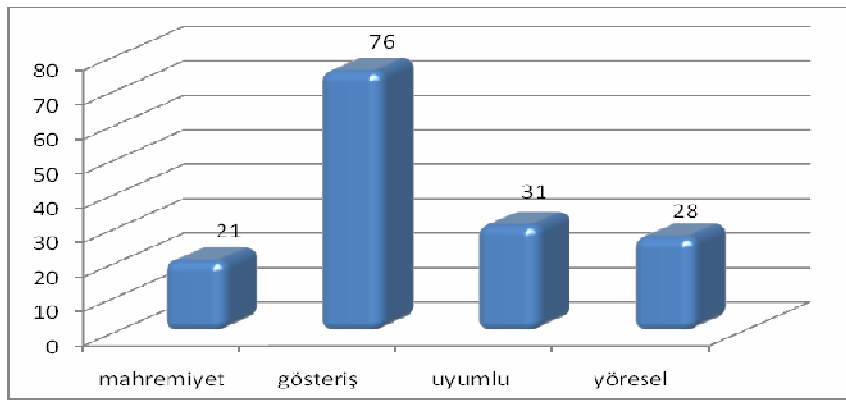
Şekil 9.14. Bulvardaki Konut Yapıları İle İlgili Farklılık Yaratmak İçin Gerekli Olan Kriterlerin Kullanıcı Yüzdelerinin Belirlenmesi

Konut yapılarında imaj belirleyici olarak farklı unsurlar kullanılabilir. Bulvar üzerindeki konut yapılarındaki kullanıcılar konut yapılarında farklılık yaratabilmek ve kendine ait bir imaj yaratabilmesi için %38'lik bir oranla malzemeyi tercih ettiği saptanmıştır.

9.5. Konut Yapılarında Mimarın Kullandığı Yaklaşımlar ve Oluşturmaya Çalıştığı İmaj-Kimlik, Anlam Analizi

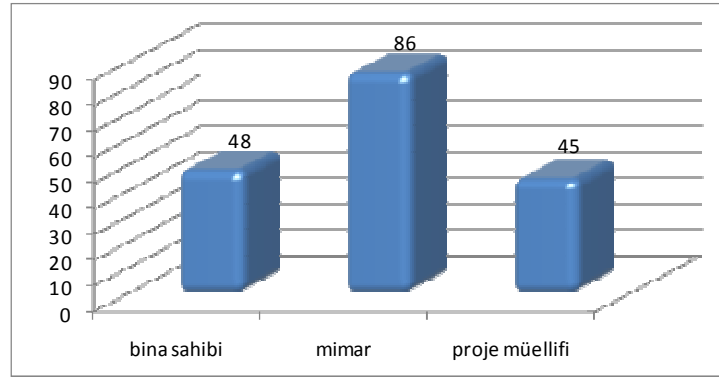
Diclekent Bulvarı'ndaki konut yapılarının mimarları ile de görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler kapsamında mimarların cephe tasarımında imaj, kimlik ve anlam oluşturma konusunda herhangi bir yaklaşım kullanıp kullanmadıkları değerlendirilmiştir. Yapılan anketlerle ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Mimarlar konut yapılarının dış cephelerini tasarlarken, %76'sının gösterişli, %31'nin etrafındaki yapılarla uyumlu, %28'nin yöresel verilere uygun, %21'inin ise görsel mahremiyeti göz önünde bulundurarak tasarım yaptıkları saptanmıştır (Şekil 9.15). Mimarların büyük oranda gösterişli yapılar yapmak istemeleri yapılarına bir imaj katarak kullanıcıların dikkatini çekmek olarak değerlendirilebilir. Tasarımlarında kent kimliğini yöresel verileri çok daha az kullanmış olmaları kimliğe yeni boyut kazandırmak istemeleri ya da kent kimliğinden tamamen bir sapma olarak değerlendirilebilir.

Şekil 9.15. Mimarların Tasarımlarında Dikkat Ettikleri Kriterler

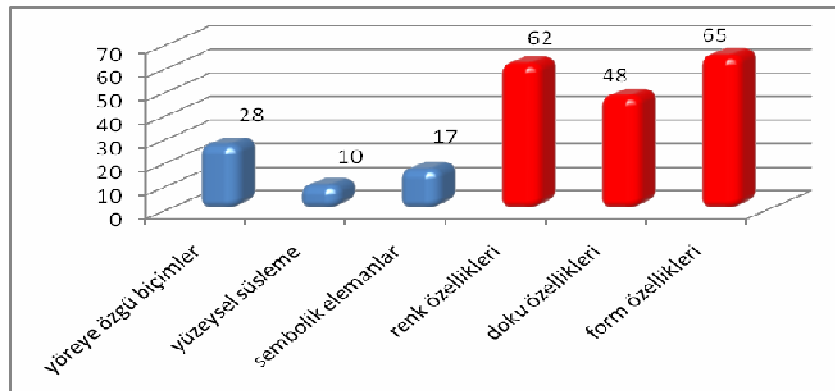
- Çalışmada konut yapılarının cepheleri tasarlanırken ya da uygulanması sırasında kararların kim ya da kimler tarafından verildiği saptanmıştır. Konut yapılarının tasarımı ya da uygulanmasında %86'sı mimar tarafından, %48'i bina sahibi yani müteahhit tarafından, %45'i ise proje müellifi tarafından kararların verildiğini söylemişlerdir (Şekil 9.16.). Bu oranlara rağmen genel olarak bakılınca konut yapılarının özellikle dış cephe renklerinin seçiminde müteahhitlerin söz sahibi olduklarını göstermektedir. Müteahhitlerin bir kısmı ise konut yapılarının uygulanması aşamasında çok ciddi değişiklikler yaptıklarını bunun için ceza bile ödemeyi göze aldıklarını göstermektedir. Yine uygulama sırasında yapılan değişiklikler cephe ölçeğinde de yapıda değişikliklere neden olmaktadır.

Şekil 9.16. Tasarım Kararlarını Kimlerin Verdiği

- Bulvardaki konut tasarımlarına bakıldığında mimarların yaklaşımlarında yapılar kimlik oluşturmak için %65 oranında form özelliklerini, %62 oranında renk özelliklerini, %48 oranında doku özelliklerini kullandıklarını saptamıştır (Şekil 9.17.).

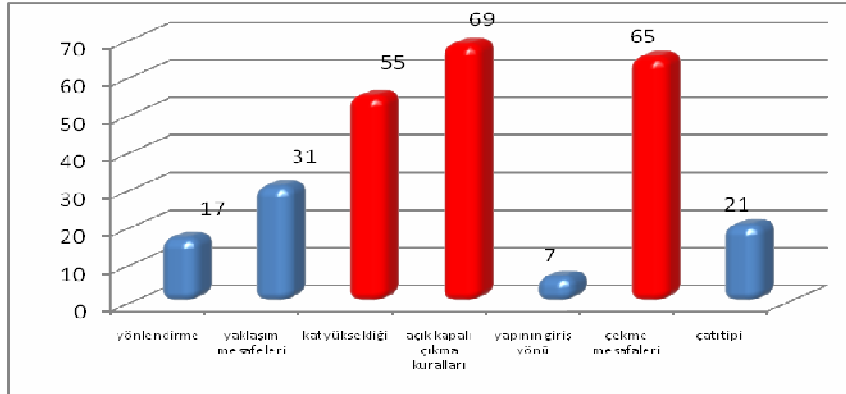
Konut tasarımlarında mimarların kimlik oluşturmak için Diyarbakır'a özgü elemanları ve motifleri daha az kullandıkları belirlenmiştir. Mimarların, çevre metaforlarını az kullanarak bireyi yormayan yapısal çevre oluşturmak amaçlanmaktadır. Mimarlar Diclekent Bulvarı'ndaki yapılarda kimlik belirleyici unsur olarak biçim, renk ve doku özelliklerine önem verdikleri saptanmıştır.

Şekil 9.17. Mimarların Kimlik Oluştururken Dikkat Ettikleri Kriterler

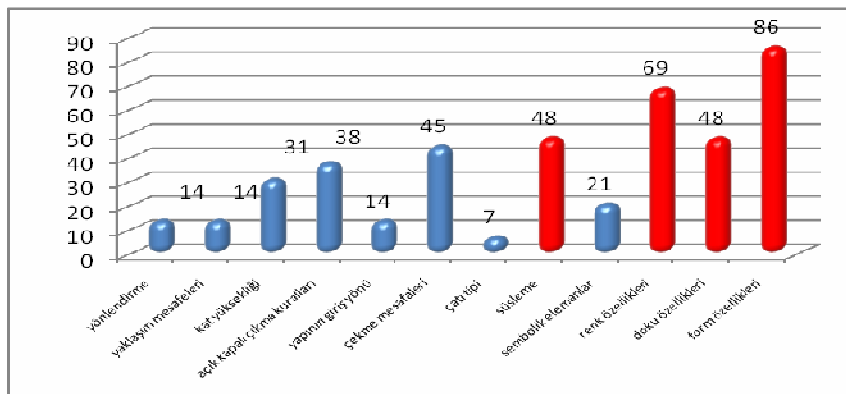
- Bulvardaki konut yapıları incelendiğinde mimarların kuralcı bir yaklaşımla tasarım yaptıkları saptanmıştır. Mimarların %86 gibi büyük bir oranı konut yapılarının tasarımında imar kuralları ya da koruma kurulu kararları

doğrultusunda tasarım yaptıkları saptanmıştır. Konut yapılarının tasarımında en fazla uyulan imar kuralları olarak %69 oranında açık kapalı çıkma kurallarına, %65 oranında çekme mesafelerine, %55 oranında kat yüksekliğine uydukları belirlenmiştir (Şekil 9.18.).

Şekil 9.18. Mimarların Tasarımlarında Uydıkları İmar Kuralları

- Bulvardaki konut yapıları incelendiğinde mimarların %83'ünün bulvarda birden fazla tasarımda imzalarının bulunduğu görülmüştür. Birden fazla konut yapısı tasarımı bulunan mimarlarla görüşüldüğünde binalar arasında uyum yakalamak için önem verdikleri kriterler %65 oranında form özellikleri, %69 oranında renk özellikleri, %48 oranında doku özellikleri, %48 oranında süsleme olarak saptanmıştır (Şekil 9.19.) ;

Şekil 9.19. Mimarların Binalar Arasında Uyum Yakalamak İçin Önem Verdikleri Kriterler

Konut tasarımlarında mimarlar yaptıkları binalar arasında uyum olmasına özen göstermişlerdir. Kendilerine ait bir imaj ve anlam oluşturmaya çalışmışlardır. Yapılan görüşmelerde, konut tasarımlarında müteahhittin imalat sırasında yapımında zorlanmayacağı cephe hareketleri, form değişiklikleri ve süslemeler yapmaya çalıştıkları saptanmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda mimarlar tasarımlarında pragmatik ve semantik öğeleri kullanarak, daha ziyade kuralcı yaklaşımla hareket ederek, dikkat çekmeyi ön plana çıkaran tasarım yaklaşımıyla kendi yapıları arasında özel bir imaj, kimlik ve anlam oluşturmuşlardır. Ancak bütünde imaj, kimlik ve anlam oluşturma yaklaşımları olarak kabul edilen yeni yöreselci yaklaşımlar, kuralcı yaklaşımlar ve bağlamcı yaklaşımlar bir bütün olarak ele alınmamıştır. Bu nedenle bulvarda görsel bir kaos yaşandığı söylenebilir.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Diyarbakır tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olduğu bir kenttir. Daha önceki bölümlerde de belirtildiği gibi kentin tarihi dokusunda imaj, kimlik ve anlam bütünlüğü bulunmaktadır. Ancak yeni yerleşim bölgeleri değerlendirildiğinde bu öğelere gerek tasarımcının gerek kullanıcının dikkat etmediği görülmektedir. Yeni yerleşim bölgelerindeki imaj, kimlik ve anlam oluşturulmasının önemini irdelemek üzere Diclekent Bulvarı'ndaki 33 konut yapısına ait cepheler tez kapsamında değerlendirilmiştir. Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarının cephelerinde imaj, kimlik ve anlam analizi yapabilmek için bulvarda seçilen binalara cephe hareketleri, kaplama malzemeleri, renk kullanımı ve biçimsel form analizi yapılmıştır. Bunun yanı sıra; kullanıcı değerlendirmeleri ile konut yapılarının mimarlarının görüşlerini elde etmeyi ve karşılaştırmayı amaçlayan bir alan çalışması yapılmıştır.

Alan çalışmasının sonuçları şöyle özetlenebilir:

- Diclekent Bulvarı üzerinde ele alınan 33 konut yapısı değerlendirildiğinde konut yapılarının sadece çok az bir kısmının dikkat çekici olduğu, onun dışında konut yapılarında kitlesel bir etki bırakmaması, odak noktası olmaması ve çevresel

verilere uygun olarak tasarlanmamalarından dolayı bu bölgedeki konut yapılarında bir kimlik olduğunda bahsedilemez.

- Diclekent Bulvarı'ndaki konut yapıları daha çok işvereni memnun etmek ve mümkün olduğu kadar dikkat çekici olmayı hedeflemiştir. Aynı şekilde Diclekent Bulvarı'ndaki konut yapıları incelendiğinde elamanların yerleşim düzeninde bir fikir ve tutum birliği olmadığı dolayısıyla yapılara bir anlam yüklenmediği, kullanıcı gereksinimi ve konforunun da bazı noktalarda göz ardı edildiği görülmüştür.
- Konut yapılarının tasarımında farklı olma kaygısı, mimarlıkta cepheyi, kabuğu ve bütün olarak formu öne çıkarmış, mimari biçimsel araştırmalar yapmaya, denenmemişi denemeye yöneltmiştir. Bu arayış ortamında sonuç olarak çıkan ürünler, kısa sürede, tekrarlarla tüketilmekte ve sıradanlaşmaktadır.
- Bireyin, bina ve çevresine ait tercih ve beğenilerinin yaş, eğitim, kültür, gelir ve benzeri faktörlerden dolayı farklı olabilmesi; tüm bireyleri optimum olarak tatmin edebilen mimari çevrelerin oluşturulabilmesi konusundaki güçlüğü ortaya koymaktadır. Alternatif yaşam mekânlarının planlanması, nitelikli çevre ve bina tasarımı yanı sıra, sosyal kaliteyi de etkileyecektir.
- Konut yapıları kişilerin kendisini ifade etme, sosyal ve ekonomik statüsünü gösterme mekanıdır. Bu nedenle üreticilerden fonksiyonel, kaliteli, etkileyici ve farklı tipte konut talep etmektedir. Bu beklentiler apartman tipi konutlarda, tip kat planları, bu yönde yapılan farklı biçim çalışmalarının uygulanması sırasında ekonomik olmayışı, imar yönetmeliklerinin kısıtlayıcılığı gibi nedenlerle rahatlıkla karşılanamamaktadır ve bu yönde yapılan çalışmalar sınırlı kalmaktadır.
- Genel olarak görüşülen mimarların, konut yapılarının cephelerindeki kendini gösterme yarışından ve doğurduğu karmaşık ortamdan rahatsız oldukları anlaşılmıştır. Tasarım sürecindeki çeşitli etkenler (müteahhittin satış kaynaklı baskısı, parsellerde çoklu hisseler, imar durumu gibi) mimarı zor durumda bırakabilmektedir.
- Tasarlanan konutun cephe hareketleri kararlarını vermek mimarın yaklaşımına, cephede kullanılacak kaplama malzemelerinin veya renklerin seçimi gibi kararlar çoğu zaman müteahhidin insafına kalmıştır. Müteahhit, günü, modayı takip etmek, bir anlamda gelip geçicilik ortamında en yeniyi yakalamak

niyetindeyken mimar, meslek ahlakının getirdiği titizlikle seçim yapmaya, en doğruyu bulmaya çalışmakta, eserini uzun zaman yaşatacak kararları almaya çalışmaktadır. Birbiriyle uyum göstermeyen iki yaklaşımın sonuç ürünü ise üretim sürecinde malzeme ve renk kararlarında daha etkin müteahhidin belirleyiciliğinden geçmektedir.

- Konut yapılarında popüler denebilecek cephe elemanları, malzeme ve renk kullanımları görülse de bu kullanımlar bir tipolojinin getirisi olarak güçlü bir kompozisyon oluşturmamakta, tersine ortaya çıkan bu çeşitlilik içinde kaos gözlenmektedir. Başlıca dayanağının “farklılık” olduğu popüler kültür, kendisine denenen her yaklaşımın kabul görmesini sağlayacak bir ortam oluşturmuştur.

Bina tasarım sürecinde, çevreye uyumlu yapılar planlanması yanında; mekanların belirgin imaj-kimlik-anlam oluşturacak etkinlik ve kalitede tasarlanması da ana amacı oluşturmaktadır. Çevresel verilerle uyumlu, estetik beğenilere cevap verebilen ve mimari kalitesi yüksek yapılar, çevrenin korunmasına ve bireyin psikolojik gereksinimlerine de hizmet etmektedir.

Özellikle doğal, tarihi, kültürel veya yöresel çevre değerlerinin yoğun olduğu, yeni yapılanmakta olan bölgelerin mevcut niteliklerinin korunması, yaşatılması veya bunlarla uyumlu yapıların oluşturulması gibi ilkelerin üzerinde duyarlılıkla durulması gerekmektedir. Ancak ülkemizde konut yapılarının çoğu, yöresel veya tarihi biçim ve görünüşlerden birebir alıntılar yapan, mimari değerleri az ve tartışılır yapı gruplarını oluşturmaktadır. Bu yapı grupları belli bir dönem sonra önemini kaybedeceğinden, hem yararsız yatırımlar yapılmasından hem de çevresel değerlerimiz hasar göreceğinden dolayı çift taraflı bir olumsuzluk söz konusu olacaktır.

Diyarbakır da, çevresel değerlerin yoğun olduğu yörelerde yapılanmakta olan konut yapıları, doğal, yöresel veya tarihi çevrelerde yarattığı olumsuzlukların yanı sıra, kültürel mirasın kaybına da neden olmaktadır. Bu olumsuzluğa örnek olarak, Diyarbakır da Bağlar semti verilebilir. Daha önceki dönemlerde tarihi bağ evlerinin bulunduğu bu alanda şu anda kimliğini oluşturan eski sokakların ortadan kalkması ve yerine çarpık gelişen mahallerin ve sokakların gelmesiyle çevre kalitesi düşürülmüş ve kimliksiz bir

alan yaratılmıştır. Diyarbakır ölçeğinde baktığımızda tarihi sur içinde yapılan konutlar da şehrin ve bulunduğu alanın kimliğini tamamen bozduğu görülmektedir. Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi Diyarbakır plansız gelişen bir kent görünümündedir ve il genel karakterini kaybetmiştir.

Mimar olarak görevimiz yakın geçmişten edindiğimiz deneyimlerimizi değersiz kılmak olmamalı, güncel krizden sorumlu olan tek düzeleşmiş ve ticarileşmiş ucuz öğelerin kabuğunu kırarak onları yeniden keşfetmek olmalı, karmaşaya yol açan stiller ile yerellik arasında nasıl bir çözüme ulaşılabileceği araştırılmalıdır. Mimari eserin kurulduğu bölgenin kültürüne ve içeriğine yanıt veren, mimarların daha çok geleneksel özelliklere göre çalıştığı post-stylistic (üsluplar sonrası) çağa girmekte olduğunu söyleyebiliriz (61).

Zaman içerisinde kültürel kimlik ve buna bağlı olarak kentsel ve mimari kimlik değişikliklere uğramıştır. Yeniden yapılanma ve korumanın, küreselleşme yoluyla diğer toplumların yaklaşımlarından etkilenerak kendi kimliğimize kattığımız kavramlar vardır. Bu kavramları kültürel, doğal ve yapay çevremize yansıtarak başarılı olabileceğimiz düşünülmüştür. Ancak küreselleşme ile öğrenilenlerin başarılı olabilmesi bunların toplum tarafından tamamen benimsenmesi ile mümkün olabileceği unutulmamalıdır.

Konut yapıları tasarlanırken mekân yerleşim dokusunun korunmasını amaçlayan, ekonomik ve sosyal eşitlik sağlayan, kalite kavramına önem veren sosyal katılım ilkelerini savunan sürdürülebilir mekân anlayışı üzerinde önemle durulmalıdır.

Konut yapılarının çevresel değerleri ve kültürel sürekliliği-gelişimi engellemeyecek şekilde gelişebilmesi için;

- Tüm proje ve uygulamalarda, doğal, kültürel, tarihi ve yöresel çevre değerlerinin korunması üzerinde özenle durulması,
- İmar planlarının, bina yapımına yönelik konularının yanı sıra; çevreyi koruma, düzenleme ve geliştirme gibi hedefleri de kapsamaması,
- Mevcut kentin ve yörenin kimliğinin sürekliliği ve gelişimini sağlayabilecek imar kurallarının izlenmesi,

- Tarihi çevrenin yeni yapılanmalardan dolayı, bozulmasının, zarar görmesinin engellenmesi; ayrıca bu alanların özel kullanımlar kadar kamu kullanımına da açık olması konusunda önlemlerin alınması ve yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- Belediyelerin imar yönetmeliklerini ve imar paftalarını düzenlerken kentin kimliğini göz önüne alarak kararlar vermeleri gerekmektedir.

Pek çok soruna çözüm olacak pek çok sınırlama olmasına karşın hala kimlik sorunlarından söz edilmektedir. Kimlik sorunu söz konusu sınırlandırmaların, taraflı, tutarsız, her şeyden önemlisi mevcut koşullara göre yetkin olmamasından veya yanlış uygulanmasından kaynaklanmaktadır.

EKLER

- Ek 1. Kullanıcılara Yapılan Anket Formu
- Ek 2. Mimarlara Yapılan Anket Formu

Ek 1. Kullanıcılara Yapılan Anket Formu

DİCLEKENT BULVARI'NDA YAŞAYANLAR İÇİN ANKET FORMU

Yüksek lisans araştırmasında kullanılmak üzere, Diclekent Bulvarı üzerindeki konut yapılarında bulunmasını istediğiniz görsel nitelikleri ve beğenilerinizi öğrenmeyi amaçlıyorum. İlginiz için teşekkür ederim.

Mimar Selin YAKUT(ERDOLU) (Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi)

Aşağıda belirtilen soruları cevaplamanızı rica ederim.

Eğitim : () İlkokul () Ortaokul () Lise () Yüksekokul
Durumunuz

Mesleğiniz :

Diyarbakır'da ne kadar zamandır oturuyorsunuz?

- () 1 Yıdan Az
- () 1-5 Yıl
- () 6-15 Yıl
- () 15 Yıdan Çok
- () Doğma Büyüme

Bu konutta ne kadar süredir oturuyorsunuz?

- () 1 Yıdan Az
- () 1-5 Yıl
- () 6-15 Yıl
- () 15 Yıdan Çok
- () Doğma Büyüme

1- Konutun sahibiyseniz, tasarım ve yapım aşamalarında konutun oluşumuna katkınız oldu mu?

- () Evet
- () Hayır

Yanıtınız "Evet" ise, hangi aşamalarda oldu?

- () Tasarım
- () Kaba İnşaat
- () İnşaat Sonrası+Dekorasyon

2- Oturduğunuz konutu bitmiş olarak satın almışsanız veya konutu kiracı olarak kullanıyorsanız, oturduğunuz konutun seçiminde nelere dikkat ettiniz?

- Cephede kullanılan renkler
- Cephede kullanılan kaplama malzemesi
- Cephedeki doluluk- boşluk oranları(pencere boyutları)
- Cephelerdeki hareketlilik
- Balkonların şekli
- Binanın biçimi
- Pencereilerin şekli
- Balkonların büyüklüğü
- Pencereilerin büyüklüğü

3- Konut içinde dış cepheyi etkileyecek eklemeler yaptınız mı?

- Evet
- Hayır

Yanıtınız evet ise ne tür değişiklikler yaptınız?

- Balkon kapatma
- Dış cephe boyama (Balkon, pencere kasalarını farklı bir renge boyama gibi)
- Korkuluk ekleme
- Pencere kapama
- Pencere büyütme
- Çanak anten, klima sistemi gibi donanımlar takma
- Güneş ve soğuk önleyiciler (Panjur, perde gibi)

4- Bu binanın cephesi için aşağıdaki sözcüklerden hangileri kullanılabilir?

- Düzen
- Süslü
- Sade
- Özgün
- Taklit
- Karmaşa

5- Evinizin diğer binalara göre biçimsel farklılıklar göstermesi sizin için ne kadar önemli?

- Önemli değil
- Biraz önemli
- Çok önemli

6- Evinizin farklı görünebilmesi için sizce nasıl bir farklılık gereklidir?

- Farklı renk
- Doku
- Farklı biçim
- Malzeme

Ek 2. Mimarlara Yapılan Anket Formu

DİCLEKENT BULVARI'NDAKİ YAPILARIN MİMARLARI İÇİN GÖRÜŞME FORMU

Yüksek lisans araştırmasında kullanılmak üzere, Diclekent Bulvarı üzerindeki sizin müellifi olduğunuz konut yapılarında cephe tasarımlarını yaparken nelere dikkat ettiğinizi hangi etkilerde kaldığınızı öğrenmeyi amaçlıyorum. İlginiz için teşekkür ederim.

Mimar Selin YAKUT(ERDOLU) (Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi)

Aşağıda belirtilen soruları cevaplamanızı rica ederim.

Yapılan konut ismi:

Proje Müellifi:

1- Bu binanın dış cephesini tasarlarken nelere dikkat etiniz?

- Görsel mahremiyete
- Dışardan gösterişli olmasına
- Çevredeki yapılarla uyumlu olmasına
- Yöresel verilere uygun olmasına

2- Bu binanın dış cephesini tasarlarken ve uygulama sırasında kararları kim verdi?

- Bina Sahibi
- Mimar
- Proje Müellifi

3- Yapınızda bir kimlik oluştururken aşağıdaki özelliklerden hangisini ya da hangilerini kullandınız?

- Yöreye özgü biçimler
- Yüzeysel süsleme
- Sembolik elemanlar
- Renk Özellikleri
- Doku Özellikleri
- Form Özellikleri

4- Yapınızın dış cephesini tasarlarken imar kuralları ya da koruma kurulu kararlarından etkilendiniz mi?

- Evet Hayır

Yanıtınız evet ise bu kurallar sizi hangi kararlarda etkiledi?

- Yönlendirme
 İki bina arasındaki yaklaşım mesafeleri
 Kat yüksekliği
 Açık kapalı çıkma ile ilgili kurallar
 Yapının giriş yönü
 Çekme mesafeleri
 Çatı tipi

5- Aynı bulvar üzerinde yapmış olduğunuz başka binalar var mı?

- Evet
 Hayır

Yanıtınız evet ise cephe tasarımlarında hangi boyutta farklılığa gittiniz?

- Yönlendirme
 İki bina arasındaki yaklaşım mesafeleri
 Kat yüksekliği
 Açık kapalı çıkma ile ilgili kurallar
 Yapının giriş yönü
 Çekme mesafeleri
 Çatı tipi
 Süsleme
 Sembolik elemanlar
 Renk Özellikleri
 Doku Özellikleri
 Form Özellikleri

6- Cepheyi tasarlarken hangi malzemeleri ve rengi kullandınız?

Buraya Malzemeleri Maddeler halinde yazalım

7- Kişisel olarak yapılarınızın 'farklı olması', 'kendini göstermesi' için ne gibi yöntemler kullanıyorsunuz?

KAYNAKÇA

1. ORAL, M., 2006, “Günümüz Cami Mimarisinde Kimlik ve Nitelik Sorunu–Konya Örneği”, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, KONYA.
2. ÖRER, G., 1993, “İstanbul’un kentsel kimliği ve Değişimi, İstanbul, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL.
3. ÖZKARAKOÇ, Y., 1981, “İnsan- Çevre Etkileşim Sistemi Bakış Açısından Uyumlu Mimari Çevrenin Estetik Öge ve İlkeleri”, Doçentlik Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İSTANBUL.
4. HACIHASANOĞLU, O., 1996, “Kimlik Sorunu, Mimarlığın Evrensel ve Yerel Boyutları”, Uluslararası 8. Yapı ve Yaşam’96, Kongre Kitabı, Mimarlık ve İletişim, BURSA, sf. 259.
5. DALKILIÇ, N., 1999, “Geleneksel Diyarbakır Evlerinde Plan, Cephe ve Yapı Ögeleri Tipolojisi”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.
6. AYKAL, F.D., 1993, “Çevresel Etmenlerin, Eski Diyarbakır Konut Mimarisine Etkileri ve Bu Sonuçlara Bağlı Olarak Yeni Yapılar İçin Tasarım Kriterlerinin Belirlenmesi” Dicle Üniv. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, DİYARBAKIR.
7. BEKLEYEN, A., 1993, “Eski Diyarbakır Evlerinin Kitlemel Biçimlenmesini Etkileyen Asal Etmenlerin Belirlenmesi”, D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, DİYARBAKIR.
8. BİLGENOĞLU, B., 2006, “Changing Identity Of Space/ Place: The Case Of Bars Street In Bodrum”, Yüksek Lisans Tezi, Bilkent Üniversitesi, ANKARA.
9. BEYHAN, Ş. G., ÜNÜGÜR, S. M., 2006, “Turizm Yapılarında Kimlik Sorunu Ve Belek-Kemer Örnekleme Çalışması”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, ISPARTA.
10. BEYHAN, Ş. G., ÜNÜGÜR, S. M., 2005, “Çağdaş Gereksinimler Bağlamında Sürdürülebilir Turizm ve Kimlik Modeli”, İTÜ Dergisi, İSTANBUL.
11. KAÇAR, C., 2005, “1990 Sonrası Ankara Apartman Konutlarında Mimari imaj Arayışları: Çiğdem, Çukurambar ve Mustafa Kemal Mahalleleri”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.

12. ÖRER, G., 2002, “Konut-Kimlik Ev-Modeli Ve Modelin Bir Örnek Olarak İstanbul Kentinde Uygulanması”, İTÜ, Doktora Tezi, İSTANBUL.
13. KANCIOĞLU, M., 2001, “Çevresel İmaj-Kimlik-Anlam Bağlamında Akdeniz Bölgesi’ndeki Turizm Binalarının İncelenmesi”, İTÜ, Doktora Tezi, İSTANBUL.
14. TURHAN, A., 1997, “Gökçeada Sivil Mimari Örnekleri Cephe Analizleri”, Yıldız Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL.
15. CONYNE, R.K., and CLACK, R.J., 1981, “Environmental Assesment and Design”, Proger Publishers Division of Greenwood Press, NEW YORK.
16. RAPOPORT, A., 1977, “Human Aspects of Urban Form”, Pergamon Press, OXFORD.
17. VOOGD, H., 1994, “Issues in Enviromental Planning: Introduction, Issues in Enviromental Planning”, pp.1-30, Ed. Voogd, H., Pion Limited, LONDON.
18. OCAKÇI, M., 1995, “Şehir Kimliği ve Çevre İlişkileri, Kent ve Çevre Planlamaya Ekolojik Yaklaşım”, 17. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, 163-170, İSTANBUL.
19. NASAR, J.L., 1988, “The Effect Of Sign Complexity and Coherence On The Perceived Quality Of Retail Scenes”, Environmental Aesthetics, Ed. Nasar, J.L., CAMBRIDGE.
20. RUSSEL, J.A., 1988, “Affevtive Appraisals of Environments”, Environmental Aesthetics, pp. 120-129, Ed. Nasar, J. L., Cambridge University Press, CAMBRIDGE.
21. ÜNLÜ, A., 1993, “Çevre-Davranış Teori ve Araştırma Alanları”, Lisansüstü dersine ait yayınlanmamış ders notları, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İSTANBUL.
22. AYDINLI, S., 1993, “Mimarlıkta Estetik Değerler”, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İSTANBUL.
23. LYNCH, K., 1960, “Image of the City”, The M.I.T. Press, CAMBRIDGE.
24. BAUND-BOWY, M. and LAWSON, F., 1977, “Tourzm and Reacreation, Development”, BAS Printers Limited, GREAT BRİTAİN.
25. YÜREKLİ, F., “Çevre Görsel Değerlendirmesine İlişkin Bir Yöntem Araştırması”, Doktora Tezi, İTÜ Mimarlık Fakültesi, İSTANBUL, 1977.
26. KRUPAT, E., 1985, “The Urban Environment and Its Effect, People İn Cities, Cambridge University.

27. ERTÜRK, T., 1996, “Şehir kimliği; Amasya Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İSTANBUL.
28. GÜRSEL, Y., 1993, “Değişme Koşullarında Kimlik–Meşrutiyet–Etik”, Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik–Meşrutiyet–Etik, Atatürk Kültür Merkezi, ANKARA, 7-9 Ekim s. 38-42.
29. TUĞLACI, P., 1983, Okyanus Ansiklopedik Sözlük, Cem Yayınları.
30. OCAKÇI, M., 1994, “Kimlik Elemanlarının Şehrsel Tasarıma Yönlendirici Etkisi”, Kentsel Tasarım Uygulamalar Sempozyumu, Kentsel Tasarıma Ekolojik Yaklaşım, 239-245, İSTANBUL.
31. ABEL, C., 1997, “Architecture and Identity-Towards A Global Eco-Culture”, Architecture press, OXFORD.
32. GÜVENÇ, B., 1991, “Kentlerin Kimliği ve Antalya Örneği Üzerine Notlar, Öneriler, Örnekler”, Mimarlık Dergisi, sayı 1, ANKARA, sf. 72.
33. BINLE, M., ERTAN, M., 1992, Çanakkale’de Turizmin Geliştirilmesi ve Kent Kimliği ile İlişkilendirilmesi, Lisans Tezi, MSÜ, İSTANBUL.
34. HACIHASANOĞLU, I. ve HACIHASANOĞLU, O., 1995, “Mimari ve Kentsel Kimlik–Venedik Örneği, Yapı–Kültür, Sanat ve Mimarlık Dergisi , İSTANBUL, 158, sf. 46-50.
35. KARAMAN, A., 1991, “Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo-Kültürel Veriler: Bazı İlke ve ölçütlerin İncelenmesi”, Yapı Dergisi.
36. RAPOPORT, A., 1995, “The Meaning of the Built Environment”, The University of Arizona Press, Tucson.
37. KRAMPEN, M., 1989, “Enviromental Meaning, Advances in Environment”, Behavior and Design, Vol.3, pp.231-268, Eds.Zube, E.H., Moore, G.T., Plenum Press, NEW YORK.
38. LANG, J., 1987, “Creating Architectural Theory-The Role of the Behavioral Sciences in Environmental”, Van Nostrand Reinhold, NEW YORK.
39. JENCKS, C., 1980, “The Architectural Sign, Sign-Symbols And Architecture”, pp.71-118, Eds. Broadbent, G., Bunt, R., Jencks, C., John Wiley and Sons Ltd., NEW YORK.
40. LAWRENCE, R.J., 1989, “Structuralist Theories in Environmental Behavior-Design Research: Applications for Analyses of People and Built Environment”,

- Advances in Environment, Behavior and Design, Vol.2, pp.37-70, Eds.Zube, E.H., Moore,G.T., Plenum Press, NEW YORK.
41. BLAU, J., 1980, "A Framework of Meaning in Architecture", Sign-Symbols and Architecture, pp. 333-366, Eds. Broadbent, G., Bunt, R., Jencks, C., John Wiley and Sons Ltd., NEW YORK.
42. RICHARDSON, M., 1980, "Culture and The Urban Stage, Human Behavior and Environment: Advances in Theory and Research", Vol.4, pp.209-241, Eds. Altman, I., Rapoport, A., Wohlwill, J.F., Plenum Press, NEW YORK.
43. WEBER, R., 1995, "On The Aesthetics of Architecture: A Psychological Approach to the Structure and The Order of Perceived Architectural Space" , Avebury-Ashgate publishing Group, ENGLAND.
44. BAYTİN, Ç., 1994, "Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Olgusuna Bir Yaklaşım; İstanbul Örneğinde Bir Uygulama Modeli", Doktora Tezi, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İSTANBUL.
45. ULUSU-URAZ, T., 1993, "Tasarlama Düşünme-Biçimlendirme, İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İSTANBUL.
46. TURUTHAN, T., 1987, "Tasarlama Faaliyeti ve Tasarımcı Nitelikleri Üzerine Bir İnceleme", Doktora Tezi, KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, TRABZON.
47. SEPKİN, Y., 2002, Mimarlar Odası Ankara Şubesi Bülten, Ekim 2002: 17-19.
48. GÜZER, A., 2004, Kültürel Süreklilik ve Dönüşüm Olarak Konut", Gelenek İşlev ve Moda Arasında Günümüz Konut Kültürü Semineri, ANKARA.
49. KILIÇKIRAN, D., 1997, "Mimarlık Ve Kitsch: Ankara'daki Son Dönem Konut Yapılarında Kitsch Üzerine", Ankara Sempozyumu Bildiriler Kitabı, ANKARA.
50. ONAT, E., 1995, "Mimarlık, Form ve Geometri", YEM Yayın, İSTANBUL.
51. TAŞ, D.Ö., 2005, "Müstakil Toplu Konutta Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeye Bağlı Olarak Kazandırılan Cephe Kimliği", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.
52. ÖZDEMİR, E., 2005, "Kamu Yapısı Cephesinde Simetri; Ulus Sayıştay ve Ankara Ticaret Odası(ATO)", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, ANKARA.
53. GIFFORD, R., Hine, D., Clemm, W., Shaw, K., 2002, "Why Architects and Laypersons Judge Building Differently: Cognitive Properties and Physical Bases", Journal Of Architectural And Planning Research.

54. Diyarbakır Valiliği, 1990, İl Kültür Turizm Müdürlüğü broşürü, DİYARBAKIR.
55. İZGİ, U., 1982, “Boğaziçi’nde İki Yalıda Cephe”, Yapı Dergisi, Sayı:46, YEM.
56. ANONİM, 1996, Bölge İçi Zorunlu Göçten Kaynaklanan Toplumsal Sorunların Diyarbakır Kenti Ölçeğinde Araştırılması”, TMMOB Mimarlar Odası, ANKARA.
57. RIFKI, A., 1990, “Diyarbakır ve Batman Kentleşmesi Örneği 1960-1973”, Türk Belediyeciliğinde Altmış Yıl, ANKARA.
58. KITAY, S., 2002, “Diyarbakır’da Nüfus Hareketlilikleri ve Konut İhtiyacının Karşılanması İçin Çözüm Yöntemleri Tartışması”, Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İSTANBUL.
59. <http://www.diyarbakir.gov.tr/sosyal.asp>
60. ULUSU-URAZ, T., 1999, “Mimari Ürünün Değerlendirilmesi: Yakıştırmalar ve Gerçek, Mimar-Anlam-Beğeni”, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İSTANBUL.
61. AYTUĞ, A., ERYURTLU, N.F., 1996, “Kültürel Kimlik ve İletişimin Mimariye Etkisi”, Uluslararası VII. International Yapı ve Yaşam Building and Life’96, Sempozyum Kitabı.

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 9.1. İncelenen Konut Binaları İmar Paftası.....	49
Çizelge 9.2. 1 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	50
Çizelge 9.3. 2 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	51
Çizelge 9.4. 3 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	52
Çizelge 9.5. 4 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	53
Çizelge 9.6. 5 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	54
Çizelge 9.7. 6 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	55
Çizelge 9.8. 7 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	56
Çizelge 9.9. 8 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	57
Çizelge 9.10. 9 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	58
Çizelge 9.11. 10 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	59
Çizelge 9.12. 11 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	60
Çizelge 9.13. 12 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	61
Çizelge 9.14. 13 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	62
Çizelge 9.15. 14 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	63
Çizelge 9.16. 15 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	64
Çizelge 9.17. 16 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	65
Çizelge 9.18. 17 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	66
Çizelge 9.19. 18 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	67
Çizelge 9.20. 19 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	68
Çizelge 9.21. 20 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	69
Çizelge 9.22. 21 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	70
Çizelge 9.23. 22 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	71
Çizelge 9.24. 23 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	72
Çizelge 9.25. 24 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	73
Çizelge 9.26. 25 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	74
Çizelge 9.27. 26 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	75
Çizelge 9.28. 27 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	76
Çizelge 9.29. 28 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	77
Çizelge 9.30. 29 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	78
Çizelge 9.31. 30 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	79

Çizelge 9.32. 31 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	80
Çizelge 9.33. 32 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	81
Çizelge 9.34. 33 Nolu Konut Yapısı Tanıtım Antedi	82
Çizelge 9.35. 1 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	84
Çizelge 9.36. 2 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analiz.....	85
Çizelge 9.37. 3 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	86
Çizelge 9.38. 4 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	87
Çizelge 9.39. 5 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	88
Çizelge 9.40. 6 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	89
Çizelge 9.41. 7 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	90
Çizelge 9.42. 8 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	91
Çizelge 9.43. 9 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	92
Çizelge 9.44. 10 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	93
Çizelge 9.45. 11 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	94
Çizelge 9.46. 12 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	95
Çizelge 9.47. 13 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	96
Çizelge 9.48. 14 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	97
Çizelge 9.49. 15 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	98
Çizelge 9.50. 16 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	99
Çizelge 9.51. 17 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	100
Çizelge 9.52. 18 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	101
Çizelge 9.53. 19 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	102
Çizelge 9.54. 20 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	103
Çizelge 9.55. 21 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	104
Çizelge 9.56. 22 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	105
Çizelge 9.57. 23 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	106
Çizelge 9.58. 24 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	107
Çizelge 9.59. 25 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	108
Çizelge 9.60. 26 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	109
Çizelge 9.61. 27 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	110
Çizelge 9.62. 28 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	111
Çizelge 9.63. 29 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	112
Çizelge 9.64. 30 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi.....	113

Çizelge 9.65. 31 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi	114
Çizelge 9.66. 32 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi	115
Çizelge 9.67. 33 Nolu Konutun Cephe Hareketleri Analizi	116

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.1. Çevrenin İmajlara Göre Değerlendirilmesi.....	10
Şekil 4.2. Çevresel Değerlendirme Modeli	11
Şekil 4.3. Bireyin Çevresel Nitelikleri, Değerlendirmede Kullandığı Ana Tanımlayıcılar ve İlişkileri	11
Şekil 4.4. İnsan ve Çevresi Arasındaki Algısal Bağlar	13
Şekil 5.1. Semiyotik Üçgen Modeli	20
Şekil 5.2. Hjelmslev'in Bölünme Modeli.....	21
Şekil 7.1. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde U Plan Tipi	31
Şekil 7.2. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde I Plan Tipi.....	31
Şekil 7.3. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde L Plan Tipi.....	32
Şekil 7.4. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde İç Avlulu Plan Tipi.....	32
Şekil 7.5. Geleneksel Diyarbakır Evlerinde Dış Avlulu Plan Tipi	32
Şekil 9.1. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Cephe Analizi	117
Şekil 9.2. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Kaplama Malzemeleri Analizi.....	118
Şekil 9.3. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Renk Analizi	119
Şekil 9.4. Diclekent Bulvarı Konut Yapıları Form Analizi.....	119
Şekil 9.5 Eğitim Durumları	120
Şekil 9.6. Meslek Grupları.....	121
Şekil 9.7. Diyarbakır'da Oturma Süreleri	121
Şekil 9.8. Konut Kullanım Süreleri.....	122
Şekil 9.9. Bulvar Genelinde Konut Oluşumuna Kullanıcıların Katkılarının Yüzdelerinin Belirlenmesi	123
Şekil 9.10. Bulvar Üzerindeki Konut Yapılarının Tercih Edilme Nedenlerinin Yüzdelerinin Belirlenmesi	124
Şekil 9.11. Bulvar Üzerindeki Konutlardaki Dış Cephe Değişikliklerinin Yüzdelerinin Belirlenmesi	125
Şekil 9.12. Bulvardaki Konut Yapıları İle İlgili Konut Kullanıcılarının Yorumlarının Yüzdelerinin Belirlenmesi	126
Şekil 9.13. Bulvar Üzerindeki Konut Yapıları İle İlgili Biçimsel Farklılığın Kullanıcı Tarafından Önemi Yüzdelerinin Belirlenmesi.....	127
Şekil 9.14. Bulvardaki Konut Yapıları İle İlgili Farklılık Yaratmak İçin Gerekli	

Olan Kriterlerin Kullanıcı Yüzdelerinin Belirlenmesi	128
Şekil 9.15. Mimarların Tasarımlarında Dikkat Ettikleri Kriterler	129
Şekil 9.16. Tasarım Kararlarını Kimlerin Verdiği	129
Şekil 9.17. Mimarların Kimlik Oluştururken Dikkat Ettikleri Kriterler	130
Şekil 9.18. Mimarların Tasarımlarında Uydukları İmar Kuralları.....	131
Şekil 9.19. Mimarların Binalar Arasında Uyumu Yakalamak İçin Önem Verdikleri Kriterler	132

RESİM LİSTESİ

Resim 8.1. Diclekent Bulvarı Uydu Görüntüsü.....	39
Resim 8.2. Diclekent Bulvarı Panoramik Görüntü	40
Resim 8.3. Üçgen Alınlık.....	41
Resim 8.4. Çekme Kat	41
Resim 8.5. Dairesel Pencere.....	41
Resim 8.6. Dış Balkon	42
Resim 8.7. Eğrisel Balkon.....	42
Resim 8.8. Fransız Balkon.	42
Resim 8.9. Gömme Balkon	42
Resim 8.10. Kademe.....	43
Resim 8.11. Kapalı Çıkma	43
Resim 8.12. Kolonlu Balkon	43
Resim 8.13. Köşe Balkonu	43
Resim 8.14. Köşelerde Vurgu	44
Resim 8.15. Salonda Büyük Pencere	44
Resim 8.16. Söve	44
Resim 8.17. Yatay Bant	44
Resim 8.18. Boya.....	45
Resim 8.19. Cam Mozaik (BTB).....	45
Resim 8.20. Granit.....	45
Resim 8.21. PVC	45
Resim 8.22. Yapay Taş	46
Resim 8.23. Silikon Cephe	46
Resim 8.24. Parlak Renkler (sarı, yeşil, mavi, bordo, kiremit, mor, v.b.)	46
Resim 8.25. Pastel Renkler (beyaz, krem, somon, toprak rengi, kahverengi)	47
Resim 8.26. Dikdörtgen Form.....	47
Resim 8.27. Eğrisel Form.....	47

ÖZGEÇMİŞ

Selin ERDOLU (YAKUT), 1981 yılında Diyarbakır'da doğdu. İlkokulu Öğretmen Mehmet Sabri Güzel İlkokulu, Ortaokulu Aliemiri Ortaokulu, Liseyi Ziya Gökalp Süper Lisesinde tamamladı. Daha sonra 2000 yılında Dicle Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümünü kazandı. 2005 yılında lisansını tamamladıktan sonra özel sektörde çalışmaya başladı. 2005 yılında Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Bölümünde yüksek lisansa başladı. Halen özel bir mimarlık bürosunda mimar olarak çalışmaktadır.